

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

1872

Books

Jan

8

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
UMEÅ

52097

Handlings Förenings
Bibliotek

Handlings Förenings Bibliotek

Umeå universitetsbibliotek

00000553914

UMEÅ UNIVERSITETSBIBLIOTEK

3687738

roverket

Lärjungebiblioteket

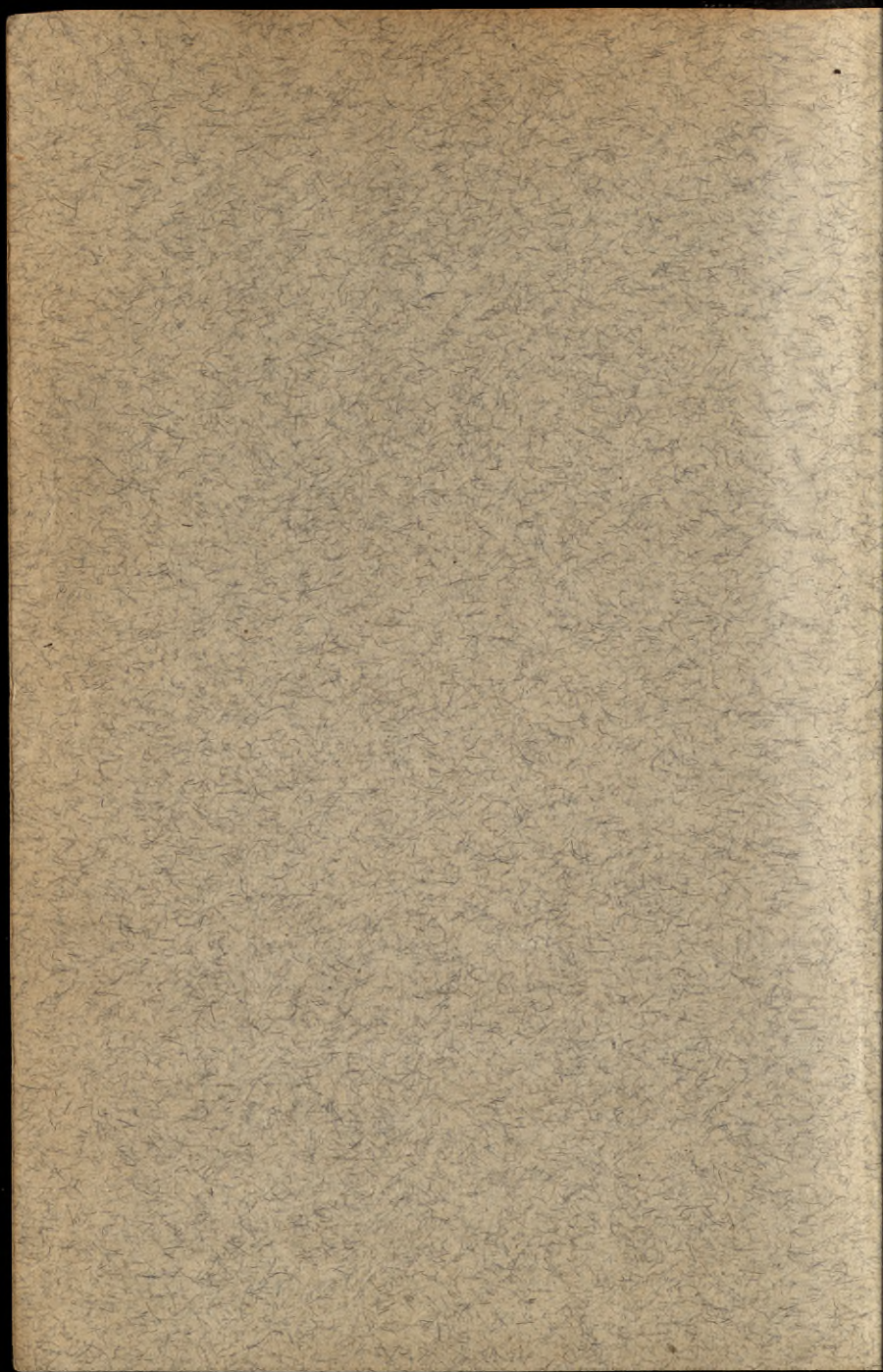
UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

JUL 1971

UMEÅ

Umeå universitetsbibliotek

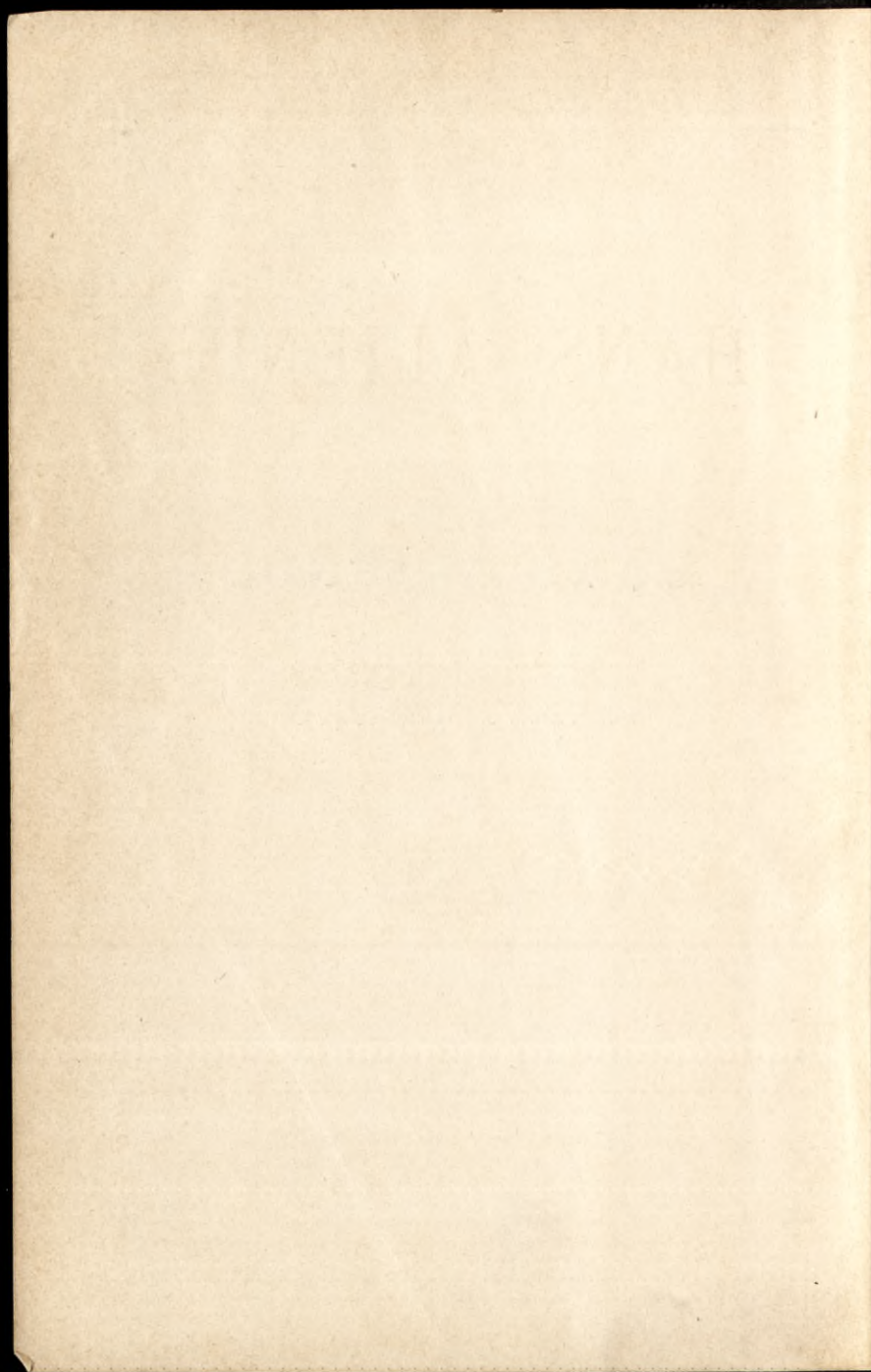
✻

HANS ALIENUS

AF

VERNER VON HEIDENSTAM.

✻

HANS ALIENUS

AF

VERNER VON HEIDENSTAM.

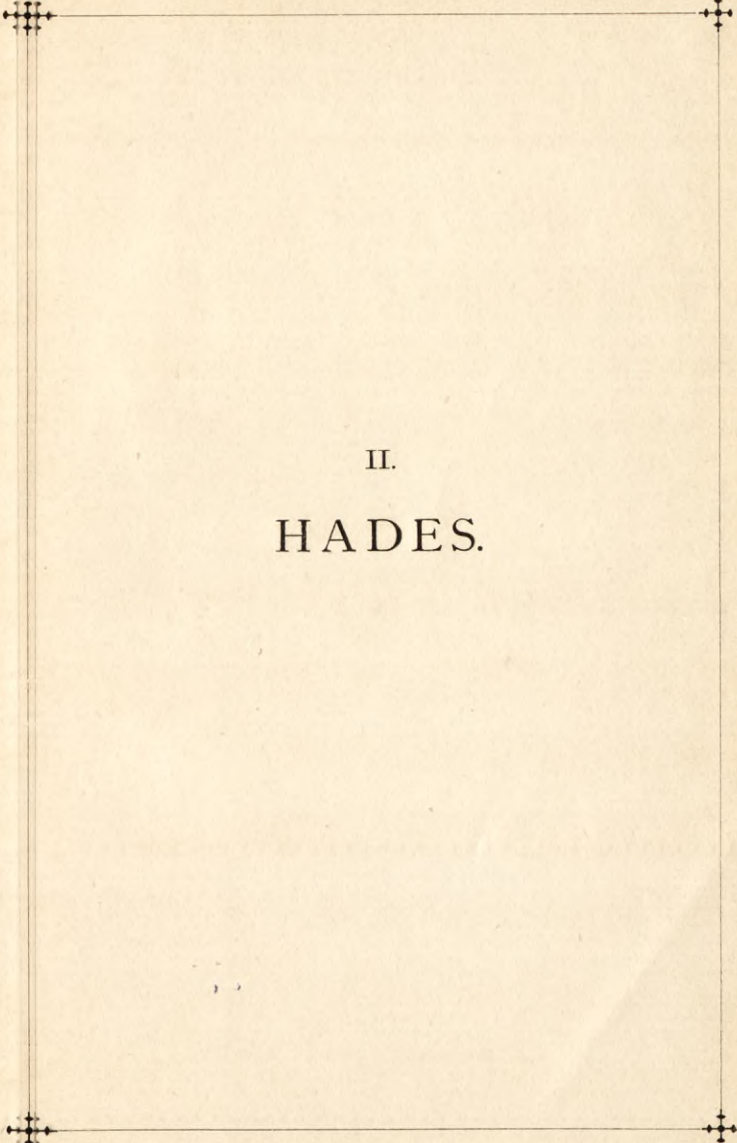

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

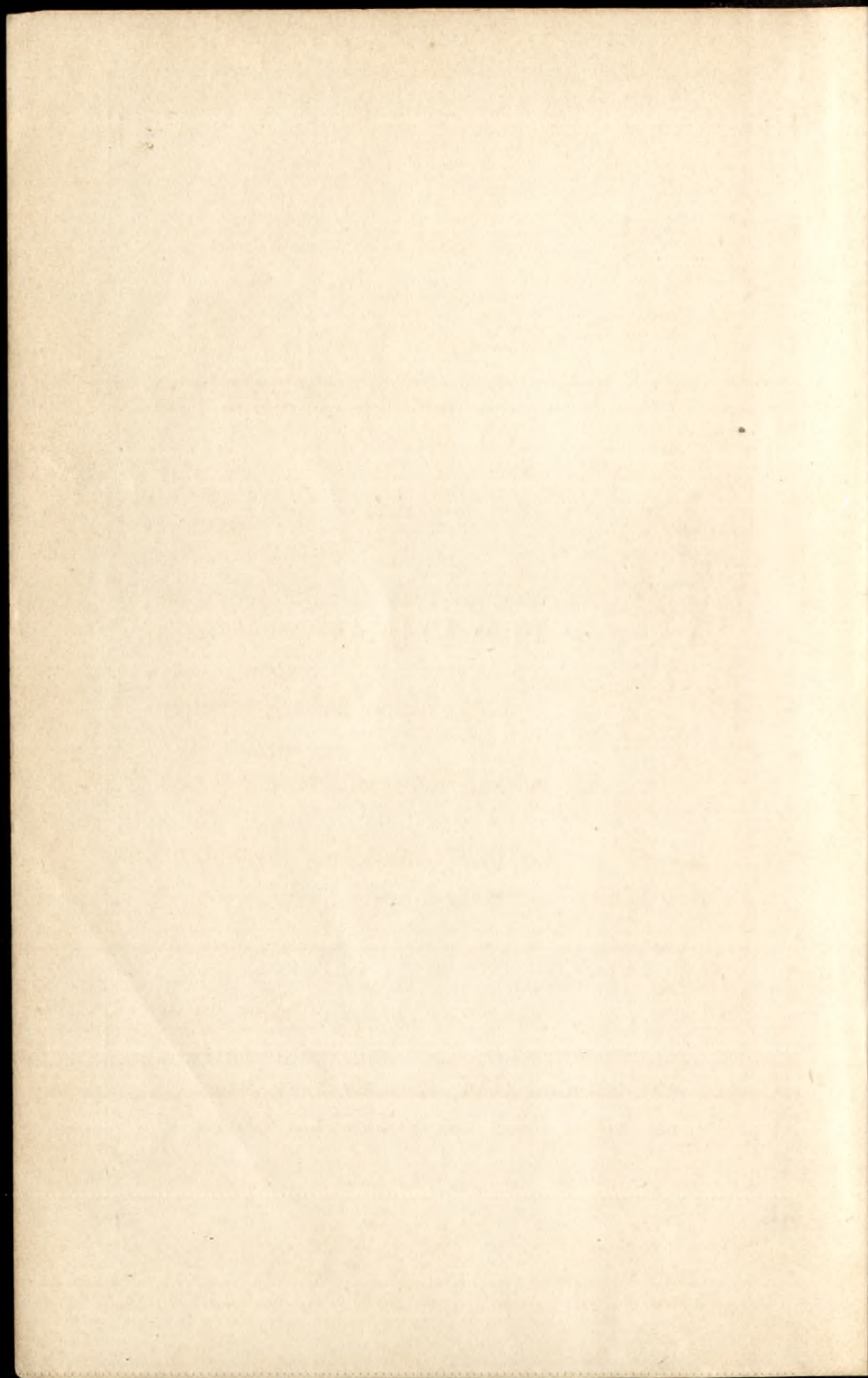
acc. 5224/55

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1892.

II.
HADES.

är Kristusbarnet än och Dionysos lågo
som späda tvillingbröder på sin faders
knän
och från hans bärstol hisnande i djupet
sågo,
där mörka rymders alla världar skredo
hän,
då hejdade en gång likt tvekande om vägen
de fyra bäraränglarne förskräckta stegen.

Med mjukt och lockigt hår och barnsligt trinda länder
låg Dionysos vårdslöst stödd mot stolens karm.
Han lyfte tveksamt hakan från sin hvita arm.
I faderns långa skägg han gömde sina händer

och bad med munnen full af drufvor: — Fader säg!
Från värld till värld i segertåg du rastlöst drager.
På Mars, som flämtar bakom oss med gulröd dager,
blef nyss du hälsad. Framför dina fötter steg
ett glädtigt släkte skönt och härligt utan like
samt gaf åt dig, du väntade, sin värld till rike.
Jag ser en annan stjärna nalkas i vår väg.
Hvad har hon brutit? Vägra änglarne att bära?
Skall stum du vända från en värld du kom så nära?

I vemod skymdes faderns evigt klara blick.
Ett ängsligt sorl af andar lik en frostvind gick
så långt, som rymdens ljusbeprydda bågar hvälfde,
och änglarnes kring bärstoln höjda vingar skälfde.

Då tryckte Kristus smeksamt stilla i sin famn
sin tvillingbroders hufvud, som han strök med orden:
— Den bleka gnistan, som du skönjer, heter jorden,
men änglarne få icke nämna hennes namn.
Hon söker väl fullkomligheten men förhärdar
med underliga påfund lika fullt sitt sinn.
Hon hör ej ännu till de elfva tusen världar,
i hvilkas städer ren vår fader tågat in. —

Den muntre tvillingbrodern lät sig icke störa,
men hviskade i lön vid Kristusbarnets öra:
— De gamla äro och förbli sig alltid lika,
om de som gudar också himlens tron beträadt.
Blir ej kastanjen rostad jämt på deras sätt,
de börja flux att trumpet knarra och predika.
Är på en värld, som gubben skapat, något galet,
bör rättvist skulden också endast kallas hans.
Den som om jorden oaflåtet hör förtalet,
får kär en sådan värld, som aldrig öfvervanns.
Vår fader tör dock nypa i min kind belåten,
om jag går hän till jorden honom oåtsportd,
och gör behändigt af den tredska undersåten
med hjälp af dennes egna drifter något stort,
och just det jordiska skall stå gudomliggjordt.

Med detta löfte gick från Kristusbarnets sida
nu människors och gudars älskling sakta bort.
Väl jordens stjärna brann på afstånd i det vida,
men för den gudafödde syntes vägen kort.
Han hörde redan piskors hvin och släggors fall.
Ur Nilens stenbrott såg han ångan sjudhet slungas
från vatten, hvilket sprängde klippan med en knall.
Han såg på hafven Sidons gula segel gungas.

Barbarerkungar drogos, väpnade för krig,
i jättekars skugga på förvuxen stig
af oxar med förgyllda ok och korg kring mule,
och likt en hvit kalott låg öfversnöadt Thule.
Ren jordens fåglar, praktfullt skiftande till färgen,
rundt honom kretsade i solbelysta ringar,
och morgonmolnen brunno likt flamingons vingar.
Bedårad steg han ned bland herdarne på bergen.

Han band en vinlöfskrans samt ryckte upp med rot
ett rosenstånd, som knoppadt växte vid hans fot.
Och vänd mot tvenne änglar, hvilka visat vägen,
han ropade: — När I till höjden återvändt,
gå'n båda fram till Kristusbarnets knän och sägen,
att till en gåfva detta rosenstånd jag sändt.
Det bär vid bladen ännu daggens glitter
och talar om den skönhet denna jord besitter.
Men vinlöfskransen bär jag endast till ett tecken,
och Kristus skall på tecknet känna mig igen.
När på den gamles långa mantel, gömd bland vecken,
han storögd sitter lutad öfver stolens räcken
och djupt bland skarorna af kvinnor, barn och
män,
som draga fram på jordens vägar, haf och floder,

ii trängselns midt han skönjer vinlöfskransen än,
då minns han tyst, att den som bär den, är hans
broder. —

* * *

Hör flöjt och symbaler!
I mörkret trampa sandaler
med dån som af en flyende hjord.
Nu följ mig, du nötta ord!

På hafvet, som blånar vida,
där seglar det långa Kreta,
och vildsvinshjordarna beta
det molniga berget Ida!
Men lyssna! Hvad buller af röster,
hvad jubel på kusten i öster!
Hör åskan af klappande händer!
Se sofvande Bacchus' ridt!
Bland kvinnor med lyfta bränder,
af pantrar dragen i slängande skridt
han gränslar på tunnan med lutad käpp
och stortån hakad om svickan.

Han vacklar drucken. Han hänger läpp.
Han skakar i sömnen af hickan.
Satyrer trycka axeln opp
mot gnisslande vagnen kropp vid kropp
med frågande mun, med knakande klöf.
Mot höften svansen klappar.
I håret svikta rankans löf
som bak stafvarnas pinieknappar
elefanternas öronlappar.
Små tjuftar till gossar tumla i dam
med benen bredt, med magen fram
och slunga sitt vatten i strålar,
som regnbågsfärgade falla till vin
i kiknande gubbarnes skålar.
Hör stojet af Bacchuspräster,
som hosta fram anapester!
Mænaderna slå dem till backen.
De klämma vildt deras hufvud ren
emellan sina blottade knän
och trycka mot grinande tänder
så fullt af drypande drufvor,
att gubbarne rossla i skratt och skräck
likt öknens kamel, när han vänder
det gurglande vattnet i strupens säck.
— Jag målar i vanvett. Det lyser mitt bläck.
Se orden ta röda lufvor

och vägra att stampa i jämna led!
De stapla som druckna från stiftet ned.

Hör dansen bland buskar, som brutits!
Med ryggen i bukt som i blåst en duk,
hvars fyra snibbar ha knutits,
en nymf slår hornet i tunnans buk
och ryster, när nacken begjutits
af isande chiosdrycken.
Hon bryter spanten i stycken.
Hon tänder af gulnadt strå en tapp
och jagar i yrsel en läderlapp,
som fladdrar med eld i vingen.
Evnukernas piskor rödja väg.
En gråhårskung tar gungande steg.
På örat kungaringen.
En skygg slafvinna i skarans midt
med bröstet i glimmande smycken smidt
har lagt för kungliga toffelns spets,
hvars purpur stickats i silfver grant,
en killing, som nyss bereds.
Han hugger foten i fatets kant:
— En konung, mitt barn, han spisar
blott sinnrik mat, som så rörts till
att när han en gåta sätta vill,

han lyfter en sked och visar
samt lofvar sin tron och sin dotters famn,
om någon kan gissa rättens namn. —
Hans ropande läppar likna den ring
af rodnande skal, som öppnas omkring
det sodomska äpplets kärnor.
Så tågar skaran i fackelsken,
och bakom hänger vid trädens gren
den heta natten med stjärnor.

* * *

Företrädd af en get, lastad med fikon, intågade
Dionysos med sitt följe en morgon i en stor stad.

Här mötte han sträfva seder, och på torget,
där han stannade, voro just de vördade äldste
församlade till rådplägning om skärpt straff mot
hustrur, hvilka förlupit sina män.

Den gudafödde hade redan märkt, att ingen-
ting bestack jordens ungdom lättare än tre ting:
ett oförväget uppträdande, en motsägelse och ett
groft ord. — Han beslöt att vinna ungdomen.

När någon af de vördade äldste aflägsnade
sig, var det bruk att hela församlingen reste sig,
sägande: Gudarne beskydde din hemfärd!

Då nu en af de vördade äldste efter en stund lämnade sin stenbänk för att träda ur kretsen, ropade Dionysos med hög röst och en försmädlig axelryckning:

— Gif pratmakarn en fot i rumpan!

Den sedvanliga afskedshälsningen uteblef, och det vardt så tyst, att man hörde suset af de förbitflygande tranornas vingar. De vördade äldste stirrade på sina skoremmar för att dölja sin munterhet, men slutligen rullade ett obetvingligt jubel från de yngre åskådarnes skaror och fortplantades öfver gator och gårdar. Från alla sidor skallade samma rop:

— Dionysos har talat. Så talar endast han, den gudafödde. Hans rykte har gått före honom. Det var malmklang och krrrrraft i den rösten. När de andra tala, är det som att höra ljud af sprödt glas.

En vinlöfsspira sattes i den larmande ynglingens hand. Ett fläckigt hjortskinn kastades om hans trinda kropp, och dyrbara koturner fästes vid hans lättjefulla fötter. Rundt torget restes marmorbilder, i hvilka människokroppens önskan gudomliggjordes. Äfven framträdde skådespelare och berättare, men det jordiskas gud älskade trampet af dans, rytm, wers. Därför förvandlade han i tid alla, hvilka endast kunde tala på prosa, till ett slags tjocka

snytbaggar, som i tungt arbete flockvis klättrade
uppför en torr trädstam.

Ur berget sprungo knippen af blomster, och
vinrankorna blefvo ringlande ormar. — Se! —
ropade Akratos och Edoinos, det oblandade vinet
och det milda, som fingo människokropp och be-
gynte dansa, — det jordiskas gud är också inbill-
ningens.

Då det mörknade, sofvo druckna gubbar och
gossar med blodiga pannor, medan kvinnorna i
vild uppsluppenhet satte eld på staden med sina
harpixbloss, och jämmerrop och förbannelser häl-
sade natten.

När den gudafödde skönjde att det jordiska
ej ännu mäktade bära sig själf, hoptorkade hans
ansikte och gulnade som under en löfskog om
hösten.

— Förnyelse! — mumlade han suckande. —
I som viljen förnyelse, blifven mig troгна!

* * *

I London stupar unken och sank
bland röda sotiga hus af tegel
en återvändsgränd mot en sned och rank
förfallen brygga vid Themsens spegel.

I solsken rutorna aldrig glimma,
men lampor lysa vid middagstimma,
och floden rosslar i gulgrå dimma.
Där ligger en krog med disk och spis,
ett fattiga stackares paradis.
Bland sjömän, som döda sin törst och hunger
samt lustigt låta sin hyra springa
och slamra med faten och klinga,
en målad kvinna slår harpa och sjunger.
På hjässan hatten flat som en sköld.
Med pannan beskuggad och kinderna ljusa
hon lyfter händerna blåa af köld,
och fingrarna spritta, och strängarna susa.
I suckande moll hon klagar och klinkar,
men tonerna slockna i skrattet och skrålet,
och ute ur dimma och mörker blinkar
polisens öga i nyckelhålet.
En tunna hänger med spantet förgylldt
på väggen vid portens nummer.
Där sitter dvärglik på tunnan som skylt
den gudafödde i slummer.

* * *

När nu Kristus, som vuxit till yngling, icke
llängre såg vinlöfskransen i trängseln på jordens

gator och vägar, steg han själf dit ned i hopp att återfinna den försvunne. För att nu också tvillingbrodern lättare skulle se, hvem han var, flätade han kring sitt eget hufvud en krans af det rosenstånd, som denne skickat honom från jorden med änglarne. — Må törnena stinga, — sade han, — endast min tvillingbroder igenkänner mig!

Efter några dagar kom han till en koja. Porten var inslagen, den urdruckna vinkrukan krossad, och på tröskeln satt en gråtande bondkvinna. Han frågade henne genast, om hon sett hans broder.

— Jag känner dig icke, — snyftade hon och strök tårarna ur ögat med den grofva handens yttersida, — men den som åkte här förbi på en tunna var säkert icke broder till en fridens man, ty mina döttrar röfvade han, och allt mitt förstörde han.

— Så var det! — ropade de kringstående och togo upp stenar. — Men vi skola förfölja honom. Till en början skola vi straffande slå sönder alla marmorstoder, som restes i hans af lefradt blod slippriga väg.

Kristus fortsatte sin vandring. Dag efter dag och år efter år gick han på jorden utan att finna den han sökte. Gående på vattnet kom han slut-

ligen sent en afton till Londons mörka huslängor och stannade lyssnande till harpan från krogen.

Då såg han i halfmörkret den missbildade krymplingen på skylten och såg vinlöfskransen.

En stund stod han orörlig, höjd och sänkt på vågskvalpet. Därefter slet han alla rosorna ur sin krans, så att endast törnena sutto kvar, och mörka blodsdroppar runno öfver hans kind.

— Länge, — sade han, — skall jag hålla min hand på det jordiska, om det skall få styrka att bära sig själf.

När detta skedde, logo nattens döttrar,
de hemska evmeniderna som gå
med etterfyllda skåln från dörr till dörr.
Tisiphone log mest och talte så:

— Låt oss begagna tvillingbrödrens saga.
På alla skådebanor skall den blek
i vild förtviflan sina händer lyfta,
och skräck skall födas, där som förr var lek.
Gif mig min kappa och min hycklarmask,
och böjd och hukad likt en dyster hamn

vill jag ånyo ströfva kring i trängseln.
Den Gamla Heliga är där mitt namn.
Mig fröjdar människan och hennes tårar,
halft en profets och halft en yr Silenus'.
Kom, mina systrar, låt oss skänka ock
af våra håfvor åt Hans Alienus.
Han ville *vara*. Låt oss fläta raskt
ett nät af frågor. Lockad att besvara
skall likt de andra också han förgås
och glömma lifvet för att det förklara.
Jag redan böjt hans lif till grubbleri.
Fast verklighet, det tycktes mest en villa.
Det stod bland dar, som brusade förbi,
i ständig skiftning och dock ständigt stilla
som stjärnan speglad i en hastig flod,
och halft en knekt och halft Per Svinaherde
skall nu han följa mig till Karons flod
och plundra Hades likt en varubod.

Nu Hans Alienus å saltstänkt däck
stod ensam vid gryningens timma.
I mörkrets kappor med töckniga veck
sof kustens bergiga strimma.

Det grät i djupet, och hetsande hven
kring sjöarna stormens piska,
men öfver skuldran hörde han ren
Den Heliga Gamla hviska:

— Hvem flyr sin tid? Hvad söker din blick?
Med dig jag nyss i Piræus gick.
När dömens midnattsklocka slog,
då rullade poperna ut sitt standar.
De skredo med ljus och rökelsekar
på kajen bakom masternas skog.
Då stämde tusen röster i
en sång, ett rop, ett segerskri:

— Kristus, Kristus är uppstånden!

Vårt skepp hade ångan oppe.
Vi roddes ut från hamn och stad.
I mareld brann på årans blad
hvar havvets salta droppe.
Nu tändes facklor i grändernas vrår.
Nu glimmade kyrkor, nu glimmade hus.
Nu låg Piræus, en krans af ljus,
på Greklands svarta bår.

När nu vår roddare just som bäst
vid sänkta fallrepstrappan stack
i sin läderbörs vår lepta,
då drog han till tack ur sin knäppta,
broderade, brokiga helgdagsväst
ett ljus, som färgats i kremserlack.
Han gaf oss ljuset. Han kastade loss.
Han ropade högt genom blåsten till oss:

— Kristus, Kristus är uppstånden!

Hans slup försvann öfver sjön i hast.
Vi tryckte hans ljus i däcket fast.
Då märkte vi med detsamma,
hur det brann med sin gula flamma
vid en marmor-Afrodite, som låg
på däcket packad i halm och tåg
som ett lik, som en naken kvinna,
en bildskön och hvit slafvinna,
som bunden rått till armar och knän
af snikna pirater röfvades hän.

Då ropade du på Chiosvin.

— Tag, steward, det bästa du finner!

Och hämta på däckets en stor tamburin,
ty se vårt påskljus brinner
för Venus' oblygt nakna kropp!
Ur mull och glömska hon stigit opp
till jordens kvinnor och män
och skall med sin fria kärlek bli
vår största gudinna igen.
För *henne* vi böja vårt hufvud vi.

Men hafvet sjöng, medan stormen dref
ur stampande skeppets stag och ref
millioner lysande flugor.
Det sjöng sina påsknattsflugor:
— Er Venus är död! Skjut bort ert vin!
Och rif i stycken er tamburin!
Den glada hedendom som försvann
var en lysten faun på tjugu år;
den hedendom som för dörren står
är en bruten gråhårsman.

Då suckade stränder och kajer och torg,
och du suckade själf af fröjd eller sorg:

— Kristus, Kristus är uppstånden! — —

Den Gamla gick från hans sida.
På askgrått städ sågs gryningen än
sitt första glödjärn smida.
Från mellandäcket, där skeppets män
nu tändt sina ljus på dukadt bord,
ljöd samma hälsning i samma ord:

— Kristus, Kristus är uppstånden!

* * *

Ren låg i Bagdad på en matta sträckt
Hans Alienus i sin pilgrimsdräkt.
Vid sidan sökte några negrer skugga
med toffeln af, med pipan tänd samt rörde
af majs en gröt, i hvilken alla förde
de svarta fingrarna, arabens gaffel.
En grek slog ut på marken sina pjaster
och riste i en skål af alabaster
sin tärning hårdt och bjöd en hvar till raffel.
I ring kring gården sutto danserskor
med randig kjol, med armband, mynt och lutor
i hvilkas bucklor glänste band och rutor
af grånadt silfver och af pärlemor.
De sjöngo klagande en långsam kor

om Bagdads gäst, Hans Alienus, munken,
som i sin tankevärld satt tyst försjunken.

— Han hör oss ej den aftonländske jätten,
som tar på hvar sin arm ett åsneföl
och tömmer fyra krus med frankiskt öl.
Hans hand är oss hvad klappträt är för tvätten:
den slår nog till, men den slår ej i stycken;
man gråter endast ut vid hvart hans slag
all sinnets smuts och kan ej annorlunda
och blir på nytt sin herre till behag.
Hans klara öga ligger i hans runda
och bruna hufvud såsom spegeldrycken
i vattendragarns ädla tegelkruka.
Hans tunga är likt skinnet på en puka:
den är oändligt len som ull af lam
och likafullt så lustigt bullersam,
att när den narrar alla glädjelystna
små nakna fötter stampa hårdt af fröjd,
man blott med vemod hör en önskan höjd,
att aldrig någonsin den måtte tystna.
Så går vår älskling bort från oss
som tobaksmolnet, hvilket knappast hinner
att sugas fram i några bloss
och fylla rummet, innan strax det drar

mot öppna dörren och försvinner
samt lämnar blott en bitter tomhet kvar.
Han glömmer snart i vida fjärran land
den lilla skygga gula hand,
hvars glädje vore tömma pipans aska
och bädda dynor kring hans rygg och trycka
den stora regeln för i husets lås,
att han fick ligga vid sin vattenflaska
i den förnöjda hvilas lata dås,
som är det sanna lifvets sanna lycka. —

Af sången väckt Hans Alienus skar
i stafven orden: »Jag har lofvat».
När sedan han med några mynt begåfvat
den vackra skaran, gaf han detta svar:

— Ni arma döttrar af en värld som dött,
för er skull icke min sandal jag nött.
Jag går till skuggorna, till det förflutna,
går från den samtid, som blott leda väckt.
Må alla fröjder, hvilka blifvit njutna,
i tusen skålar åt min mun bli räckt.
Må alla lampor, hvilka stå förbrunna
i jordens grafvar, tändas rundt min väg.

Må alla sistra, som hängt öfverspunna
af spindelnät, slå takt till mina steg.
Må porten öppnas till de sjunkna städer,
som skumma sofva i de betesfält,
där herden vaktar sina får och tält.
Må allt det vin, som göts på säck af läder,
till hälsning brädda glädjens höjda kalk
hvar gång jag träder öfver tröskelbalk.
Må alla Ninives begrafna smeder
med verktyg öppna hvarje skrin och skåp,
där skatter hopade med list och dråp,
försvunna multna bakom järn och bräder.
Må sist sin svepduk Hades' skuggor lyfta
och leda mig till bords och tankfullt dryfta
vid lägerelden kära sägners ord:
Låt upp din dörr, du graf, du underjord! —

Kring gården ljud ett sorl af silfverklara
och muntra skratt från danserskornas grupp.
Och dåren, som de skrattat åt, steg upp,
och långt i öknen han försvann allena.

Hädes.

...ndagsstämman, hets stjärne beände
 klyforna, mellan hvilka Hans Al
 enus vandrade bort med ena
 helan
 ...ängen var redan full, fan
 nan fram, härt långt söm en kvin
 ... bestän härförd, och han hörde intet annat
 ... på ett steg sträfvande i sanden och mussel
 ... till sin sista rastande på den hvita kajan
 ... Här sjuvande intet
 ... ingen stjärne nek vittnade om många
 ... De kula släpplösa låg
 ... och öknens hödder
 ... ut af hvarken ut af hol eller klöve

I.

Hades.

iddagstimmens heta stjärna brände klyftorna, mellan hvilka Hans Alienus vandrade bort mot ensamheten.

Gången var redan trött, pannan brun, håret långt som en kvinnas, flaskan halftömd, och han hörde intet annat ljud än sina stegs knarrande i sanden och musselskalens sakta rasslande på den hvita kåpan.

Här grönskade ingen ört. Här sipprade intet vatten, och ingen stigande rök vittnade om människan, eldens herre. De gula klippblocken lågo vildt kastade om hvarann, och öknens ändlösa sandvägar buro hvarken ärr af hof eller klöfve.

Hans Alienus såg sig kring sökande, och slutligen fick han syn på en trälucka i marken mellan två stenar. Den hade en vid järnring, på hvilken han läste denna inskrift:

»Blott för de döda trappan leder
till det förflutnas sjunkna städer.»

En stund stod han tvehågse. Han öppnade sin flaska och såg begärligt på vattnet, ty han led af svår törst. Flere gånger förde han flaskan till munnen för att dricka, men hvar gång sänkte han den åter, och slutligen tömde han långsamt vattnet öfver sina händer och tvådde dem som före en helig akt. Sedan böjde han sig ned, fattade om ringen och lyfte luckan åt sidan.

På luckans af hvitt mögel anfrätta undersida fann han ännu en inskrift, ehuru den redan var halft utplånad och svår att läsa:

»Men stiger du, fast livets än,
till jordens sjunkna städer,
förtig din härkomst. Blottas den
i mörker allt sig breder.
Då svarar endast ekots hån,
då går du vill likt flere.
Det tidevarf du kommer från
har dåligt namn där nere.»

Han tände en kådig sticka, som han redan på förhand stuckit i repbältet, samt steg varsamt ned utför trappan. En svärm motbjudande svarta gamar lyfte från klipporna och förföljde honom i den rykiga lågans ljus. Deras gulaktiga långa halsar voro utan fjädrar, och flaxande högg de efter hans ögon, så att han måste värja sig med stafven.

På sidorna om honom stodo pelare af ärriga till kol förvandlade sigillariastammar. Väggarne voro prydda i rutiga mönster med aftryck af lepidodendrons rutiga ödleliknande grenar, och trappstenarna, hvilka beständigt förde honom djupare ned, voro inlagda med fossila drakar och paddor. Allt var en värld som dött och förlorat önskan.

Förvånad att höra hviskningar i mörkret, stannade han och sträckte facklan framför sig. Då såg han tre hvällda gångar. Vid den vänstra sutto tre munkar med handen öfver ögat, vid den högra satt en flicka, men vid den mellersta ingen.

— Kommer du också för att anklaga döda? — frågade flickan och betraktade honom kallt och svårmodigt. — Har du hört berättelsen om halsbandet, som stals från kejsarinnan Fausta af hennes tjenarinna, af mig? Den är osann. Jag ber dig att tro mig. Medan tjufnaden föröfvades satt jag

bland tärnorna i förrummet och spann. Och ändå har den sägnen krupit från dörr till dörr och icke lämnat mig någon ro i dödsriket. Ni lefvande ana icke all den maktlösa förtrytelse, som vändas i grafvarna, i den mull, som era spadar vänder och er fot trampar. De döda kunna ej värja sig mot det nät af beskyllningar, i hvilket ni snärja dem med era skrifter och de hörsagor, som ni berätta era barn. Era häfdaböcker äro bräddade med anklagelser, som våra förstummade munnar aldrig skola kunna tillbakavisa.

— Säggen om dig, flicka, — svarade Hans Alienus, — är förgäten.

Hon reste sig häftigt rodnande och stammade:

— Så kan jag då ändtligen få gå till hvila. Nu har jag ej längre bruk för den vaxtafla, som jag håller i min hand. Jag vill gifva dig den till tack för ditt glada budskap. Som du ser är den infattad i röda träramar, vid hvilka ett benstift hänger i en silfverkedja. Taflan besitter den kraften, att så snart en osanning tecknas i vaxet, utplånas orden ögonblickligen som af en osynlig hand.

Han mottog vaxtaflan och fäste den med hjälp af silfverkedjan vid sitt repbälte.

— Det hade varit mig än kärare, — sade han,
— om själfva sanningen med ens stått upptecknad
i vaxet.

— Sanningen, — svarade flickan, — har ännu
aldrig nedskrifvits af människor, men hon röjer
sin närvaro genom att utplåna osanningarna.

Innan flickan hann att säga mer, reste sig en
af munkarne från marken med orden:

— Vi äro de tre munkarne Theofilos, Sergus
och Hyginus, hvilka lefvande inbillade oss gå till
paradisets portar, där vi sågo ett rike af purpur
och snö samt kyrkor på kristallpelare. Sätt dig
bland oss. Hvarför gå vidare, om du ändå icke
kan gå utom dig själf. Eller vill du hellre låta
flickan leda dig in i sanningssägarnes gång? Däri-
från hörde vi nyss en torr och småaktig träta om
färgen på Sardanapals tofflor. Gör som du vill. Vi
skola dock icke vara sämre än flickan, utan också
gifva dig en gåfva. Jag känner dig, pilgrim, du
har din önskan i ögat. Då jag nu stryker öfver
ditt öga, förlänar jag dig mer än mänsklig makt
öfver skuggornas värld. Du skall kunna befalla
solen att stanna och tjursphinxerna att röra sina
stenfötter. Men glöm blott icke inskriften på trä-
luckan, ty röjer du din härkomst, förintas din
makt. Du kommer från förruttelse. Förbannelse

rufvar öfver din tids söner, och gamarna, som flaxa kring dig, hoppas på rika måltider, där du går fram.

Hans Alienus fortsatte sin vandring, men han valde hvarken munkens eller flickans gång utan den, som låg midt emellan båda.

Snart blandades en blek dager med blossets, och trappan stängdes af ett svart, speglande vatten. På motsatta stranden sof en färjkarl bredvid sin till hälften uppdragna farkost, som var öfvervuxen af grönhvit mossa. Längre på afstånd hvälfdes i oändlighet med stripiga droppstensbildningar vida grottsalar, upplysta af ett dödt blyaktigt sken. Med hvita rötter utgrenade öfver de kala hållarna stodo träd, smala och styfva som popplar, men i stället för krona bar hvart och ett endast ett brunvisset jätteblad, hvilket spetsigt reste sig i höjden. Sofvande människor sutto flockvis rundt de färglösa stammarna med pannan i sina händer och hufvudklädet neddraget öfver ansiktet. Grönhvit mossa växte i alla djupare veck på deras hvita kappor samt mellan deras fingrar, men de voro alla genomskinliga, så att trädrötterna och marken syntes midt genom deras kroppar och kläder.

Knäböjande lyfte Hans Alienus pilgrimshatten från hufvudet och ropade öfver vattnet med stämman darrande af rörelse och vördnad:

— Färjkarl, jag har vida mer än två oboler att gifva dig, om du uppfyller min begäran och rör mig öfver till skuggornas heliga strand.

Färjkarlen vaknade, och medan han gnuggade ögonen lossnade mossan från hans fingrar och kläder samt föll i tofvor till marken.

— Hvad vill du oss? — sporde han yrvaken och harmsen. — Du är en lefvande, och de lefvande ha begynt räkna år ett, ha öfverkorsat oss. Vänd åter dit upp och stör ej vår hvila.

Hans Alienus svarade:

— Jag kommer icke till eder som en son af min tid, icke för att undersöka Lethe eller Styx och tala om alkaloider. Jag kommer för att återkalla lifvets färg till era kinder och fylla Hades' hvalf med handklappningar och sorl, med rök från stekar, som brynas på spettet, och med den fräna lukten från läderrustningar, som uppmjukas vid garfwarens kar. Om du vägrar att ro mig öfver, får jag söka att hjälpa mig själf.

Han bräddade pilgrimshatten med det svarta vattnet och drack i djupa törstande drag, men det hade en kväljande sötaktig smak och steg honom

åt hufvudet som tungt palmvin. Han vacklade åt sidan och mäktade knappast hålla sig upprätt.

Då sprang färjkarlen upp och utropade med så gäll röst, att alla skuggorna reste sig ur sin slummer:

— Arme olycklige, hvartill har din dristighet förledt dig! Ur Lethes klara vatten drickes väl glömska af det förflutna, men du har druckit af svarta Styx, och därför skall du minnas det förflutna men stå blind inför det närvarande. Din ande hör skuggorna till, men din kropp är fortfarande lifvets. När du återvänder till ofvanvärlden, skall du gå bland de lefvandes skaror som en vålnad, husvill och oförstådd och själf oförmögen att fatta deras tankar.

Hans Alienus förstod icke längre färjkarlens ord, men vacklade likt en berusad man. Han såg endast att de motbjudande svartfåglarna ännu flaxade omkring honom, speglade i det stillastående vattnet. De kraxade icke utan hade ett svagt hväsande läte, och deras vingslag hvisslade.

Med mullrande dunder rullade tiden tillbaka årtusen efter årtusen, liksom en lössluppen lastvagn glider utför en redan tillryggalagd backe. Han hörde grafvarna öppna sig. På de snipiga tegel-lamporna, som blifvit nedmyllade med de hänsofne,

fylldes åter olja, och han såg deras toppiga små gula lågor röra sig i gångarna. Det landskap, hvilket växte upp omkring honom, var icke det samma som han nyss lämnat. Solskenet brann så hvasst, att han en lång stund måste skugga ögonen med handen, men då han småningom vant dem vid ljuset, märkte han att han befann sig i en palmgård på stranden af en flod. Vida betesfält blånade rundt omkring, och på de bortersta vågiga höjderna klättrade en stor stads gulaktiga ringmurar, halft besløjade i de rosenfärfjade dimmornas fjärran. I stadens midt tornade en trapp-pyramid med en blänkande byggnad på spetsen, och morgonhimmelen dallrade i pärlemorglans likt Arsinoe-snäckan, när hon ännu våt af vattnet lyfts i höjden af Röda hafvets fiskare.

Hans Alienus öppnade sina armar, och öfver hans ännu blottade hufvud lyste gamla tidens solsken. Språk, som redan tystnat på människotunga, ljud för hans öra, och i buskarna kvittrade fåglar, hvilka för flere tusen år sedan fallit för pilen. Blommor, som vissnat bort, reste åter sina brokiga spiror mellan nyväckta skördar, hvilka en gång fällts af skäran och sett sina korn krossade i landtmännens handkvarnar. I den gåtfullt befästa staden grubblade gråhårshufvud på spörsmål, som

länge sedan blåsts bort ur världen, och på gatan fördes under en grönhvälfd tyghimmel ett brudpar, hvilkas efterkommande intill hundrade ledet redan varit grafsatta och förintade utan att ens lämna några benknotor eller en fingerborg aska eller minnet om sitt namn. Under de fyra cypresserna på fisktorget baktalade en halt kvinna sin fränka med samma ord, som hon brukade då hon fordomtima stod på detta ställe, och i högtemplets förhall sjöngo gossarne vid prästskolan samma svårmodiga sång, med hvilken de i det förflutna hälsat gudsbelätet just vid samma timme af denna återuppståndna morgon.

Hans Alienus kastade facklan i floden, ty lågan brann redan i skaftet. Då väcktes han ur sina tankar och sin glada förundran af en barsk stämman.

En groflemmad och undersätsig gubbe med kroknäsa och breda svarta ögonbryn stod vid vattnet ett stycke från honom framför spillrorna af en sönderslagen tegelkruka. Den gamle, som endast var klädd i en brun fotsid skjorta, slog mot honom i luften med sin långa rödmålade staf, hvars knapp hade form af en skalbagge.

— Förbannelse öfver dig, eho du är! — stammade han rystande af harm. — Du kastade oförmodadt en ännu glödande fackla i floden framför

mig och skrämde mig, så att min svaga hand tappade krukan, hvilken jag just skulle lyfta på hufvudet. Hvad menar du att mina kvinnor skola säga? Du vet hur kvinnor äro.

Mannen bade djupt mål och otydlig tunga, och hans språk var ovigt och tungt som ämnadt att med svårtydda skriftecken inhuggas i klippan, men Hans Alienus kände sig genast erhålla förmågan att förstå och tala det.

— Skall du hälsa en främling med förebräelser? — sade han. — Vore du en rättskaffens man, berättade du mig i stället namnet på den stora staden, som förvånar mig genom sina ringmurars utsträckning och sina många tandade torn.

— Hvarifrån utgick din färd, efter du icke känner den stad, som ligger i världens midt? — sporde den gamle. — Vet du icke att du står framför Babilu? Af musselskalen på din dräkt förstår jag, att du är en kringvandrande snäckskärare, som belägger möbler med pärlemor, men min sönderslagna kruka kan du icke göra hel, mina kvinnors ordström kan du icke afleda.

— Räck mig en väns hand, om jag likafullt skulle kunna narra dina kvinnor att jubla öfver den sönderslagna krukan, — sade Hans Alienus, värmd af glädje öfver att endast hafva några tim-

mars vandring till det förflutnas Babylon. — Är det ditt hus, som ligger invid palmgården?

Då gubben jakade, kastade Hans Alienus hatt och staf samt sprang högljudt jämrande och klagande upp mot kojan, hvilken var uppförd af soltorkadt tegel och täckt med bågnande palmstammar.

En lucka öppnades i trädörren, och en gammal brun kvinna med ärr i pannan stack ut hufvudet.

— Här har skett en svår olycka, — stönade han med låtsad ångest och vred sina händer. — Skynda dig ut, så att vi allesamman kunna ropa på hjälp.

— Du ljuger, — brummade kvinnan. — Jag hörde att min man, fubblig och omöjlig som han är, slog sönder vattenkrukan. Det är alltihop.

Tre flickor, hvilka tycktes vara hennes döttrar, knuffades med henne i luckan och ropade om hvarandra:

— Ja, ja, du ljuger. Det gör du. Vi hörde nog, att det bara var gubben, som slog sönder den eländiga gamla krukan. Hvad vill du vi skola våga på, att det är som vi säga, du gnisselhals!

— Äran att ha rätt! — svarade han och höll utifrån igen dörren, som de ville stöta upp. — Ingen slipper ut, som ej först upprepar: Jag påstår,

att det bara var den eländiga gamla krukans, som gick i bitar. Tvi det skräpet!

Den gamla kvinnan och hennes döttrar blefvo tveksamma och började träta sinsemellan, men slutligen upprepade de en efter en hans ord och släpptes ut.

De voro barfota, endast klädda i hvita skjortor, hvilka på bröstet voro nedskurna i en djup kil, kantad med blått garn. Håret var deladt i en mängd små hängande flätor, och vid ändan af hvar fläta dnglade en röd tråkula och en bjällra.

Den gamla kvinnan var fetlagd och rörde sig långsamt, men döttrarna sprungo om henne, och den mellersta, som var lifligare och snabbare än sina systrar, kom först ned till floden. Hon slog sig på höfterna och utstötte ett gällt fröjdeskri.

— Vi hade rätt! — jublade hon. — Det var bara den eländiga gamla krukans, som gick i bitar. Visste jag icke, att vi skulle få rätt!

— Visste jag icke, att vi skulle få rätt, du gnisselhals, — instämde modern med ohöfviska och gäckande åtbörder, och de fyra kvinnorna skockade sig samman och ropade så högt att ögonen runno.

— Ser du, — hviskade Hans Alienus, då han å nyo närmat sig den lugnade gubben. — Ställ

bara på det sättet, att kvinnorna få ropa: Hade vi icke rätt, hade vi icke rätt! Då blir det ingen träta af.

— Du besitter mer förstånd än man brukar finna hos en snäckskärare, — svarade gubben och lade sin skrupna hand på hans axel. — Det är första tecknet på visdom att kunna handskas med kvinnorna, ty de äro halfva världen. Vill du stanna hos mig och blifva min träl?

— Det vill jag knappast, — svarade Hans Alienus, — men låt mig bo hos dig som en fri man och hjälpa dig i dina sysslor.

Därvid blef det, och de båda männen gingo samtalande upp mot huset, förföljda af kvinnornas stojande löjen.

Men timmarna i Hades, i grottornas instängda fukt, hade fyllt lemmarna med en kyla, som solskenet icke förmådde drifva bort, och Hans Alienus hackade tänder. Då drog den gamle af honom kläderna och bäddade honom ända till armvecket i en stack med värmande kamelspillning samt befallde sina tre döttrar att hålla honom sällskap. De lydde motsträfvigt och fortsatte en lång stund att gycklande munhuggas om krukan, men hämtade slutligen ur kojan en träskål och några kulor

samt begynte förläget lära honom ett spel, som de kallade stenspärta.

Där satt nu i gödselstacken utanför Babylon Hans Alienus, lyckans söndagsbarn.

II.

Hans Alienus äktar fyra hustrur samt anför Babylons härskara.

Den gamle hette Abu-Rasak och var väfware. Hans Alienus hjälpte honom om dagarna vid väfstolen eller vaktade hans får. Om nätterna sof han i palmgården under fornvärdens höga stjärnhimmel med en matta till hufvudgård. Skördetiden var kommen, och hvar gång han vaknade upp ur sin sömn, tutade han i en lur af oxhorn för att skrämma tjufaktiga nattsvärmare från de med friska daddelknippen lastade korgarna, hvilka stodo utanför hyddan.

Då dagningens köld slutligen tvang honom att stå upp, begaf han sig mestadels till en närbelägen kulle, från hvilken han med kinden mot sin hand längtande såg bort mot den aflägsna staden, som

icke tillkännagaf sitt läge genom något ljussken på himmelen. Först småningom framträdde trapppyramiden och ringmurarna vid solens annalkande liksom uppförda af andar inne i dimman. — När skulle han, den främmande snäckskäraren, våga sig inom denna stränga fästning i virrvarret af gator och hus, hvilkas förborgade innandömen icke skulle öppnas för en okänd?

På höjderna omkring honom sofvo hjordarna, och utför floden gledo i soluppgångens brand oräkneliga runda skepp, förfärdigade af hudar och sammanflätade vidjor samt lastade med människor, varor och gnisslande åsnor. Hans hjärta bultade af nyfikenhet och längtan inför hela denna nya värld.

En förmiddag, då han biträdde Abu-Rasak vid väfstolen, tilltalade honom den gamle oförmodadt med följande ord:

— Ack, jag har snart uppnått den höga ålder, då enligt mitt folks bruk en anständig man, som icke vill förlora de sinas aktning, tager sig afdaga. Men jag har i dig funnit en kunnig och god son, och därför vill jag utan att begära lösepenning skänka dig en af mina tre döttrar.

Hans Alienus sänkte hufvudet och strök med handen öfver väfstolens spända trådar.

— Har du märkt, — fortfor Abu-Rasak, —
— att alla kvinnor, äfven de mest högättade, ha
grof och fnasslig hud strax nedanför knät? En
gång sporde jag en kunnig präst om orsaken till
detta, som förundrade mig, ty på männens knä
är huden lika glatt och jämn som på den öfriga
kroppen. Han svarade, att det var så, emedan
kvinnans knä var bestämdt att slitas mot jorden.
Därför har jag också uppfostrat mina döttrar
till ödmjukhet inför mannen, så mitt förslag bör
icke afskräcka dig. Likväl fattar jag godt, att du
icke nu kan bestämma dig. Du har ju endast
sett mina döttrars solbrända ansikten. Jag är en
hederlig man och vill icke bedraga dig. Göm dig
bakom väfstolen, så skall jag inkalla dem alla tre
och befalla dem att dansa »den badande tärnan».
Du kan då välja utan att vara sedd. Vill du ha
den äldsta, Samuramat, så stick fram tummen ge-
nom varpen. Föredrar du däremot den mellersta,
Girgil, så stick fram långfingret, men önskar du
mitt älsklingsbarn, den elfvaåriga Ahirab, så stick
fram lillfingret.

Hans Alienus ställde sig bakom väfstolen, som
bestod af två manshöga, i lergolfvet nedslagna
stolpar, mellan hvilka varpen hängde sänkrätt.
Abu-Rasak hade nämligen som ung lärt sig att

begagna de händiga egypternas sätt att väfva tyg och spände varpen annorlunda än de andra införde. Han framtog en tegelflöjt ur väggskåpet och inkallade sina döttrar. Då de hört hans befallning, ställde de ett fat rökelse midt i rummet och afdrogo sina skjortor, som lagda i en halfmåne på golfvet betecknade stranden, medan själfva det kalla golfvet föreställde vattnet.

De båda äldsta fattade sakta dansande Ahirab vid hvar sin hand, lockande henne med sig till det inbillade vattnet, men för hvar gång hon satte sin hvälfda fot på det kalla golfvet, drog hon den tillbaka rysande och sakta sjungande i takt med tonerna från faderns tegelflöjt.

Det runda rummet hade inga fönster, men höstsolens heta ljus låg in genom dörren, afbildade deras hopslingrade gestalter på väggen och gaf deras med sesamolja ymnigt ingnidna lemmar, hvilka på skuggsidan skiftade i blått, en metallisk glans. Med händerna på hvarandras skuldror, så att handlofvarna kröktes i mjuk båge, rörde de sig långsamt framåt genom rökverkets bolmande moln, under det den äldsta, som hade stora bruna bröstvårtor och svängda vaggande höfter, vid hvart fjärde steg lösgjorde sina händer och slog dem samman med en ljudande smäll.

Abu-Rasak arbetade på sin tegelflöjt med uppblåsta kinder och riktade förstulet en frågande blick mot väfstolen.

Då stack Hans Alienus tummen, långfingret och lillfingret fram genom varpen, och belåten gaf Abu-Rasak sina döttrar en vink att sluta dansen.

— Nog nu med detta, mina kära! Jag har dolt den främmande snäckskäraren här bakom väfstolen, för att han fritt skulle få utvälja en af er. På hans tecken förstår jag, att den skälmen vill ha er alla tre.

Flickorna tvärstannade och grepo med ett halfskrattande anskri sina kläder och rökelseskålen samt sprungo på smidiga fötter ur hyddan. Men ett glöd föll från skålen och blef liggande på tröskeln, utandandes sitt lif i en smal rökstrimma.

Då Hans Alienus trädt fram ur sitt gömställe, fattade Abu-Rasak hans arm och sade:

— Om du tager mina tre döttrar utan att gifva mig någon köpeskilling, måste jag dock uppställa det villkoret, att du äfven äktar deras mor. Hon är gammal, och jag kan ej med godt samvete lämna henne oförsörjd. Hon har tjänat mig redbart och flitigt.

Abu-Rasak började rörd syssla med varpen och fortsatte därefter:

— Du skall icke se snedt på mig, därför att jag nu på gamla dagar endast haft en hustru. Det har varit af sparsamhetsskäl. Jag inser dock till fullo det nesliga i att endast ha en hustru. Kvinnan har en viss kortkänslighet, som snart hvitnar till trofast och vänlig likgiltighet. Hur skulle hon då värdigt kunna återgälda mannens känslor! Mannen däremot är ämnad af Marduk, guden, till en gåfva åt flere hustrur, ty hans hjärta slår lifligare, och om han vid femton år äktar en femtonåring, är han vid trettio ännu ung, men hon gammal. Då blir han uttråkad och till en leda både för sig och andra. Det kommer då något omanligt och gumaktigt också öfver honom, och gossarne peka finger åt honom på gatan. Jag har ofta blygts öfver att själf just vara en sådan tok. Hvem känner sig ej besvärad, då någon frågar honom, hur många hustrur han har och han måste svara: bara en och hon är gammal. Öppet sagdt har jag ibland stuckit sanningen under ett kläde och påstått, att jag haft flera, för att icke ungdomen skulle göra narr af mig. Men käre, hvad vill du man skall göra, då man icke är rik!

Hans Alienus trampade det ännu doftande rökelseglödet till döds och satte sig vid väfstolen att hjälpa den gamle. Denne fortfor att tala.

— När jag möter en mager man, som har ett kväljande utseende och skygg blick samt tillika undviker sällskap och ifrigt går hemåt, då säger jag: den mannen har bara en hustru. — När jag däremot ser en ståtlig, handlingskraftig man, som hälsar frimodigt och vinnande och har en viss ungdomlig glatthet i sin hud, då säger jag: den mannen har hela huset fullt af hustrur. — Efter någon tid kommer du att ledsna på mina döttrar och taga dig flera hustrur. Hvarför skulle du icke göra det, om du får råd! För att vara fullt uppriktig, vill jag tillstå, att jag egentligen endast anordnade den här dansen, för att pröfva din klokhet. — —

Dagarna efter detta samtal gingo alla i en hemlig undran, om den gamle ej snart ämnade dö. Hans döttrar och den främmande snäckskäraren betraktade hvarann på afstånd och sökte vid sysslorna att göra hvarandra små tjänster. Men när höstens glödande himmel småningom hade bleknat och vinterns första nattfrost redan bitit i blommorna, utan att den gamle å nyo vidrört sitt gifna löfte, blef deras väntan efter hand en vana, och allt började återgå till det gamla.

Sammuramat, den äldsta, var bred och fyllig, men trumpen och enfaldig. Ofta betraktade hon den främmande snäckskäraren från sidan, men då

han talade med henne, hade hon aldrig mycket att säga. Hennes runda ansikte var dock det mest välbildade och vackra af alla tre systrarnas och hennes rörelser hade sitt egna behag.

Girgil, den mellersta, hade de hvitaste tänderna och det mest klingande skrattet. Också skrattade hon och talade beständigt.

Utänför kojans stodo två kar, i hvilka väfvarens garner färgades röda och blå. När om aftnarna Hans Alienus och döttrarna drogo garnhärfvorna ur färgvattnet samt vred dem och upphängde dem till torkning, var hon alltid den muntraste och den som hela tiden sjöng eller gycklade. Garnet måste alltid torkas om natten för att icke blekas af solen, och ibland sysselsatte det dem ännu länge sedan det blifvit mörkt. Hon och han lyfte alltid samma härfva ur karet, och när de så slutligen gingo till dammen för att tvätta färgen af händerna, hviskade de gärna om sin längtan att få se den gamle gå ur tiden.

Ahirab, den yngsta, var spenslig och allvarlig, med skarpt blåbleka drag. Hon skrattade aldrig annat än när något skedde, som vållade andra förtret, men då skrattade hon kallt och gällt med grymma, brännande ögon. Något vildt och skrämmande låg i hela hennes väsen, och då hon i sol-

nedgången gick med den röda drypande härfran uppför kullen liknade hon en mordets ängel. Stundom, då hon blef allena med den främmande snäckskäraren, talade hon häftigt och lidelsefullt, och hon bländade honom med sina stora dystra ögon, men så snart de andra systrarna kommo nära, blef hon åter lika kall och vände honom ryggen.

En afton hade han fångat en platt aflång fisk i floden och räckte henne den just när hon stod vid karet. Då råkade hon i sådan vrede, att hon med sin magra rödfärgade arm tog yxan, som låg bredvid på marken.

— Du bjuder mig ett orent djur! — ropade hon och lyfte yxan samt stötte undan fisken med foten.

Han vred yxan ur hennes hand och hviskade henne därvid i örat, att när bara den gamle väl tog sig afdaga, skulle han bjuda henne långt präktigare rätter. Då skulle hon och de alla begynna ett lustigt lif.

— Jag delar icke med andra! — svarade hon. — Här under vill jag se din nacke!

Hon pekade på fotsulan och stampade i lermyllan.

Systrarna fruktade henne och låtsades icke

höra, fast de stodo vid det andra karet tätt bakom henne.

Någon gång hände det att den gamle efter dagens göromål språksam och glädtig gick upp på kullen och besåg sina hjordar. Han hade i sin ungdom, följd af sina kvinnor och fem kameler lastade med väfda mattor, gått genom Arabien och Nilländerna. Två af döttrarna hade blifvit födda under färden, och det var också därför den yngsta bar ett främmande namn, som aldrig förr hörts i Babylon. När han nu gick upp på höjden, tog han gärna den främmande snäcks käraren vid handen och gaf honom många kloka råd.

— Låna mig din vaxtafla, — sade han slutligen. — Jag skall uppteckna lifvets önskan, sanningen.

De stodo bredvid en flock af svarta svin, som sofvo i solgasset med sina löjliga hundöron, sina framskjutande betar och sina uppnäsor, svinets adelsmärke.

— Det kommer en dag, — fortsatte väfvaren, — då människorna, uttröttade af bullret i städerna och af de vises ihåliga förklaringar, med vemod skola minnas vallherdarnes glädje, svinglädjen, hos hvilken de sofvo skaföttes med sina hjordar.

Han tecknade under tiden med bengriffeln i vaxet ett dansande svin.

— Har du ej tid i lifvet sett denna hvithåriga och rödletta hals, som faller i veck? — frågade han, medan griffeln ritade.

Men bilden hade knappast fullbordats, innan den ströks ur vaxet som af en osynlig hand.

Han rynkade pannan och gaf taflan tillbaka.

— Ditt vax ljuger! — sade han kärf.

— Om svinen, — tänkte Hans Alienus utan att svara, — hade öra för Sardanapals lutor och blick för safirerna på hans hufva, vore deras ro borta. Då skulle deras små kloka ögon tåras i månskenet, de skulle dikta verser och hamra mordvapen i smedjorna. Då ville svinen bli Sardana-paler.

Men under de följande veckorna satt Abu-Rasak inbunden och tyst på sin tröskel. Han åldrades hastigt och sällan hördes väfstolens taktfasta slag från kojan.

En morgon förklarade han helt kort, att han nu beslutat dö hungersdöden.

Ledsagad af sin gäst och hela sitt hus tvådde han sig i floden och återvände därefter till kojan, där kvinnorna anrättade en måltid. I början voro alla fåordiga, men sedan en slemaktig, färglös rus-

dryck smakats, blef Abu-Rasak upprymd och medelsam och berättade jaktäfventyr från sin ungdom samt skildrade en stor eldsvåda, som för länge sedan ödelagt en tredjedel af staden.

Så snart måltiden var slut, inburo kvinnorna på sin rygg ett tillräckligt antal soltorkade tegelstenar och lämnade kojan. De lade sig i ring utanför tröskeln med sina ansikten mot jorden, och ensam dröjande inne i det hus han själf rest, började Abu-Rasak mura igen dörröppningen. Han lade omsorgsfullt sten på sten och tätade fogarna med våt lera. När till sist enda sten liten öppning återstod att fylla, hördes han i mörkret trefva sig fram till väggskåpet. Efter några ögonblick återvände han och räckte en blå påse genom hålet.

— Jag har en stor synd på mitt samvete, — sade han. — Jag har varit en gnidare i alla mina dagar. I detta på träd och trädfrukter fattiga land har min palmgård varit inbringande, och denna påse är full af mynt. De tillhöra nu den främmande snäckskäraren. I någon tid blir trakten här omkring mitt hus oren i följd af min död, men tagen åsnan och begifven er in till staden.

Abu-Rasak försvann åter ett ögonblick och framträdde därefter till öppningen med en liten läderpung, som han gaf Hans Alienus.

— Den innehåller bara två hoptorkade mullbär, men en präst har läst besvärjelsen öfver dem. Så länge du kan förmå en människa att beständigt bära denna läderpung utan vetskap om hvad den innehåller, skall hon se dig med en väns öga, men däremot med en oväns, så snart nyfikenheten lockar henne att öppna den.

Ännu en stund efter sedan Abu-Rasak sagt detta syntes hans hufvud och arbetande händer i mörkret bakom öppningen, men omsider inkilades den sista stenen, och hyddans ingång stod igenmurad.

Där inne satt nu den gamle Abu-Rasak väntande att vid dödens hand föras till sina fäder.

När änkan märkte, att ingången var igenmurad, steg hon upp, och rundt hyddan stack hon några torra riskvistar i marken till ett tecken åt förbiresande att stället var orient. Därefter gaf hon tyst en vink att påskynda affärden.

Vid middagstiden var Hans Alienus redan på väg till den gåtfulla staden, omgifven af sina husrur och själf ledande åsnan, som bar den gamla. Han hejdade sig på toppen af hvar kulle och betraktade under handen de framträdande tornen, tempelväggarna och de många höga och små trapppyramider, som blefvo synliga, allt eftersom

han kom närmre. Nu äntligen skulle han alltså få sin långa längtan mättad, få trampa gatorna och se in genom dörrarna.

Då han var hunnen så nära, att han redan kunde urskilja jordbecket mellan ringmurens tegel, mötte han ett långsamt trampande hundraspann af vanvårdade krigsfångar, hvilka på rullar släpade en i sten huggen tjursphinx. Den var lagd på sidan samt lindad med cypress-slingor, och på kolosens hörn satt en flöjtspelande gosse med de bruna benen hängande ned öfver det bevingade vidundrets skäggiga människoansikte. Stödd mot den unges skuldra stod en förman öfverst på stenen och utdelade smattrande befallningar genom en ropare af blank metall.

Den med offerblod invigda stenen ledsagades af en präst, som drogs i en häftigt skakande, förgylld tvåhjulig vagn. Hans hufvud var täckt af ett hvitt kläde med silfverbjällror i de fyra snibbarna och rödkantade hål för ögonen. Öfver bröstet frasade en kåpa af guldtyg, inväfdt med eldsflammar och stjärnbilder, och i sitt sköte höll denna spökaktiga skepnad en gul glaskalk, i hvilken en späd låga fladdrade. På vagnen bakom honom stod en gosse med den franskantade gula solskärmen.

Prästen vände sitt dolda ansikte med de blinkande ögonen mot Hans Alienus och yttrade strax därefter några ord till en tjänare. Denne gick i citrongul skjorta vid sidan af hjulen, som plöjde djupa spår i lerjorden.

Tjänaren närmade sig Hans Alienus och sade: — Afundad vare du, främling, ty Bels nåd hvilat öfver dig. Min herre låter hälsa dig, att den yngsta af dina följeslagerskor just besitter det utseende, hvilket behagar den högste, då han nedstiger till jordens kvinnor. För henne till badet, ingnid hennes lemmar och hår med salvor samt ledsaga henne vid solnedgången till Bels tempel, att hon på tinnen af den till hans ära resta pyramiden allena med guden måtte vaka i natt på det läger af guld och fjäderbolstrar, som där beständigt står bäddadt för Belsjungfrurna. Framdeles skall hon, begåfvad med dyrbara prydnader, blifva dig återgifven.

Tjänaren aflägsnade sig utan att invänta något svar, men Hans Alienus hade knappast hunnit utom synhåll från det tungt framåtskridande tåget, innan han omringades af ett tiotal beridna män. De voro trasigt klädda, och det föreföll honom, att de gömde vapen under kapporna. En ethiopier, hvars tre ärr i den svarta kinden kännetecknade

en slaf, tycktes anförä de öfriga, och han slog Hans Alienus inställsamt på axeln med orden:

— Du är sannerligen allt för fattig, min pilt, att stryka kring med så vackra slinkor. Sälj dem till mig, så blir du godt betald. I förtroende sagdt är jag utsänd af ingen mindre än den store Sardanapal i Ninive för att midt i denna upproriska och förbannade trakt samla frukter till hans levande lustgård. Inga betänkligheter, min kloke man!

— Jag säljer ej människokött och är ej sinnad att vid hvart steg låta mig antastas för mina hustrurs skull, — svarade Hans Alienus och höjde hotande pilgrimsstafven.

I detsamma kastades bakifrån en kappa öfver hans hufvud och tilldrogs så hårdt om hans hals, att han med gnistor för ögonen föll till marken. Då Girgil slutligen hjälpte honom att lösa kappan och därvid obemärkt af andra gaf honom många små bevis på sin smekande ömhet, hörde han ett gällt skri, och när han fick ögonen fria, såg han ethiopiern galoppera bort, gapskrattande och följd af sina röfvare samt med Ahirab framför sig på hästryggen.

Ryttarne jagade i vild fart utefter grafven, som omgaf ringmuren, och stampet af hästarnas oskodda hofvar ljöd allt aflägsnare.

Då bröt Hans Alienus pilgrimsstafven mot sitt knä, tryckte händerna mot sina tinningar och utropade med hög röst:

— Hon var den af er alla, som jag sist ville förlora!

Följd af sina ängsligt hviskande hustrur inträdde Hans Alienus stum genom stadsporten, hvars järnbeslagna dörrar stodo vidöppna och på hvars hvalfbåge en vers i kilskrift berättade, att en drottning där blifvit grafsatt ofvan de vandrades hufvud.

Nu trampade hans fot de ändlösa, räta gatorna i skuggornas stad, där samtalande skaror böljade mellan trädgårdarna och mellan de låga tegelhusen, som saknade fönsteröppningar. I hvita skjortor och med hvita mantlar skredo männen värdigt med sina stafvar, hvilkas knappar stundom voro af guld och föreställde fåglar, frukter eller blomster. Liksom hvarje människa har en stämma, olik andras, har hvarje stad sin röst, sitt säregna målföre, och denna stad dåsade beständigt i ett knackande och klingande buller af vandrande stafvar.

— Ni vanmäktiga, — tänkte han, där han mörk banade sig väg genom trängseln. — Sorg och vrede samla ni i mitt hjärta och veta icke, att min vilja för en kort tid ropat er ur länge sedan förgätna grafvar. Som man blåser ut en

lampa kan jag åter kasta mörker öfver eder, utan att nödgas anlita edra trollkarlar och deras besvärjelser, blott och bart genom att vilja. I den värld jag nu beträddt är jag Gud allsvåldig. Jag skall låta eder känna sporren af min makt, ehuru jag älskar eder. Jag uppväckte eder icke för att lida utan för att bygga ett skönhetens rike.

Efter mer än en timmes vandring uppnådde han floden, som var kantad af breda murade stenbäddar, på hvilka i brokig oreda månglare och sjöfolk knuffades och ockrade rundt säckar och korgar, medan de runda vidjeskeppen, som liknade såll, förankrade krängde på strömmen.

Öfver floden ledde en lång bro på skarpskurna pelare, hvilka klöfvo det brusande vattnet. Midt framför denna vimlande väg satt Bel-Marduks helgdom med solsken öfver sin trappyramids skuldror och den förgyllda dvärgliknande byggnaden på sitt hufvud, men med skugga öfver sitt sköte och sin kjortel, öfver själfva templet.

De släta pilastrarna på templets tunga och plumpa framsida voro från foten ända upp till taklisten behängda med spjut, runda sköldar, pilbågar och rustningar, hvilka regn och sol gnagt sönder och öfverdragit med rost. Äfven stafvar och urblekta, trasade kläder voro upphäktade på järn-

krokar i väggen, så att hela templet bar utseende af en saluhall för lump. Gula moln af hartsdof-tande rökelse bolmade ur två manshöga alabaster-skålar, och i tempelväggens midt steg en snörrät trappa mot första terrassen af den pyramid, som behärskade hela staden. Vid hvart sjunde steg vaktades trappan af styfva bevingade sphinxer med skäggiga stenansikten och flatmejslade ögon utan blick. Det tempel, i hvilket hvar natt en jungfru vakade allena, sken på pyramidens topp, och hvar terrassvägg var emaljerad i olika färger samt upp-bars i hörnen af bevingade lejon, tjurar och män-niskor. Hela detta af gisslade trälar upptornade berg såg den främmande snäckskäraren öfversvä-madt af dylika bastarder, hvilka han hvarken kunde kalla människor eller djur, men en korsning af båda, aflade med jubel och skräck i skötet af en lära, hvars töckniga gudomligheter i förvirring tumlade ge-nom hans själ likt synerna i ångan öfver en häxkittel.

Han satte sig på trappans nedersta steg, om-gifven af sina två yngre hustrur, medan den gamla trött somnade grensle på åsnan. Förgäfves sökte Girgil ådraga sig hans uppmärksamhet genom att lekfullt slå dammet från hans kåpas krage. Han satt försjunken i tankar och gaf icke akt på hennes smeksamma hand.

Mot solnedgången fylldes torget framför templet med människor, med en vandrande skog af stafvar, af gyllne liljor, rosor och fåglar. Då solen sjunkit så djupt, att hon låg på marken mellan de bortersta husen af den gata, hvilken på andra sidan bron sträckte sig bort i det oändliga, riktades allas blickar mot templet.

Utför trappan från första terrassen kommo Bel-Marduks präster, två och två, med skylande hvita ansiktskläden och kjortelns guldtyg inväfdt med stjärnbilder och eldsflammor af rödt garn. Hvarje präst höll en gul glaskalk, i hvilken en låga brann. Med ett killingsskinn i knut om höften buro framför prästerna två nakna evnuker en harpa, en fyrkantig förgylld träram, mellan hvars båda tvärsidor strängarna voro spända. Tätt bakom instrumentet följde en sjukligt gulblek mager gosse med yfvigt, krusigt hår och långa blåhvita tänder. Helt och hållet naken bar han endast en frisk myrtenkrans om pannan. Höjande de späda armarna, rörde han strängarna med tummen och pekfingret. Harpans surrande och det svaga pinglandet af silfverbjällrorna, som svängde vid snibbarna af prästernas hufvudkläden, hördes i stillheten aflägsset och sorgset.

En oanständigt gestaltad hängare af sten, hvil-

ken sköt rätt ut ur väggen nederst vid trappan, uppbar på en krok en rund metallskifva och en fastkedjad silfverhammare. Vid sidan af dessa föremål stannade prästerna, och just i den stund, då aftonsolen hastigt började sjunka bakom den långa gatans bortersta backe, gaf den nakne gossen, hvars mandelformiga ögon blänkte i det gula ansiktet, metallskifvan ett skrällande slag med silfverhammaren. Klingande och skrapande med stafvarna knäböjde de många tusen åtskådarne.

Sju jungfrur, barfota och hvitklädda samt utan prydnader, trädde ur en sidodörr, inväntande att prästerna skulle välja en af dem till natt-tjänsten på pyramidens spets.

I detta ögonblick reste sig Hans Alienus, och för att bättre synas sprang han upp på fotstenen till den närmsta tjursphinxen, hvilken, glödande i solnedgångens brandfärger, sträckte sin orörligt styfva stenvinge öfver hans skuldra och lade en blå sned skugga upp mot trappan och Belsprästernas långa tåg. Medveten om sin pilgrimsdräkts osköna snitt, slet han upp kåpan och lät den glida ned, blottande axlar och bröst, så att den endast sammanhölls af det grofva repet kring midjan. Hans drag, hvilka dunkelrödt belystes underifrån, tycktes ej längre tillhöra en vanlig människa. Något af tjursphinxernas

gåtfullhet drog öfver hans ögon, och dagens sista vindpust, hvilken tryckte de båda alabasterskålarnas rökelsemoln utefter marken, kastade hans kvinnliga hår fladdrande åt sidan. Höjande sina bara armar tilltalade han folket med en röst, hvars ljud rullade öfver tusens hufvud ända ned till floden och långt öfver den af knäböjande människor till trängsel uppfyllda bron.

— Jag ser ingen grund att tillbedja naturkrafter, men väl ville jag i ett tempel tillbedja lifvets önskan. Bröder! En främmande snäckskärrare får dock böja sig för de sedvänjor, som bo där han finner tak. Nåväl. Er gud utkorade åt sig en af mina hustrur, som ännu var jungfru.

Han afbröts af en torr stämman, som under allmän munterhet ropade ur trängseln: — Hans hustrur äro jungfrur! He! För undan mannen och låt honom ej störa prästerna.

Då Hans Alienus:

— Ett band fräcka sällar, utskickade af den skamlöse Sardanapal i Ninive, har röfvat henne från mig tätt utanför denna stads murar. Härmed har Ninive tillfogat eder och eder gud en ny skymf. Blomman af eder ungdom har dragit i fält mot Ninive, men i två år har detta förruttnelsens stamsäte uthärdat belägringen, sedan Sardanapal gång

efter annan kastat sina kvinnokläder och bestigit krigsvagnen. Släpen i natt fram allt hvad I ägen af vapen och rustningar, och jag skall redan vid dagbräcket bryta upp och föra eder till Ninive för att med mina under hämna eder gud och mig själf.

En spetälsk tiggare, som klädd i trasor knäböjde nära trappan, slog sina båda kryckor mot hvarandra liksom man klappar med sina två händer och svarade hånfullt:

— Kan du göra under, så befall solen att stå stilla!

Utän att sänka sina höjda armar riktade Hans Alienus sin blick mot solen, hvars öfversta rand ännu brann öfver marken i den långa gatans fjärran. Allas hufvud vändes ditåt. Gubbar och gossar klättrade upp vid tempelväggen, slitande i de upphängda vapnen och förmultnande kläderna, hvilka krasande brusto från krokarna. Kvinnorna lyfte barnen på axeln, trängde sig fram mellan prästerna och skreko i örat på hvarann, larmande i besinningslös nyfikenhet och förskräckelse. Ingen kunde längre uppfatta den andres ord i den oreda och det buller, med hvilka alla ropande munnar och slamrande stafvar fyllde den vida platsen. Nya flockar af åskådare strömmade beständigt till. Allas uppmärksamhet, allas isnande häpnad fast-

naglades kring en enda punkt, kring solen, som upphört att sjunka, som mellan den långa gatans yttersta hus stannat med sin gyllene kam öfver marken likt en kupig hög af glöd samt uppsändande lågor och rök.

Den nakne gossen med myrthenkransen gaf på ett tecken af prästerna den hängande metallskifvan ett dånande slag med silfverhammaren, men den upphetsade, bedöfvade folkmassan förmådde Bel-Marduks tjänare ej längre tygla och tysta. I tummel som vid ett upplopp och öfverröstande metallskifvans skrällar bröto nyfikna människor prästernas tåg och bestormade trappan. Allt högre och högre upp ända på andra och tredje terrassen blefvo skådelystna ansikten synliga i skuggorna mellan de eldskinande tjursphinxerna. På alla tak på flodens vaggande skepp, på trädgårdsmurar och stränder stodo män och kvinnor med handen öfver ögonbrynen och vända mot den hejdade aftonsolen. De trodde sig bestuckna af en synvilla och väntade i hvarje ögonblick att få se solen försvinna och hennes besvärjare öfverhöljd med åtlöje och skam jagad från platsen. Men solringens öfversta låga brann orubbligt öfver synranden, förlamad, icke genom böner och trollformler, men genom den halfnakne främlingens blotta vilja.

Då knäböjde Bel-Marduks öfverstepräst framför Hans Alienus, darrande af skrämsel, och sade:

— Vi se att du icke är en af oss dödliga. Sätt din fot på min nacke och befall. — Och I, soljungfrur, gå in i helgedomen och hämta hit ut det gamla skrinet, i hvilket vi nedlagt de prydnader och den rustning, som en gång burits af Semiramis' kunglige make, ty denne främling har kommit ibland oss att bära en härskares dräkt.

De sju soljungfrurna gingo in i templet till det med förhängen afstängda rummet bakom Bel-Marduks öfvertäckta stod och återvände, heta och pustande, med en kista af sandelträ, som de knappast förmådde bära. Då de öppnat locket och Hans Alienus satt sin högra fot på öfversteprästens nacke, löste de hans pilgrimskåpa och påklädde honom ett kyller af ogarfvadt läder. Han blef iförd underbart arbetade benskenor af mörknadt silfver, och på det harnesk, som de spände om hans bröst, grinade ett förvridet människoansikte med ögon af smaragder. De knäppte kring hans öfverarm och handlofve smycken, på hvilka i drifvet guld, som under åren fått blåaktiga fläckar, ormar ringlade kring sammanflätade palmkvistar. När de slutligen gömt hans fötter i ett slags halfstöflar af guldtyg och med mjuka sulor af skinn, lyfte de på

hans hufvud en toppig hjälm. Likt den kupa af strå, i hvilken den främmande kringvandrareguden Dionysos slutligen lärde landmännen att samla honung, var hjälmen öfversållad af ädelstensglitterande bin.

När soljungfrurna smyckat honom, tilltalade han åter menigheten.

— Bröder, — sade han, — eder långa skönhetskamp, eder kamp om en ädelt formad kropp, om kannor, om mattor, tjursphinxer och präktigt byggda hus har förvandlat eder från vildar till hyfsade människor, men glömmen ej därför konsten att leka. Tron mig, de beryktade män och kvinnor, hvilkas namn och bilder vi se på tempelväggarna, hafva lekt — lekt med ett strålande öfvermod, om hvilket I, godmodige borgare, icke ens tillnärmelsevis hafven en aning. Deras lek stegrades ända till yrsel, de lekte med världens väl och ve, med troner och folk och mördade och brände i drucken ysterhet. Hur mycket hurtigt mod, hur många uppfriskande stunder af oro, hur många glada aftnar efter en i lifsfaror tillbragt dag, hur mycken lifvande glädje och kryddande skräck skänkte de icke sin samtid! Hundratals år efteråt sitta människorna och bereda sig glada stunder genom att framkalla rysningar, då de be-

rätta om deras lif och äfventyr. Men roar det oss att höra berättas om deras lek, hur mycket härligare att leka den själfva! En herdegosse ser från berget, där han vaktar sin faders hjordar, en stor stad, och han får lust att blifva dess konung samt få borgar och många hustrur. Har han ett blixtrande förstånd och en sund kropp, förstår han att leka. Måhända misslyckas han, och hans afhuggna hufvud blir kanske uppspikadt på stadsporten. Än sen! Att halshuggas är en smärtfri, roande sagodöd, full af tillfällen för en lekande ande att utveckla sin själsstyrka och kraft. Tiofaldt värre är den borgerliga döden på sotsängen efter en sjukdoms vanställande och förnedrande pina. Låt oss begynna en lek, som saknar motstycke i tideböckerna!

Han ville tala ännu mer, men han förmådde icke öfverrösta det allmänna tumultet. Äfven de, som stodo honom närmast, sågo endast att han rörde läpparna, men hörde icke hans ord.

Ur hem och hallar framsläpades vapen och rustningar till torget, fejadades, pröfvades och berömdes eller klandrades i öfverdrifna ordalag. Små manstubbade gula hästar leddes fram. Gurglande och motsträfviga kameler lastades med lifsförnödenheter. Mulåsnor fingo en packning af vidjor och

skinn till förfärdigande af farkoster för de vattendrag, som kunde komma att hejda denna sammanrafsade, ur Babylons gator plötsligt uppvuxna härskara. Den öofverskådligt vida jättestadens alla kvarter vakade under hela denna upphetsande natt, då solen rykande och flämtande lik en stockeld beständigt brann i synranden och bredde sina djupröda dagrar längs husen och trädgårdsmurarna upp mot Belstemplets terrasser, dit ingen soljungfru blef uppförd. Förfärade inför detta naturunder offrade några familjefäder hemligt i sina trädgårdar killingar eller lam, hvilka ännu sögo mjölk. Öfver de af sömnlösa belägrade hustaken kretsade fåglarna likt på dagen utan att uppsöka sina nästen, och på de aflägsna fälten ströfvade hjordarna flockvis kring, oroligt fnysande och utan att gå till hvila.

Platsen framför templet liknade nu en lägerplats, och då prästerna sågo, att Hans Alienus, hvilken i sin skinande rustning orörlig dröjde vid foten af samma tjursphinx, upprepade gånger fåfångt pröfvade att göra sig hörd, läto de å nyo den skrällande metallskifvan dåna. En kort stund domnade sorlet af, så att flodens plask kunde förnimmas ända till tempeltrappan.

Då Hans Alienus:

— Genom åskådandet af gamla bepröfvade

vapen har tillförsikten väckts, men då jag rätt besinnar, är det icke med mordverktyg vi skola störta Ninive. Hopsamlen alla vapnen i en hög midt på platsen och kvarlämnen dem i de äldre kvinnornas vård. Behållen endast sköldarna till skydd mot pilarna, men i händerna skola vi bära friska palmkvistar i stället för spjut. Medtagen vidare ur templet och hemmen musikinstrumenten, de ädlaste kannorna, de präktigaste metallfaten, rökelseskålarna och mattorna samt binden så många myrthenkran-sar, som stå att få. Edra vackraste hustrur och döttrar skola följa eder i fält. Så rustade skola vi blifva oemotståndliga, om Sardanapal är den man jag tänkt mig.

Äfven denna gång ville Hans Alienus säga mer, men öfverröstades å nyo af ett ännu häftigare larm än nyss. Några af de äldre männen började mot-säga honom och höjde föraktligt på axlarna, men de yngre och kvinnorna slet de gensträfviga i kläderna och pekade mot den stillastående solens vittnesbörd om främlingens öfvermänskliga makt.

Med nyhvässade skäror äntrade barbenta gos-sar upp i trädgårdarnas palmer, hvilkas långa buk-tade blad i tusenvis föllo till marken eller blefvo hängande på murarnas kam af små järnspetsar. Myrthenbuskarna skalades, så att de liknade för-

torkade, i marken nedstuckna risknippen, och ur välbommade gömmor framletades de skrinlagda skönhetsföremål, om hvilka staden brottats från släktled till släktled och hvilka voro de guldgliitrande sömmarna i dessa församlade människoskars tillvaro. I belysningen från den midnattssol, som tändts genom ett underverk, låg nu den vida platsen framför Bels tempel begrafven under rustningar, musikinstrument, blanka kannor, mattor och grönt. Det var som hade i eldskenet af världens sista natt människorna samlat kring sin likbår all den bestickande härlighet, som utgjorde den handgripliga vinsten af deras hisnande vandring från aphuden till Sardanapals purpur.

När omsider så lång tid nu hade förflutit, att dagbrottets timme var att förvänta, steg solen åter i höjden, klar och värmande samt hälsad af allt lefvandes oskrymtade glädje.

Hans Alienus satte en myrthenkrans kring sin höga hjälm, fattade en palmkvist och steg upp på en kamelhona, hvilken helt och hållet var höljd i en silfverstickad hvit kåpa samt hade en ljusblå fjäderbuske på hufvudet. Fläktare och harpare gingo framför honom, och han förvandlade Bels präster till påfåglar, hvilka ledsagade honom med sirliga skridt och utbredda stjärtar. Till och med

tjursphinxerna och lejonsphinxerna smittades af strängarnas danstakt. Med knallar likt när klippor sprängas af sjudhett vatten, lyfte de fötterna ur den bindande stenen och slöto sig till tåget, större än elefanter men med så tunga steg, att stycken af boningshusens lösa tegelväggar föllo till marken. De starkaste männen lyfte på sina rödbruna skuldror bårar, lastade med mattor och kärl af ädelmetall. Andra gingo högt sjungande mellan sina hustrur och döttrar med den fyrkantiga träskölden på ryggen och de breda seniga armarna hängande öfver sina följeslagerskors gulhvita axlar. Alla hade palmkvistar i händerna. Blottade till midjan, rörde sig kvinnorna med danssteg, och klädningsfållen lyftes i mjuka veck af den böjda fotens häl. De voro bjärt målade med gips och rosenröd örtsaft samt svängde öfver sina myrthenkransar ett slags högröstade skramlor af trä. De äldre kvarlämnade kvinnorna ropade lyckönskningar från taken. De samlade de myrthenkvistar, som fallit till jorden under kransbindningen, och sina mest prunkande tulipaner och kastade dem i slösande fång öfver vimlet, öfver bårar och kameler.

När den beständigt förstorade härskaran hunnit utom stadens ringmurar och drog genom palmgårdarna, fattades palmvinet af människornas glädje-

yrsel och stridslust. Det sprängde sina krukor, på hvilka det lagts af flitige landtmän, och steg likt springvatten i höjden. Knektar och kvinnor kastade sig ned och drucko saften ur sina händer eller borrhade sina svettiga hufvud rätt in i vinstrålen, så att den bruten sprutade sina rusbärande stänk öfver kameler, mulåsnor och hästar. Djurens gurglande och gnäggande spökläten blandades i människornas sånger och pipornas och handtrumornas oväsen.

I öknens steniga klyftor brummade lejonerna, då de uppsnappade lukten af lefvande rof, men ju närmre det stojande i alla regnbågens dagar skiftande tåget nalkades, dess oroligare piskade de klippan med svansen och tryckte sig liksom tuktade utefter de solheta gula hållarna. De störtade upp, rytande af förtjusning, och följde knektarne. De ströko sig fredligt mot deras höfter och dansade med höga krumsprång mellan de värdigt trippande påfåglarnas grönaktigt lysande solfjädrar.

Först på elfte dygnet började törst och mattighet breda en skugga af trötthet öfven den yrande härskan. För att tvinga spottkörtlarna att fukta den torra gommen och strupen, uppletade kvinnorna ur ökensanden runda stenar, som de lade under tungan. Hvert andedrag framkallade en

stickande sveda, och vid det ändlösa sandhafvets synrand glödde himmelen feberröd. Runda moln af gul flygsand rullade på afstånd likt hjul på stridsvagnar, och fruktande en ökenstorm satte knektarne sina med dyrbarheter lastade bårar till marken och täckte dem med mattorna.

Medan de voro upptagna af detta, kom en svettig gosse springande från förtruppen och ropade med ögonen vidgade af skrämsel:

— Det är icke sunnanvinden som kommer. Det är Sardanapals soldater! Jag ser glimtar af vapen inne i sandmolnen. Nu hjälpe oss Bel!

Hans Alienus sprang ned från puckeln af sin kamel och lät allt sitt folk samlas i en tät grupp kring de öfvertäckta bårarna. Därefter uppställde han kamelerna i ring rundt omkring sin här som en lefvande förskansning samt lät sammanbinda djuren vid hvarann med repknutar om knäna och fotlederna. Innan man ännu hunnit att till fylles ordna detta, stormade Sardanapals beridna dromedarer fram öfver de närmsta sandvågorna. Seldonens snören och tofsar fladdrade, fjäderbuskarna strökos tillbaka af luftens tryck, och ryttarne, som för att injaga skräck voro maskerade med grnande djurhufvud af järn, svingade i hvar sin hand båge och svärd.

De angripna höllo öfver sina hufvud de fyrkantiga med läder öfverdragna träsköldarna så tätt intill hvarandra, att de stodo som i ett skuggigt hus, hvars taklist emellertid icke hvilade på stolpar eller väggar utan på tusentals sammanbundna kamelben, mellan hvilka de kunde se ut öfver öknen och sina anryckande fiender. Ett slagregn af pilar smattrade på sköldtaket. Några studsade och drogo i fallet en solglimt med sig ned mellan sköldarna. Andra genomstungo trät och rispade upp knektarnes nakna armar, så att blod stänkte på de nere i det skuggiga mörkret hukade kvinnornas myrthenkransar och gipssminkade ansikten. Flere kameler i den brunludna fästningen af levande kött stupade och drogo i dödsryckningarna kull sina närmsta kamrater, hvilka utpinade af törst och ansträngningar samt skrämde och uppretade skrånande begynte slita sönder hvarandra, så att tarmarna runno ur bukhålan.

En af de främste ryttarne satt af och stötte fast en lans i ökensanden. Därefter stegade han upp en sträcka af trettio fot och stötte så ännu en lans i marken samt begynte gå af och an mellan dessa två märken. Under hvardera armen höll han ett kort slagsvärd. Han var undersätsig och fetlagd med breda ådriga armar och framskju-

tande mage. Hjälmén satt så djupt ned, att ögonen endast syntes som små stickande nålspetsar, och från hans tjocka öfverläpp stod rätt ut en ramsvart tumslång borst. Om höfterna bar han en sliten lejonfäll och var för öfrigt naken med platta fötter och händer.

Hvar gång han med långa vaggande steg kom till den ene af de båda lansarna, stannade han, svängde de båda svärden och slungade mot de öfverrumplade föraktliga och håfulla utmaningar.

När ingen svarade honom, satte han sig slutligen på marken med korsade ben samt ropade:

— Säg mig, hvem som var min fader! Nämn mig min moder! I en lejonklyfta blef jag funnen af en herde. Finns någon som ej hört talas om Tuklat-Nirgal. Det namnet betyder: förtröstan på lejonsphinxen. Ännu har jag aldrig återvänt till min herre med ett torrt och blankt svärd. Äro ni krämare, efter ni gömma er med era varor i en kamelborg? Må er anförare möta mig i anständig envig, om han ej vill dö i hopen bland de andra.

Då svingade Hans Alienus sin palmkvist och banade sig väg öfver en af de fallna kamelerna. Han steg ut i solljuset, följd af sina påfåglar, lejon och tungt trampande stensphinxer.

Pilregnet upphörde, och angriparne stirrade mållösa på denna trupp af fåglar och vilda bestar, hvilka tycktes utsluppna ur någon kunglig djurgård. Innan de hunnit fatta sig, rände lejonen med styft sträckta svansar mot deras dromedarer, som förskräckta kastade om i gungande flykt. Några snubblade samt störtade, andra afkastade sina rytare och sin last af mjöl och vattensäcker. I segerysel grepo de babylonska knektarne och kvinnorna de fallne, sletu deras egna yxor ur lifbältet, lemlästade och halshöggo dem. Sedan lösgjorde de å nyo sina kameler och bundo på deras länder vid sidan af den glimmande packningen knippen af lurfviga hufvud med Brustna ögon och slappt gapande munnar.

Ensamt Tuklat-Nirgal satt orörlig kvar i samma ställning, omringad af de utmanade, af hvilka dock ingen vågade komma honom in på lifvet. Hans ögon rullade dystert under hjälmen, läpparna tuggade, och han höll hårdt med hvitnande knogar om sina två svärd.

Nu räckte Hans Alienus honom den pung, som Abu-Rasak gifvit.

— Vi komma med farligare vapen än ni kunna hamra i Ninives smedjor. Men du skall skonas till ditt lif, ty en sådan man som du ha vi icke

råd att offra. Så länge du kan bära denna pung om halsen, utan att låta din nyfikenhet narra dig att öppna den, skall du vara min vän.

Tuklat-Nirgal steg upp och skakade genast sin nye herres hand så hårdt, att denne bet sin underläpp för att återhålla ett rop af smärta.

Rundt omkring dem lågo de halshuggna kropparna framstupa i högar samt utplundrade och nakna. På några aflåddes huden för att medtagas som segertecken, och kvinnornas slöa knifvar sprättade upp de hvita senband och blodsprängda hinnor, som höllo den vid köttet. Under tiden anrättades en måltid midt bland de döda, och dygnets mörka timmar gingo hastigt. Men på klippstyckena, som stucko upp ur sanden, samlades redan den flock af svartfåglar, som förföljde Hans Alienus, då han nedsteg till skuggornas rike.

Vederkvickt af de eröfrade vattensäckarnas friska innehåll drog den babylonska härskaran slutligen vidare. Efter ännu flere dagars äfventyrlig vandring genom odladt land, stod den utanför Nini- ves murar, hälsad med glädjeeldar och hornstötur af de krigare, hvilka sedan två år belägrat staden.

Allestädes på murarna blänkte vapen. Hjäl- marnas gula och ljusröda kammar lyste i solskenet, och från ett af de tandade tornen, där några af

de belägrade bekymmerslöst hängåfvo sig åt dans, ljödo hvassa pipor.

Då Hans Alienus:

— Sardanapals folk leker. Det är så jag väntat att finna det. Jag går att tillintetgöra den man, som jag värderar framför alla.

Han fattade en trekantig elfbensgriffel och ristade i en fuktig lerplatta ordagrant följande rader i kiltext:

»Till Sardanapal från hans tjänare Hans Alienus. Du har bortröfvat den af mina hustrur, som särskildt var mig kär. Du har tvungit mig att afhugga dina mäns hufvud. Jag förutsäger din snara död. Jag bidar utanför staden, beväpnad med palmkvistar, mattor, kannor och Babylons döttrar. Må du i morgon, när hanen gal första gången, träda upp på muren och själf döma, om du kan motstå oss.»

Lerplattan, som var inramad i trälist, lades i en låda af rosenträ, hvilken förseglades och skickades med tio utvalda män till Sardanapal.

Medan Hans Alienus inväntade svar, hängaf sig under hela natten hans folk åt dans och lustbarheter, och de rörskurna gigornas skorrande öfverröstades af smattrande handklappningar och lejonens

belåtna brummande. Själf låg han uttröttad af ansträngningar på en fäll i sitt tält af kamelhår och med nacken i Girgils knä. Hon hade befriat hans hufvud från den tunga hjälmen, löst hans armskenor och lutade sig smeksamt öfver hans axel. Hon uppfann en mängd ärenden för att sysselsätta sin syster Sammuramat, som från sidan betraktade henne med enfaldiga ögon. Den gamla sof hopkrupen i tältets hörn, och ingen bekymrade sig om henne. Girgil tycktes icke ens ihågkomma hennes närvaro, själf upptagen af att locka sin makes sinne från Sardanapals vackra fånge.

— Du har i afton ingen tanke för oss, —
hviskade hon vid hans öra. — Beständigt vänder
du dig otåligt mot tältöppningen och stirrar på
staden.

— Min härkomst förföljer mig, — svarade han
och reste sig på armbågen. — Där jag föddes,
hade människorna mistat förmågan att kunna njuta
det närvarande, och allt, som de vidrörde, vissnade.
De voro alltså en skam för sitt släkte, voro andligt
spetelska, och deras blod slår i mitt hjärta. Hur
vill du då att jag likt er, lyckliga, skall kunna
taga stunden som den kommer. Har du icke sett
svartfåglarna, hvilka envist kretsat öfver min hjälm
i hopp att få ett godt mål, att finna förruttnelse,

där jag går fram? Jag hittar endast vemod på botten af allt, ty jag vet att en gång skall jag åter ryckas från er och vakna upp bland dem, undan hvilka jag flytt.

Han betraktade henne sorgset i skenet från tegellampan, som stod halft nedsjunken i sanden, och hvars låga tynade i draget. Med ens flög en glans öfver hans ögon och hans gamla hetsiga munterhet stod åter i flamma.

— I det längsta skall jag väl ändå låta fåglarna svälta, — utbrast han. — För er, döttrar af Babylon, är det en glädje att dräpa fiender, men mig är det en dubbelt större glädje att tolf gånger om dagen kunna kasta mitt eget hufvud för mina fötter och säga till det: Ser du att jag är din öfverman, att jag icke är det jag är utan det jag önskar!

Han vinkade Sammuramat och strök glädtigt molnen från hennes låga panna.

— Märker du icke, att jag ej gör någon skillnad mellan er? Om jag särskildt längtar efter din yngsta syster, så är det väl därför, att hon är borta och endast talar till mig i min inbillning. Låt oss vara glada och spela stenpärla om den påse med mynt, som din fader gaf mig i arf.

Han satte sig vid tältets ingång mellan sina

hustrur, vild, upprymd och sjungande. Medan han skakade stenkulorna i hjälmen och rullade dem på marken, uppförde männen utanför en svärdsdans i skenet från stockeldarna. De hade radvis nedstött sina lansar i marken och på hvar lans spetsat ett afhugget hufvud med hängande hår. Männen dansade utan kläder mot hvarann och korsade svärden i takt med sin sång. Samtidigt hördes stojande skrattsalvor från ett af tälten, där Tuklat-Nirgal drucken härmade en istadig mulåsna.

Sammuramat vann påsen, och när sedan veken med ett fräsande slocknade i oljan, gick Hans Alienus till hvila mellan sina hustrur. Det klara månljuset föll in genom en springa i det svarta tältet och låg som ett vitt band tvärs öfver hans bröst och arm. Han hade sitt hufvud i Girgils knä, och Sammuramat sof med hans högra hand under sin kind som en kudde. Men allt emellanåt drog en mörk skugga genom ljusstrimman, när svartfåglarna flögo fram öfver tältet.

Han väcktes först af den kalla blåst, som bebådade dagens anbrott, samt steg upp vederkvickt och stärkt. Han sammankallade genast några af de yngsta männen, som ännu voro upphetsade af vin, och midt under de ännu icke tystade lustbarheternas buller lät han dem rulla ut alla de med

djur och träd besydda mattorna öfver den närmaste kullen, så att de kunde synas från staden. Öfverst på kullen, där en af tjursphinxerna sjunkit i sömn, omgifven af lejonerna och påfågellarna, sattes bårarna med sin redan i halfnörkret glimmande last af kannor och fat. Men under det att de fem sista bårarna ännu buros uppför slutningen, begynte tupporna gala rundt omkring i lägret samt inne i staden, och luften ljusnade hastigt.

Då mullrade i detsamma dofva slag på metallskifvor från ringmurarna, där alla knektarne kastade sig ned, så att icke ens hjälmarnas kammar längre blefvo synliga öfver det tandade bröstvärnet. Det var som hade med ens hela Ninive blifvit afväpnadt och utdödt. Endast metallskifvorna dånade, och på det högsta tornet framträdde ett slags rörligt tält af fyra röda våder spända mellan fyra burna lansar. En hvit fjäderfläkt stack upp öfver tyget, men den som gick inne i tältet, förblef osynlig. Likväl förstodo alla de belägrande, att tyget var försedt med hål och att de i denna stund, då dagningens isande vind grånade deras kind och släckte facklorna vid deras festmåltid, betraktades af Sardanapal.

Deras gigor och handtrummor förstummades, deras sång dog bort. De reste sig alla oemot-

ståndligt som vid ett gifvet tecken och böjde sitt hufvud med skräck och vördnad inför den, hvars ansikte de ej fingo skåda, men som i sig lyfte det mänskliga till gudomlighet, lät vida land darra för sitt ord och bländade med den högsta skönhet.

Äfven Hans Alienus böjde hufvudet med en rysning och vågade ej möta den blick, som sökte honom från det aflägsna tältet.

Då han såg upp, var tornet åter tomt, men i den stigande solens eldsljus kommo tio ryttare från staden samt öfverlämnade i hans hand Sardanapals svar.

Det hade ristats på en lerplatta, som insetts i ett skrin af polerad svart trä. På locket blänkte gudinnan Istars bild med båge och pilar och en pannring af pärlmorstjärnor.

Han slet upp förseglingen och läste kiltexen med ett nyfiket ögonkast.

»Jag, Assur-bani-habal, hvilken din tunga nämner Sardanapal, konung konungars, till min tjänare Hans Alienus. Frid vare med min tjänare.

Leende ser jag dig röra upp så mycket dam för en likgiltig hjärteangelägenhets skull, men dina härars egendomliga utrustning besticker mig. Med min kända nåd inbjuder jag dig att blifva min gäst.

Stadens portar stå öppna. För att pröfva dig, vill jag se dig, när jag i morgon vid solens middags-höjd begifver mig till min svingård.»

Då Hans Alienus såg Sardanapals svar, lyfte han hjälmen på sitt hufvud och utbrast:

— Vid Assur! Sardanapal är den man, som jag väntat att möta i honom. Han besitter den öfverlägsna andens förmåga att leka. Men jag själf vallfärdar fåfängt genom årtusen från stad till stad för att vinna hälsa. Jag når den icke. Jag bär sjukdom ohelbar inom mig, när jag dömd till undergång som främling vandrar bland de friska. Jag uppmanar mina följeslagare att leka och kan det icke själf.

III.

Sardanapal.

Hans Alienus lät genast förfärdiga en rymlig tunna med stadiga kimmar samt hviskade en lång stund i örat på Tuklat-Nirgal, som ännu icke hunnit sofva ruset af sig.

Därefter kröp han in i tunnans och lät tillsluta den samt lägga den på en vagn förspänd med en skäckig oxe. För att icke bli igenkänd nedsölade väpnaren ansikte och armar med våt lera, vände lejonhuden afvig och gömde sina lansar och svärd bland palmkvistarna, som lågo på vagnen under tunnans i syfte att mildra skakningen. Så gaf han hojtande oxen ett slag och körde i gående vagnen till staden.

Då han nu väl kom in på gatorna, harsklade han sig ett par gånger och begynte sedan ropa, medan han långsamt körde vidare mellan husen:

— Gräsänkor! Gräsänkor! Köp af mitt vin!
Det besitter den förvånande egenskapen, ni dygdiga
fruar, att lindra saknaden efter en älskad man.
O fruar, köp hela tunnan! Köp den af en fattig
stackare. Den är kvistig och grof, men väl på er
gård skall den sprida lycka liksom kamelens spill-
ning kastad på elden sprider den sötaste vällukt.

Träluckorna öppnades skrikande på alla sidor
om gatan, och skrattande ansikten betraktade tun-
nan. Men då väpnaren icke tröttnade att ropa,
utan i stället bad allt mer bevekande, blefvo åskå-
darne nyfikna, och många af dem gingo ned och
gläntade på porten.

I ett hörnhus öppnades till sist porten af en
gråhårig gammal kvinna, som stannade på trö-
skeln med händerna knäppta:

— Ack! — stammade hon. — Min man är i
fält. Han är den främste, den modigaste af alla.
Hur mycket begär du för tunnan?

— Fem silfvermynt.

Hon skakade missföfnöjd på hufvudet.

Huset midt emot ägdes emellertid af en mycket
rik köpman, som för tillfället var på resor väster
ut ända till hafvet. Sarahat, hans unga gräsänka,
som alltid med afundsjuka hörde det allmänna
lofvet öfver grannkvinnans man, förstod strax att

hon nu skulle kunna förödmjuka denna med hjälp af sin rikedom. Därför slog hon upp sin fönsterlucka, bakom hvilken hon suttit och sett allt genom en springa, samt kastade utan ett ord tio silfvermynt på gatan.

Väpnaren berömde hennes godhet, och så snart han upplockat mynten, vände han oxen och körde in på hennes gård.

— Lås porten och skicka bort tjänarne, — föreskref han. — Med en sten skall jag slå spanten af tunnan, så att vinet får rinna ut öfver gården. Du behöfver endast se det, o Sarahat, för att glömma all din bittra saknad efter en dyrbar make.

Hon gjorde utan invändningar som han begärde, och redan dundrade en sten i hurtig dansakt mot tunnans vidjespant. Brakande föllo kimmarna i sär.

Den vackra Sarahat, hvars svarta skjorta var öfversållad med stjärnor af blank tråd, hade rödgult hår, som hängde i en tjock fläta ända till bältet, och hennes fötter voro de hvitaste och minsta, som trampat Ninives mattor.

Hon tog en bägare för att dock åtminstone uppsamla några droppar af den kostbara saften. Men då hon höll den tätt intill kärlet, såg hon med förskräckelse att en hand i stället för en

vinstråle lyfte sig mellan spillrorna och fattade om bågaren, hvilken hon i sin förvirring icke heller kom sig för att släppa.

— Var icke rädd, — sade väpnaren. — Det är palmvinets ande. Det händer ibland, ehuru mycket sällan, att palmvin tar mänskligt utseende, när jag slår sönder en eller annan af mina tunnor, som blifvit mer än vanligt frikostigt betald. Stå endast lugnt stilla och låt palmvinets ande krypa ur sitt fängelse.

Sarahat, hvilken hade den mjuka fyllighet och rosenfärg som endast de rikaste lyckades erhålla, dröjde framåtböjd bredvid vagnen under det att palmvinets ande reste sig i sin präktiga rustning. Hjälmens bin och bröststyckets grinande människoansikte med smaragder blänkte i solskenet, och hon tyckte sig aldrig ha sett något så präktigt.

Palmvinets ande lyfte henne genast på skuldran och bar henne in i huset.

— Du skall stanna här som väktare, — sade han till väpnaren. — Om du letar bland kvistarna på vagnen, skall jag där i händelse af nöd framtrolla två lansar och två svärd.

Huset bestod af ett enda stort och mycket högt rum, på alla sidor omgifvet af uppmurade liggbänkar. Dessa hade dock endast en fots höjd

öfver stengolfvet och voro belagda med brokiga dynor. På väggarna hängde mattor med drakar och sphinxer, hvilka, utskurna ur många olikfärgade tyger voro fastsydda på mörkgrön botten. Hvar matta hade en kant af styfva spetsiga blad, kring hvilka en stjälslinga vred sig i ringar. Dessa blad och stjälkar voro af gult och ljusgrönt garn samt på svart botten. Midt i rummet jollrade ett springvatten, och vid ena sidan stod på vackert arbetade träpelare ett slags djup läktare, som helt och hållet var täckt med mjuka mattor och bolstrar. Skyddad mot golfvets köld och de stora spindlarna, som öfver allt kröpo på väggarna, tjänade den till sofställe och äfven till sittplats för husets herrskap och mer ansedda gäster.

Palmvinets ande lyfte henne från axeln, och hon knäböjde framför honom med orden:

— Du är min herre och jag är din tjänarinna.

Han kysste henne på pannan, och hon ledde honom uppför de sju trappstegen till läktaren samt hjälpte honom att aftaga hjälmen och den tunga rustningen. För att uppfriska honom hämtade hon i en blank skål isande vatten från springbrunnen och tvättade hans armar och fötter. Han lät slutligen väpnaren bära in hans lätta och svala hvita

pilgrimskåpa, hvilken han haft utbredd under sig i tunnan för att ligga mindre hårdt.

Sedan nu allt detta blifvit gjordt under lek och bekymmerslöst skämtande och han pådragit kåpan, lade han sig till hvila på en af dynorna, och Sarahat uppdukade bredvid honom på mattan tårtor och frukter samt ett sockradt vin och satte sig därefter vid hans sida.

När det skymde, kom emellertid tjänarskaran tillbaka och bultade på porten, men Tuklat-Nirgal svarade innanför med alla sitt språks gröfsta speord utan att öppna. Då blefvo några af de manliga tjänarne otåliga och misstroigna, och snart var hela gatan utanför huset till trängsel fylld af nyfikna. Tjänarne blefvo allt mer pockande och hotande, och mot midnatt började de spränga porten.

När palmvinets ande hörde de första yxhuggen, öppnade han fönsterluckan, som var i jämbredd med läktaren. Han ställde den på vid gafvel, men satt själf helt lugnt kvar på dynorna lutad mot Sarahat. En lykta, som hängde på ett snöre rätt öfver dem, belyste klart deras ansikten och anrättningarna framför dem.

— Hitåt, trasgastar! — ropade han tuggande på en smörtårta. — Ser ni inte att palmvinets

ande besöker er stad? Hvad vilja ni? Komma ni för att tiggas?

Han kastade bitar af smörtårtan ned bland människorna. Sedan kastade han några af de rikt stickade dynorna och till sist hjälm och rustning. En af smaragderna lossnade vid stöten mot gatan och sprang högt upp öfver de framsträckta händerna som en gnista från ett hammarslag. Nu blef villervallan ännu större, men i skenet från det öppna fönstret igenkände han i trängseln två välbekanta ansikten. Han såg sina båda hustrur och förstod, att de svartsjukt följt tunnan i smyg.

Då drog han åter för luckan och lade på haken.

Under tiden blef porten inslagen. I flera timmar stängde väpnaren vägen med sina två lansar och två svärd, men efter många fåfänga budskickningar infunno sig stadens nattvaktare, hvilka kallades hvilans räddare. De voro yrvakna och trumpna män med lyktor och med ugglehufvud på sina käppar. Hvilans räddare gingo hvar tredje timme med halfslutna ögon och släpande steg en tur genom de förnämsta gatorna, men på de andra timmarna ville de ligga i fred och sofva. De voro därför vresiga och uppretade, och med deras hjälp lyckades tjänarne öfvermannas och binda väpnaren,

men han skrek och ropade så högt af vrede, att det hördes öfver hela kvarteret.

Då kom just vid dagbräcket Hans Alienus gäspande ut på gården. Han var blek och glåmig med ringar under ögonen och myrthenkransen på örat.

— Palmvinets ande har förhäxat vår herres hus! — sade tjänarne och bundo hans händer med bast samt knuffade in honom mellan hvilans räddare.

Den äldste af dessa strök eftertänksamt sitt skägg och betraktade fången.

— Den här saken är mer än vanligt invecklad, — sade han. — Jag törs ej afgöra den på egen hand. Vi få föra mannen inför Sardanapals rabsak.

Följda af de nyfikna leddes de två bundna männen i den tidiga timmen genom Ninives gator mot borghöjden. Palmvinets ande gnolade skratande, och väpnaren stampade i marken med sina platta fötter samt fortsatte att skymfa sina ledsagare.

Borgen fyllde en hel stadsdel, hvilken genom höga, öfverstigligna murar afsöndrades från den öfriga världens brister och påträngande fulhet. Utanför sågo de undrande intet annat än topparna af några cypresser och cedrar, hvilka blåsten grämenat med dam från gator och torg. Hufvud-

ingången bildades af två låga på lejonsphinxer hvilande trappyramider, mellan hvilka järnklädda portar hängde i svåra hakar. Kedjor med klåfvar lågo i en lång rad fästa utefter muren, och flere förbrytare, som väntade dom af Sardanapals rabsak, sutto här redan fastlåsta i järn.

Hvilans räddare belade nu sina två nya fångar med kedjor, och palmvinets ande hann knapast sätta sig ned mot muren, innan han somnade med hufvudet hängande öfver vänstra skuldran.

När en spark slutligen åter väckte honom, kände han sveda i den ena kinden, som varit vänd åt solen, ty det var länge sedan full dager.

På en lädermatta satt Sardanapals rabsak utanför porten, omgifven af knektar och evnuker, hvilka skuggade honom med en solskärm. Tolf steg framför mattan stodo fem bödlar i led med gisslet och yxan på axeln.

Hvilans räddare öppnade fångarnas klåfvar, men just då palmvinets ande fördes in på den tomma platsen mellan bödlarne och mattan, bröt sig Girgil med hugg och slag väg genom trängseln och knektarnes ring. Hon hade flere gånger följt den gamle Abu-Rasak till Ninive och var där ingen främling, men hennes djupa stämman tillkännagaf strax en dotter af Babylon.

— Palmvinets ande! — ropade hon upphet-
sad. — Låt mig slippa att höra ert prat. Palm-
vinets ande är min man Hans Alienus.

Hon knöt af sig träsulan, som hon bar under
foten, och ville straffande gifva honom ett slag
öfver hjässan, men en af knektarne höll henne om
armen.

Då Sardanapals rabsak hörde fångens namn,
blef han förskräckt och reste sig, ty han mindes
godt sin herres inbjudning. Han var en mager
man med ett skarpt och klokt ansikte samt genom-
trängande svarta ögon.

— Är palmvinets ande Hans Alienus, då är
han ingen fånge, utan konungens gäst. Må por-
tarna öppnas.

Öfverevnuken stod vid hans sida, välmående,
rund och klädd som en kvinna med öronhängen,
ringar och rödt smink på sina negerkinder. Han
vinkade väpnaren.

— Den, som förunnas att träda inför konun-
gens åsyn, — sade han lågmäldt, — brukar hälsa
honom med pannan mot golfstenarna.

Tuklat-Nirgals ögon stucko som gaddar i sküg-
gan under hans hjälm. Läpparna tuggade, och
han gjorde sig i ordning att stöta fast sina lansar
i marken för att vandrande af och an mellan dem

förkrossa med utmaningar. Fast öfvervunnen hade han nämligen hela tiden hållit fast vapnen i sina bundna händer, och nu voro bastknutarna lösta. Den luddslitna lejonhuden fladdrade om hans lemmars förfärande muskler och den framskjutande magen, och hvart stampande steg satte ett djupt fjät i den luckra myllan.

Öfverevnuken lugnade honom brådslande och oroligt med stora åtbörder samt hviskade:

— Din nye herre innehar ingen annan bestämd värdighet än den att vara Hans Alienus, men i sin gränslösa nåd och godhet har konungen medgifvit, att han må hälsa honom stående lik en jämbördig. Dock måste du själf stanna utanför borgen.

Väpnaren rynkade ögonbrynen, men Hans Alienus gaf honom en barsk sidoblick, och han ställde sina lansar och svärd mot väggen.

— Jag är din trogne tjänare, — sade han. — Läderpungen, som du gaf mig, bär jag ju ännu om min hals. Jag vill sofva framför portarna och du skall sätta din fot på min rygg och befalla, när du går ut och in.

Lifevnuken hvisslade nu i en gäll pipa af ben, och portarna öppnades af en osynlig mekanism, som doldes inne i trappyramiderna. Gä-

spande och gnuggande sömnen ur ögonen och med fläckar af en gul bärsaft på kåpans hvita ärm steg Hans Alienus öfver tröskeln.

På så sätt hade nu han, den främmande snäckskäraren, gjort sitt intåg i Sardanapals stad.

Lifevnuken följde honom mellan rader af olika byggnader, framför hvilka knektar, kockar och trälrar gingo fram och åter i sina sysslor. En ny hvissling öppnade en andra port, hvilken var den förra lik, och de kommo in på en stenlagd rund plats, som kallades Sällhetens Förgård.

På ena sidan sågo de bibliotekets öppna hallar, där de fullskrifna tegelplattorna lågo uppstaplade på hyllor. Några trälrar inhöggo till och med berättelser på undersidan af upplyftade golfstenar. Om Ninive och hela Assurs rike ödelades, skulle dock, skyddade under ruinerna, dessa inskrifter för långt aflägsna tider ännu besjunga Sardanapals namn.

Gårdens mur var beklädd med ofantliga stenflator, på hvilka Sardanapal, tecknad af mejseln och uppstigen på stridsvagnen, med fingret om bågsträngen jagade sina fiender. Framför muren lågo hans jakthundar och älsklingshästar jordade under grafstenar med kilskrift. Allt, som varit hans, allt som speglat hans önskan, åtrådde han att gifva evighet.

Gården var planterad med cypresser, och på snören mellan stammarna hängde lyror och silverklockor, hvilka sakta susade och klingade för vinden som rörda af lycksaligas osynliga händer.

Hans Alienus hade nu åter blifvit fullt vaken samt satte myrthenkransen till rätta. I sin helhvita dräkt stod han barfota framför den tredje och sista porten, på hvilken, målad i starka färger, Sardanapal knäfallande lyfte en människa mot guden Assurs fot. Under bilden voro dessa ord ristade: »Jag Assur-bani-habal här i mig själf lyft människan till din fot.»

Öfverevnuken hade nu helt och hållet förlorat sin förra säkerhet. Han knäföll darrande och stammade:
— Stig upp för den trappa, o snäckskärare! som du i Sällhetens Hemvist finner midt framför denna port. Där skall du snart skåda den, hvars ansikte jag endast har rättighet att betrakta under vissa högtider. Vid detta lag brukar han begifva sig till det galler, från hvilket han kan se ned öfver sin svingård.
Öfverevnuken blåste icke i sin pipa, utan knäckade med fingrarna på portarna ängsligt och svagt som hade han fruktat att väcka en sovande.

Då de förblefvo slutna, knäckade han ännu en gång, men lika förskrämdt.

Nu sjöngo dolda linor och hjul i djup uthållande ton, och portarna öppnades inåt.

I detta ögonblick betogs Hans Alienus af en sådan fasa, att han höjde axlarna och sökte öfverevnukens händer med sina egna. Men denne låg framstupa med ansiktet mot marken och händerna korslagda öfver pannan. Då behärskade han sig och gick in i lustgården. Det svindlade och glittrade för hans ögon, och han stannade långa stunder dröjande på hvart steg.

Bakom honom föllo portarna åter i lås, och han följde sandgången framåt.

Den var kantad af träd, hvilka beröfvats alla löf, dödats och skalats samt förgyllts ända från roten upp till de sprödaste kvistarnas spets. Några grönaktigt skiftande ormar suttu slingrade om grenarna. De lyfte sina hufvud vid stegens knarrande, ringlade skrämde utför stammarna och runno in mellan stela cypressrader och buskar. Vattnet i rännilar af rödgula små runda stenar speglade honom porlande, hvart han vände sig, och djupt inne i en rund af höga blomspiror, blå som irrbloss, bildades ett tempel af frustande strålar.

Framför honom låg en gulhvit, tämligen oansenlig byggnad utan fönsteröppningar, men med en smal trappa till sitt inre.

Hans Alienus följde den långsamt och tvekande, men redan efter sju steg svängde hon åt sidan. I dagern från det flata takets fyrkantiga ljusöppning stod högt uppe i den kala trappgången en ensam man.

Hans Alienus kände ett sting genom hufvudet och bleknade, ty en aning sade honom, att han såg Sardanapal.

Han såg en darrhändt och spenslig gestalt, hvars urkramade kroppsvätskor endast tycktes ha lämnat en feberaktig fuktighet öfver huden. De lifligt glänsande ögonen voro inflammerade, det tunna i lockar upplagda håret var förgyllt, kinden starkt sminkad i hvitt och bröstsjukt rött, och på de smala långa läpparna låg en blodsugande purpurfärg. Halsens och händernas ådror svällde blå och höga, och den röda målningen på naglarna kommo dessa att synas afrifna. På hufvudet satt en djupröd topphufva, afplattad på själfva spetsen samt kransad med slingor af safirer och pärlor. Den fotsida öfverskjortan af djuprött glänsande tyg var med sin kant af guldrankor upphäktad i veck vid den ena höften, så att den hvita underskjortan

blottades. En kort skarp knif utan slida satt instucken under bältet af guldläder.

Han stod något framåtböjd med de nakna, ringsmyckade armarna hängande utefter sin rödskjorta.

Hans Alienus mindes icke längre sin rättighet att hälsa honom stående. Han knäböjde som inför en gud och tryckte händerna öfver ögonen.

Slutligen reste han sig samt gick några steg tillbaka utför trappan, beständigt med händerna öfver ögonen och blundande.

Då hörde han bland trappans ekon Sardanapals konstladt kvinnliga röst:

— Må Adar och Nirgal, sphinxerna, hvilka vakta min dörr, äfven vaka öfver min gäst. Kom mig till mötes, främling, och låt mig kyssa dig likt en jämbördig. Du är den första människa som förstår mig.

Hans Alienus gjorde våld på sig själf och betvingade sin skräck. Han lät händerna sjunka och såg åter Sardanapal.

Han gick uppför trappan till det steg, hvarpå konungarnes konung väntade, och dennes kyss efterlämnade en skarp kryddoft af medikamenter och luktvatten.

— Jag hälsar den man, i hvilken jag väntar att finna det högsta mänskliga, — sade Hans Alienus.
— Jag vördade dig redan i min barndoms dag.

Sardanapal nickade samt fattade hans händer. Vid hans rörelser klingade små silfverklockor, som här och hvar fästats vid dräkten.

— Låt oss pröfva hvarann, — svarade han.

När han talade, sköt den undre tandraden framom den öfre, och hans mun drog sig med svängda mungipor långt upp i kinden. Hans kvicka och spelande ansikte växlade utseende vid hvart ord, och de sminkfyllda små skrynorna vid ögat fördubblades eller glattades ut allt efter som han talade.

De inträdde hand i hand i ett rum, som var så långt och smalt, att det kunde kallas en gång. Utefter båda väggarna, hvilka voro öfverlastade med otillbörliga bilder och med skrift i kilttext, gingo stenbänkar belagda med randiga dynor.

Sardanapal räckte Hans Alienus en slända med purpur och ull samt fattade själf en annan. Där-efter satte sig den allsmäktige härskaren sida vid sida med sin gäst, och medan de spunno fortsatte de sitt samspråk.

Vid dörren stodo två orörliga fläkterskor, som fått gulhvit hudfärg af ett instängdt lif.

— Vill du öppet besvara en fråga? — sporde Hans Alienus och satte sländan i rörelse med öfvsad hand. — Hvar har du gömt den unga kvinna, för hvars skull jag kommit till din stad?

Sardanapals rödsprängda ögon lyste af kvickhet, och han svarade:

— Begär du, att jag skall kvarhålla i mitt minne alla de kvinnor, som jag har i min borg? Måhända finns hon här, måhända icke. Kunna två vuxna män som du och jag icke hitta något djupare samtalsämne! Jag vet ingenting mer likgiltigt än kärleksjoller. Jag fördrifver ofta min afton i mitt harem liksom jag badar eller spelar schack, men han, hvars namn jag ej vågar inblanda, vet att mina tankar syssla med viktigare saker.

Nu Hans Alienus:

— Säg mig, hyser du ingen böjelse för allvar?

Sardanapal lade sländan öfver knät och skakade på hufvudet.

— Allvaret har människan gemensamt med djuret. Allvaret bor i min svingård. Allvaret betraktar dig ur oxens och åsnans tungsinta blick bakom foderhäcken. Allvaret träffar du bland vildarne, som på de norra bergen svultna sitta och stirra i ljungen. Men den befriande munterhetens

klara klingande skratt hör du kanske först utanför dörren till Sardanapals borg.

— Det ligger onatur i hela ditt väsen, herre.

— Onatur! — Sardanapal ställde sländan mot knät, knäppte vaggande händerna öfver den och lutade kinden mot skaftet. — Du kan icke föra ett djupsinnigt och lärorikt samtal, min vän. Du talar alldeles som om någon lagt ett förråd af klangord på din tunga, och dem leker du med i stället för med tankar. Natur, det är allt som är och allt som inbillas, synen i min dröm, sminket på min kind, målningen på mina naglar. Den afbildade kalkontuppen på detta rums stenvägg är jämt upp lika mycket en naturskapelse som den lefvande, hvilken jag just nu hör kackla nere i min djurgård. När en af mina hofmän prisar mig i svassande ord, när han hälsar mig med vissa bestämda åtbörder, är detta lika mycket en naturlig akt som då ulfvarna para sig i ödemarken. Hvert vill du då hän med ditt tal om natur och onatur. Jag är lika naturlig som den svala, hvilken du nu ser flyga förbi öfver takets ljusöppning.

Hans Alienus lade också sin rufsade och ovant handterade slända i knät samt betraktade med hemlig vörndnad den man, som han pröfvande motsagt med sin tunga men icke med sitt hjärta.

Sardanapal fortfor:

— Om någon, då gudarne formade jorden, sett det brinnande flödet, skulle han ha sagt: Detta är natur. Hvilken naturstridig föreställning att delar af denna deg kan förvandlas till en borg och en vandrande Hans Alienus. Ack, vi skärskåda ett ögonblick och kalla det natur eller en oföränderlig lag. Lag?

— Det finns för oss människor endast en lag mot hvilken vi icke ha någon grund att uppresas oss: vår önskan. Den har du lyft i din hand. Är du det högsta mänskliga, måste du åtrå att af kommande tider hyllas som gudomlighet. Men jag har förutsagt din snara död, och jag förutsäger, att glömska skall söka jorda ditt namn.

— Tala icke med mig om framtiden. Sorgen för framtiden är det närvarandes dråpare. Säg mig hellre, hvarför du, som förstår mig, spår mitt fall. Menar du att, när våra själar sjunka i hvarann, blir undergången deras son? Du vill fresta mig att dö en död som kan ristas på minnets högtidsbägare? Är det icke så du tänker? Du har lockat mig in i ett skönhetskrig, och det kriget lyster mig att utkämpa. Du skall blifva min gäst, och hvart rum i min borg är ditt. Du är min vän, min fiende och min medtäflare. Må mina kockar, vinskänkar och

kvinnor förgylla din dag, så att den lyser likt min. Stig in i nöjenas tummel och drick dig otörstig. Om åtta dagar kommer törsten igen. Svvara mig likväl. Du är dock något mer än en upprorisk snäckskärare?

— Du frågar, hvad jag är. Utleta min önskan om du vill veta det. Hon är själfvet, sanskritdiktarnes »atman».

— Jag har ingen kännedom om det ordet, men jag förstår att du räddar din ära och säger: Hans Alienus är ej Hans Alienus utan det som han aldrig kan bli. Nu börjar du föra ett verkligt samtal. Men jag inser, att du helst vill förbli en gåta. Berätta mig dock åtminstone något om din hembygd.

— Den stund jag röjer min härkomst, skall du och allt det, hos hvilket jag nu hvilar ut, försvinna. Du bad mig att ej tala om din framtid; jag ber dig att ej vidröra mitt förflutna.

— Ack, vore du skarpsynt, skulle du förstå, att jag icke så brådskande afklippt ditt tal om framtiden, plågade jag ej själf min egen dag med grubbel på i morgon. Jag inser att du fortfarande pröfvar mig, att du endast grep mig i en snara, när du lockade mig att vilja en gång blifva be-

traktad som gudomlighet, ty därmed slog du mitt begabbande ord om framtiden. Och du gjorde rätt. Min fullkomlighetslust har omgifvit mig med det mest utvalda, som kan uppletas i lifvet. Se endast närmare på kuddarnas tyg. Det är en väfnad, där hvar fingerlängd är ett konstverk. Och hvad säger du om alabasterurnan i hörnet? Den lär fordomtima haft sin plats i Ilion. Men den skall förr eller senare brista i skärfvor, och hvar skärfva skall gömma sig i jorden. Mattan, min kjortel, till och med de tegelplattor och väggstenar, hvilkas skrift redogör för mina handlingar och förlustelser — allt skall i jorden. En dag skola resenäerna måhända icke finna mer af min stad än några jordkullar, kring hvilka herdens vasspipa samlar de betande hjordarna. Kanske skall resenären säga: Sardanapal har aldrig funnits, han är en utsirad saga. — Jag har åtrå att veta mig och allt mitt odödliggjordt. Jag vill att barnen skola tvingas att lära mitt namn, att de som förmå sammanlänka ord i takt, skola peka på mig och säga: Sardanapal var den första aningen om skönhetsriket, var ljuset, som i försvunna tider visade vägen framåt. — Men hvem kan på förhand räkna ut, hvad som blir odödligt? Slumpen har odödliggjort det mest obetydliga, medan stora krigståg,

ja, hela folkslag drunknat i glömska. Säg mig hvad som odödliggör?

— Finn på ett kvickt streck! Kvickheten är blixstens syster, men hon har längre lif. Kvickheten, som aldrig har arbetet till mor, är tankens högtidsbägare, och vid gästabudet, då vinet lifvat sinnena, letas den fram och går från mun till mun hälsad af munterhet. Rista ditt namn på en sådan högtidsbägare, och du blir ihågkommen.

Sardanapal satte åter sländan i rörelse med färdighet och kvinnligt behag samt svarade:

— Jag tackar dig för ditt råd, men kvickheten liksom blixten infinner sig icke på beställning. Vet du intet annat?

— Anekdoten.

— Hur menar du?

— Det finns utom kvickheten äfven en annan högtidsbägare, som vid gillet och samtalet kring eldarna går från mun till mun: berättelser om tilldragelser, hvilka framkalla roande rysningar eller beundran.

Hans Alienus tappade sländan i stengolfvet, och Sardanapal spratt häftigt upp samt tryckte sin darrande hand mot hjärtat.

— Du ser, — sade han, — hur njutningarna ödelagt min kropp. Jag är darrhändt och får

hjärtklappning vid ringaste buller. I min själ fruktat jag intet i världen, allra minst döden, som retar min nyfikenhet och med hvilken jag vill leka så som jag lekt med lifvet. Också har jag i nödens stund bestigit stridsvagnen och slagit mina fiender. Jag har gjort ringlar af deras hufvud och klädt stadsportarna med deras hudar. Men jag har alltid haft ett tält öfver vagnen för att icke mina knektar skulle se, att jag fick uppkastningar vid åsynen af blod. Hur skall jag kunna tvinga min förstörda kropp att underordna sig min vilja och lydigt följa mig, om jag beslutar att uppsöka en odödlig död åt Sardanapal? Redan före din ankomst förkunnade spåmän och stjärnläsare mitt snara fall. Det skall ske, när floden bispringer de härar, hvilka i mer än två hela år belägrat Assurs stad, mitt Ninua. Men min kropp är min mest tredska undersåte. Jag unnar den en svår död, värdig Sardanapals vrede.

Då konungen sagt detta, lade han sländan åt sidan och steg upp från dynorna samt räckte sin hand till kyssning.

Nu Hans Alienus:

— Vi ha pröfvat hvarann, men ännu har jag förtegat en hemlighet. Ödet har med en kedja af händelser fört mig till din borg, men det var dock

från begynnelsen något helt annat än en dotter af Babylon, som bestämde mig att uppsöka dig. I den trakt, hvarifrån jag kommer, lefver en ålderstigen man, som likt dig står medlande mellan människorna och deras gudar. Vi kalla honom den helige fadern, och han har skickat mig till dig som sitt sändebud för att öfverbringa hans välsignelse.

Hans Alienus lade båda sina händer på Sardanapals sänkta hufvud och välsignade honom.

När detta skett, stötte Sardanapal med sländan två gånger i golfvet. Två evnuker, hvilka skylda bakom ett förhänge upptecknade på lertaflor hvar och ett af hans ord, framträdde med korslagda händer.

De mottogo en lågmäld befallning, och efter att några ögonblick ha lämnat rummet, återvände de med en förseglad kurbitsflaska, som var fastknuten vid ett grönt snöre. Sardanapal hängde flaskan öfver den främmande snäckskärarens hals.

— I gengåfva från Sardanapal skall du, när du kommer hem, lämna den helige fadern denna flaska. Den innehåller en lönlig saft, som återskänker gamla gubbar förmågan att se i rosenrött och hylla könet.

IV.

Sardanapals lefvande lustgård.

En afton, då Hans Alienus satt vid sin måltid, dansade Girgil framför honom med en skramla af gult trä. Sagoberätterskan hade nyss tystnat och satt sig bland tjänarinnorna utefter väggen.

Hans Alienus hade fått ett hus nära borgens ingång. Det bestod af ett stort rum, rundt hvilket fyra kamrar voro tillbyggda som fristående flyglar.

Väggarna voro skylda af de sedvanliga gröna mattorna med löfslingor och bevingade djur. I rummets ena hörn rann vatten ur ett hål i muren och leddes i en rännil tvärs öfver golvet för att afkyla luften. Några tyglyktor af olika färger lyste i taket, och en skål med rökelse spred en stark kådluft.

Oförmodadt uppgaf Girgil ett anskri och stannade sakta kvidande med handen på sin högra fot. Hon hade fått en sticka i hälen, klagade hon.

Han reste sig motvilligt från anrättningarna, som uppdukats på golvet, och böjde sitt ena knä samt lade hennes fot öfver det andra och undersökte hälen. Han misstrodde hennes klagan och gissade, att hon endast uppfunnit stickan för att rifva honom ur hans tankar, ty under hela hennes dans hade han suttit med frånvarande blick.

Så länge sagoberätterskan ännu höll hans inbillning vid lif genom att gifva honom den föreställningen, att han själf var en af de handlande i hennes saga, hade han suttit i samma glada spänning som de andra, men dansen tröttade honom.

Girgil var klädd i en svart kjol, som stötte i golvet och som under bröstet hölls uppe af ett stramt guldband. Medan han granskade hälen, speglade hon sig behagsjukt i rännilens vatten och strök håret till rätta, men då hon märkte hur klenroget och ytligt han gick till väga, drog hon med ens foten från hans knä. Med ett illa uppfostradt barns oförmåga att gömma sin harm, kastade hon skramlan på mattan, och utan att halta sprang hon storgråtande ur rummet.

Redan van vid dessa uppträden, fortsatte han sin måltid ända till dess han förtärt några skifvor af den sista tunga smörtårtan. Då först reste han sig och lämnade de andra utan ett ord.

Han gick upp på taket af detta beständigt hvilande hem, där intet skedde och intet begärdes, som ej åsyftade att försköna lifvet. Ett jagande efter något ovisst annat kallades meningslöst och sinnesförvirradt. Därför trodde äfven kvinnorna, att han led af en själssjukdom, ty långa stunder försjönk han i tungsint grubbel. De hade endast förr sett en eller annan människa sådan, då hon gripits af aningar kort före sin död, hvilken skulle slita henne från lifvets lycka.

Med sitt raggigt långa hår, sin myrthenkrans och sin hvita kåpa stod han på taket och såg dagen slockna utanför Ninives ringmurar.

— Jag bedrog mig. Mitt »i dag» är ej nog. Till och med en Sardanapals »i dag» trånar efter att fastristas i sten och breda sin skugga öfver evigheter.

Några toner af ett stråft stränginstrument hördes från husets inre, och han rynkade pannan.

— Här lefva människorna med seniga armar och breda bröst midt i skötet af alla de tillvarons fröjder, som sedan endast skola återfinnas på in-

billningens ängsligt förbjudna vägar. Här reser sig Sardanapal som en jättestod och räcker i sin lyfta hand det största som jorden, vår moder, mäktat gifva. Här är sommaren, och när det blir höst, skola människorna krokryggiga trösta sig med att sitta och utleta, hvarför ett äpple faller till marken och icke till skyarna. Hvarför skall jag dock utforska hvaraf ett fikon består, när det smakar mig så väl den undersökningen förutan? På min gård blomma en solros och vissnar utan att fråga hvarför eller huru. Läskar mig icke vattnet utan att jag behöfver äga vetskap om hvad det är? Hvarför skall jag nödvändigt utforska stjärnornas utseende, när jorden står så intagande framför mig med sina trädgårdar och svala aftnar? Om månen grönskar eller om den är en boll af is, hvad vikt äger detta för mig, som har min varma kåpa och öfver muren hör handtrummorna i Sardanapals lustgård? Om världen skall förgås så eller så, gör det dynan hårdare eller den salta oliven bittrare? På mina knän ville jag tacka ödet, om jag vore en af dina sorglösa söner, Ninive. Min mun ler, och min tunga gycklar, men mig själf kan jag icke bedraga. När jag skalar fikonet, när jag klyfver oliven, beständigt hviskar min tanke sitt hvarför eller huru, och jag längtar från kvinnornas dans till tomt

ordgnabb med en grubblare. I min hembygd var jag en främling. Står jag mindre främmande här?

Ännu sedan mörkret brutit in med sina stilla stjärnor, dröjde han på taket. Först vid midnatt gick han utför den smala öppna trappan, men stannade ännu långa stunder lutad mot stenkanten.

— Du skall förgås, Ninive. Hvert folk blommar endast en gång.

Han väckte Tuklat-Nirgal, hvilken somnat utanför porten efter att ha druckit palmvin samman med några danserskor och vunnit en hel börs med kopparmynt på tärningsspel. Brummande och missbelåten tände väpnaren en kådsticka och lyste honom öfver torget till borgens ingång.

På Sällhetens Förgård fann han evnuker sysselsatta med att vid eldsljus inhugga två bilder i en ofantlig stenplatta. Den ena bilden, som var öfvermänniskt stor, höjde den mindre på sin hand, och under stodo orden: »Jag, konungen, lyfte den främmande snäckskäraren till min sida. Jag talade med honom om min undergång».

— Sardanapal har icke den större bildens höga bröst och seniga armar, — invände Hans Alienus.

En af evnukerna svarade:

— Hvarför skulle Sardanapal odödliggöra det han är och icke det han önskar!

Hans Alienus gick vidare och inträdde i Sällhetens Hemvist.

Skalkaktigt gråtögda stjärnor plirade mellan cypressernas styfva toppar, och i borgens ändlösa kökssalar lågo hundratals negergossar på knä framför de puttrande grytorna samt blåste med runda kinder i de gnistrande glödhögarna och svängde sina viftor. * En hvitklädd slaf lyfte på hjässan ett fyrhörnigt guldfat, på hvilket ett tempel af sockerverk stod kantadt med syltade rosenblad.

Han bar det uppför en trappa till lustgården, där bjärta tyglyktor brunno mellan stammarna och springvattnen, och satte det på en utbredd matta framför Hans Alienus.

Det var på kanten af en spegelstilla damm, som Hans Alienus lagt sig ned. Bakom honom på den breda trappan sutto kvinnor i brokiga kläden och med så starkt målade ansikten, att de i halfmökrets spökdager liknade andeväsen. Några lågo framstupa med de bara armarna korsade under bröstet, andra hade klättrat upp på räckverkets alabaster, och alla samtalade muntert eller sjöngo klagande, så att natten tycktes fylld af en marknads orediga sorl.

Ofvanför trappan syntes ett hörn af det skulpterade taket i en gult upplyst pelarhall, där små handtrummors dunk taktfast ledsagade några nakna flickors danssteg. — Alla visste att där satt Sardanapal.

Ännu högre upp blossade mot natthimmeln två väldiga fyrfat likt ett offer till vädrens och stjärnornas gudar — ett rökverk, tändt af det högsta mänskliga, af den man, som i sin hand, gudomliggjord, höll all Ninives skönhet.

Hans Alienus förtärde tankspridd några syltade rosenblad samt hviskade till sin egen skumma spegelbild i dammen:

— Redan står min trettionde årsdag för tröskeln, och snart sagdt hvar stund af dessa utblommade år har fått *vingar af den tanken, att det högsta mänskliga, o Sardanapal, bar dina kläder. Men den, som ser din storhet i ögat, tynger den som en krossande klippa. Om jag icke ser dig falla tillintetgjord och lämna vägen öppen, går jag själf under.

Han vände sitt hufvud åt sidan och betraktade en ung kvinna, som stod lutad mot gallret framför en hög jordfast fågelbur. Han steg upp.

Han igenkände hennes smala ansikte med de mandelformiga ögonen och de breda, sotade ögon-

brynen. Hennes korta gula, af fransar kantade klädning var uppskuren vid vänstra höften och slutade under armarna, så att skuldrorna voro bara. Det nakna benet var från vristen till knäet korsvis lindadt med smala guldband. Hon stod djupt inne mellan höga ärggröna blomspiror med handen på burens öfversta kant, och i armbålan syntes det krusigt mörka håret.

Han gick fram till henne och hviskade:

— Ahirab!

Hon såg på honom kallt och främmande samt svarade, under det att hon bröt en cypresskvist:

— Jag känner dig icke.

Han stannade undrande.

— Har du också glömt din far, den gamle Abu-Rasak, som skänkte dig åt mig och gjorde mig till din herre?

— Sardanapal, ländernas konung, är min herre, — svarade hon och slog honom med cypresskvi-
sten så föraktligt hårdt öfver pannan, att tinnin-
gen vardt svidande röd.

Han lyfte handen knuten och gick henne in på lifvet, men några andra kvinnor kastade sig ropande emellan och höllo honom tillbaka.

— Babylons döttrar, — sade Ahirab, — glömma de män, som ej ha nog starka armar att försvara dem.

Därefter gick hon några steg tillbaka mot muren, längs hvilken konungens sexhundraskara af beväpnade evnuker hade sina vapen hängande i ett slags järnöglor. Hon lyfte med båda händer ett af de tunga, i kanterna buktade svärd, svingade det några hvarf öfver sitt hufvud och drog därefter med fingret ett streck tvärs öfver klingan sägande:

— Häröfver går vägen till våra hjärtan.

I detsamma tystnade med ens alla de stojande kvinnorna, som strömmat till. Det gick som en grå isning af skräck genom deras lemmar, ty de kände att Sardanapal rest sig från dynorna och betraktade dem.

Uppe i den gula pelarhallen stod han vid det prydliga räckverket af sten, något framåtböjd som ständigt och med de smyckade armarna hängande utefter rödskjortans veck.

En lång stund stod han orörlig. De hörde endast det sakta klingandet af hans dräkts klockor. Sedan höjde han långsamt sin högra hand och vinkade Hans Alienus.

Kvinnorna på trappan stego upp, så att Hans

Alienus kunde komma förbi dem, men de kände nyfiket i smyg på det besynnerliga tyget i hans kåpa.

Då han steg in i den gult upplysta pelarhallen, sade Sardanapal, utan att vända sitt hufvud från trängseln nedanför räckverket:

— Det hetsiga barnet, som slog dig med cypresskvisten . . . Är det den babylonska kvinna, om hvilken du talat? Du har ledt min uppmärksamhet på henne. Hon behagar mig. Jag har fattat tycke för henne.

Han betraktade Ahirab ännu ett ögonblick och återvände därefter in i pelarhallen.

Några bekransade kvinnor omringade Hans Alienus, och en af dem, som hade håret färgadt högrödt, kastade sig tillbaka mot hans skuldra med sin kind mot hans hals samt höll för hans mun en skål med palmvin och ropade:

— För Sardanapal, all sällhets gifvare!

— Som du säger! — svarade han och tömde skålen i botten.

Hans pulsar bultade i våldsamt harm och kränkt stolthet, men hans ögon strålade af munterhet, och han lekte och gycklade.

Mellan de svarta cypresserna såg han ned öfver det sofvande Ninive, staden utan ljus, där

under de mörka hemmens tak alla önskingar, alla yrvaket sträckta armar sökte stundens salighet, där lifvets förljufvande var lifvets bud, där kärlek, mattor och kannor af ädel metall voro tillvarons mening.

Ett doft buller rullade ur tunga fjärran, och några evnuker sprungo fram och åter på trappans öfversta afsats, oroligt hviskande och pekande ut i mörkret. På en stenfot mellan de båda bolmande fyrfaten stod en metallvagn med ett långt rör, buret på ryggen af en fotshög, i silfver förfärdigad oxe. Det var ett synrör, genom hvars lins af bergkristall stjärnorna beskådades. På denna besynnerliga vagn uppklättrade en etiopisk evnuk med handen som en lur till sitt svarta öra samt ropade dämpadt sakta:

— Spådomen! Det är floden som stigit öfver sin brädd och bryter sönder ringmuren!

Hans Alienus vände sig åter mot pelarhallen och steg öfver tröskeln. — Trängseln af kvinnor var så stor, att han endast långsamt kunde bana sig fram till danserskornas matta, bakom hvilken Sardanapal låg utsträckt på ett rött bolster. Den välluktande röken från de många kryddfaten slog stickande öfver hans ögon, och han mäktade ej

helt fördölja den dystra glädje, som steg upp i hans hjärta.

Han stannade framför mattan och sade:

— Om handtrummornas buller icke bedöfvade dina öron, o konung, skulle du höra dånet af vatten och fallande murar. Ditt öde når sin fullbordan.

Sardanapal sjönk samman. De små rynkorna i hans kvinnoansikte fördjupades, och dansen stannade af, men hans svaga stämman klang så lugn och klar som hade han gifvit befallning om en lustbarhet.

— Må floden komma, — sade han. — Må också mina fiender komma. Jag skall besegra dem genom att endast låta dem blifva de föraktade verktygen för min odödliga död. Ninua skall förgås, men min önskan, min stämmas veka tonfall, sminket på min kind, min rödskjortas veck, — allt det skall lefva, när människorna samtalande sitta kring eldarna och sagans högtidsbägare går från mun till mun. I vårt skönhetskrig räcker jag den mest förförande synen: undergångens. Hvilken dag hafva vi i morgon? Jag vill veta min dödsdag.

— I morgon ser jag min trettionde födelsedag, — svarade Hans Alienus, — den dag intill hvars

sista timme jag vill njuta lifvet i fulla drag. Sedan är lifvet förbi. — I morgon är den af veckans sju dagar, som kallas Istars, kärleksgudinnans.

Sardanapal steg upp från bolstret, och då vid hans rörelser knifven gled ur gördeln och föll på mattan, skyndade Hans Alienus fram och upptog den, men en evnuk drog honom i kappan och hviskade:

— Besinna dig och återlämna ej åt den högste något, som blifvit orenadt genom att falla till marken.

Då stack Hans Alienus dolken under sitt eget repbälte och ställde sig bland de öfriga, hvilka med korslagda händer drogo sig åt sidan för att bereda rum.

Sardanapal kastade tillbaka sitt hufvud och sade:

— Låt kalla min rabsak, att jag får utdela befallningar. Förskona mig endast från ängsliga ansikten. Den är blind, som icke inser att morgondagen nalkas med vårt lifs mest svindlande glädjerus. Mina kökssvenner hafva ingen så re-tande krydda, som den mina fiender räcka mig. Min gom är trött vid de söta sviskonen och det syrade vinet, men min ande drunknar i vällust vid åsynen af undergångens förfärande vidd. Det kallar

jag lifvets stoltaste sällhet att så gå under, att ett jubel från saliga läppar öfverröstar murarnas fall och genljuder genom tusen och åter tusen år.

Han gick några steg framåt, företrädd af två evnuker, som buro facklor i båda händerna och ett gissel lagdt öfver vänstra skuldran. Då han hunnit tröskelstenen, stannade han åter och talade. Han stämma vardt djupare och strängare, så att han fick manligt mål.

— Mina präster berätta om en man, som på en af gudarnes befallning, lydigt förfärdigade en farkost och räddade sig undan den stora vattenflod, i hvilken gudens hämnd fördränkte jorden. Jag vet ingen större stackare än den mannen. Om jag hopletar alla min stads bedragna äkta män, alla trätsjuka gamla kvinnor, alla knäsvaga, som lupit för en afskjuten pil — jag skulle icke finna en som förödmjukat sig och sitt släkte så djupt som den mannen. — Med rynkade ögonbryn och armarna öfver bröstet skulle han hafva svarat guden: Efter du förgör mitt släkte, är du min fiende, och jag är ingen öfverlöpare. — Därmed skulle han i värdig sorglöshet stannat på sin klippa till dess vattenfloden steg öfver hans hufvud och fördränkte den sista människan, den sista sonen af ett släkte, som svarat gudarne sitt nej. — I

stället vardt han fader till de krypande och smygande småmän, framför hvilka jag fåfängt hållit min skönhetsdyrkan och på hvilkas ryggar jag fåfängt slitit mina gissel. — Jag vill rädda hans afkomlingars heder och blotta alla de lockande fröjder, som invärfvas i en stor död.

Han fortsatte långsamt sin väg utför den breda trappan, medan en kall regnskurs tunga droppar begynte falla. Då hans blick träffade Abirab, drog han sin lädersyddade myntpung ur bältet och kastade den för hennes fötter med orden:

— I den sällas, den lyckliggörandes namn!

Hon upptog myntpungen knäböjande, kysste den ödmjukt samt reste sig och följde honom bort mellan de tysta skarorna.

V.

Ahirab.

Slagregnet släckte fyrfaten och de drypande tyglyktorna. Tjänarne och alla de gipssminskade kvinnorna försvunno med brådsnkande steg i dörrar och gångar, och de många stojande vattenrännornas gapande djurhufvud sjöngo i mörkret de otroligaste hymner och besvärjelser.

Hans Alienus hade ensam stannat under en lummig buskväxts breda buktande blad. Upphetsningen, vreden, svartsjukan, hvilken kom hans hjärta att bulta, fyllde honom med en yr handlinglust, som i följd af sina orsaker skulle kallas för tviflan, men som i intet skilde sig från den mest uppsvallande glädje. Han gick besinningslöst fram ur sitt gömsle och inträdde i den dörr, genom hvilken han sett Ahirab försvinna.

Han följde några mörka trappsteg och kom in i en försal, som endast upplystes af det brinnande jordbeck, som flammade med oroliga lågor i toppen på de vaktande slafvarnes hjälmar. De voro alla rödklädda etiopier och stodo i rad, styfva likt bilder och med korslagda händer. Framför dem sutto på pallar två hvita evnuker med gissel öfver skuldran.

Då de sågo Hans Alienus, som hade fritt tillträde, gånge de, beständigt lika tysta, honom ett tecken att fortsätta.

Den gård, som han nu beträdde, var mörk och tom, men från en aflägsen sal i bakgrunden hörde han steg och röster, och tätt bredvid honom till höger föll under ett dörrförhänge en ljusstrimma mot hans fötter. Då han varsamt och tvehågs drog förhänget åt sidan, såg han ett rum, i hvars midt en tynande stockeld sprakade på härden. Gnistorna kretsade i rökens ringar mot det flata takets fyrhörniga mörka öppning likt svärmande bin, och den glödande veden kokade och sjöd, fuktad af det fallande regnet.

Ahirab satt framför elden på ett lågt men rymligt läger, som var öfvertäckt med en tjock blå garnmatta. Brasan sken på hennes raka nästan insjunkna kind samt på hennes smala hals med den blå ådran, och i handen höll hon en slända.

Då hon hörde steg, lyfte hon hufvudet och betraktade Hans Alienus svårmodigt.

— Jag väntar ländernas konung, — sade hon.

— Hvar är han?

— Han har fallit i vanmakt, öfvermannad af kvällens sinnesrörelse och sin egen kroppsliga svaghet. Låkarne äro hos honom. Medan jag väntade tog jag hans slända för att få tiden att gå.

— När han återfår medvetandet, skall undergångens fröjd gifva honom tioubblad styrka. Då skall han uppsöka dig, och vid din sida vill jag invänta honom. Häröfver går vägen till ditt hjärta.

Han drog med tummen tvärs öfver klingan af den knif, som han nyss hade sett falla ur Sardapals gördel.

Hon förblef sittande och följde lågorna med sina mandelformiga ögon, hvilka de breda sotstrecken gjorde ännu djupare och mer dystra. Sländan med purpur och tvättad hvitglänsande ull snurrade, och för att kunna sköta tråden höll hon den ena handen högre än den andra.

— Mina systrar skulle dansa och jollra, — sade hon. — De skulle reta och locka dig med de fyndigaste ting. Öfver mig ligger ett mörkt öde, och jag anar att min sista timme är när.

Från en af gårdarna hörde de hammarslag samt bullret af släpande stockar, och de visste att något ovanligt skulle ske, något som jorden aldrig bevittnat och som hon aldrig skulle glömma, så länge minnets högtidsbägare gick från mun till mun. Den hemska klangen i hennes röst, den ömsesidiga faran och aningen om Ninives stundande fall, allt förenade sig att gjuta olja på inbillningens lampa, som från deras inre kastade sitt ljus öfver tingen.

Han satte sig på bädden bredvid henne och försökte narra henne till ett sakta samtal.

— Vid trettionde året, — sade han, — skakar människan till afsked hand med sin ungdom. Skall i morgon det som hittills varit mitt själf förgås? Skall det som sedan lefver kvar i mig icke längre vara jag? Skall det endast vara en hamn, som går bort och åskådar lifvet från ett berg, endast en röst, som ropar långt ur enslighetens klyftor? Sardanapal var min ungdom, och i morgon skall han dö.

Hon såg på honom med förvånade och tomma ögon.

— Hon kan icke samtala, — tänkte han. — Om jag skiljer en mans hufvud från kroppen, skall hon förstå mig, men icke om jag ber henne om

en tanke. Och är det icke just därför jag fått henne kär! Kan jag icke längre stanna inför något i lifvet utan att knäfalla och ropa efter ord? Jag är ett skrin fullt med motsägelser, och jag kan ej ens särskilja dem i två olika lådor.

Hon steg upp och gick fram till härden samt värmdde länge de tunna händerna öfver vedens glöd. Ögonen tindrade hotfullt, och hon slet med kall grymhet långsamt vingarna af en nattfjäril, som envist höll sig fast vid hennes skjortas axelfrans. Därefter kastade hon det pinade och ännu lefvande djuret i elden.

Han hade också rest sig upp och tog henne hårdt om armen samt gaf henne ett tecken att lyssna. Genom öppningen i taket nedträngde aflägsen sång och ljud af smattrande instrument. Det var sju af borgens evnuker, som hvart dygn hälsade midnattstimmen med en sång om den gångna dagen och med stötar i silfverbasuner.

Han drog henne med sig några steg fram mot dörren i häftig sinnesrörelse. Slutligen släppte han henne och sköt undan förhänget samt gick ut på gården.

Regnet hade upphört. Det var stjärnklart, och små matta ljus tindrade i husgudarnes många olika

kapell, som omgäfvö gården. Först då sången och den sista basunstöten tystnade, återfann han sig själf.

Han hörde, att hon rörde vid dörrförhänget bakom honom. Han ville icke vända sig. Han ville stå kvar bortåtvänd som han stod. Men blotta rasslandet af träsulan under hennes bara fot tvang honom att se sig om.

Hon stod i eldskenet på tröskeln med sin gällt gulfärgade korta kjol, som njutningslystet och anspråksfullt ville locka allas blickar till hennes ungdom. Håret, som i pannan var stramt upplagdt öfver en tämligen hög hornkam, delades i nacken i fyra flätor, hvilkas spetsar nederst på ryggen sammanhöllos i ett bredt silfverknäppe föreställande en get. Men både vid flätorna och de band, som korsvis lågo öfver de gulhvita vadorna, hängde en mängd små bjällror, som pinglande ropade på uppmärksamhet.

Han gick genast emot henne och tog henne hetsigt om handlofven.

— Jag förstod dig icke nyss, — sade hon och lät honom föra henne tillbaka in mot härden. — Du talade med underliga ord, alldeles som en besvärjare. Men den stund, då du nyss vågade lifvet för att finna vägen till mig, fann du äfven vägen till mitt hjärta.

Han ville draga henne intill sig, men hon sköt honom tillbaka.

— Icke ännu!

Slutligen löste hon eftersinnande det med gröna stenar prydda band, som hon i flera hvarf lindat om sin högra arm. Hon invirade det i hans myrthenkrans och hängande hår, som hade hon klädt ett offerkid, samt hviskade:

— Låt oss gå till badet som före en helig fest, men icke till de heta och kvalmiga badkamrar, där Sardanapals kvinnor nu som bäst mörda ögonblicket, utan till det hvalf, där själfva det kalla flodvattnet förs in på underjordiska vägar. Det är till den isande kylans bad jag leder dig.

De stego in i en brant sluttande gång, som fylldes med däfven lukt af ånga och fukt. Genom dörrarna vid sidan hördes plask och skratt samt tassandet af nakna fötter. De gingo utför en kort trappa och kommo till ett hvalf, rundt hvars nattmörka ljusöppning i taket fyra gula lyktor bredde sin dager. Under hvalfvet låg ett brunaktigt spegelstilla vatten, som steg med floden, så att den svarta ytan redan höjt sig öfver de trappsteg, hvilka från alla sidor ledde ned i bassinen, och stod i jämnhöjd med det omgifvande rutade golfvet. Hvalfvet delades på tvären liksom i två rum af en upp-

spänd matta, hvilken hängde med sin våta fäll ända ned i vattnet.

Han höjde sin hand för att häkta upp skjortan på hennes axel, men hon vred sig undan och svarade, medan hon med foten pröfvade vattnets kyla:

— Hur ofta skall jag säga dig, att jag icke är som mina andra systrar. Gå in bakom mattan och lämna mig ensam.

Han gjorde som hon önskade, och då han kommit bakom mattan, kastade han af sig sin hvita klädeskåpa och steg ned i vattnet. Om hufvudet bar han ännu sin med det glittrande bandet virade myrthen.

Emellertid hade fukten ätit ett hål i mattan just vid vattenbrynet. Det var icke större än ett öga, men när han frysande vände sig, såg han genom detta hål Ahirab stå på andra sidan med vattnet ända upp under armarna. Hon höll båda händerna öfver hufvudet i spets mot hvarann samt blundade som hade hon tyst i sin tanke uppläst några besvärjelser.

Då gick han några steg framåt genom vattnet så att de vidgande ringarna plaskande slogo mot stenkanten, samt tryckte sitt ansikte till hålet i mattan och ropade sakta:

— Kanske förunnas oss endast några ögonblick, och vi förslösa dem ett efter ett på likgiltiga ting. Kom och kyss mig.

Hon slog upp ögonen samt lät händerna sjunka ned i vattnet och log för första gången, men med ett egendomligt svärmod.

— Gå åt sidan, — svarade hon, — så att jag får stiga ur vattnet, ty det är kallt, och jag hackar tänder.

— Gör först som jag bad eller också står jag, där jag står.

— Hör du icke ropet och bullret uppe i traporna?

I hvalfvet var aldeles stilla, och vattnet steg ljudlöst och omärkligt och nådde redan hans haka. Endast några luftblåsor bubblade då och då till ytan. Men aflägsset hördes skrik och tramp, som kom allt närmre.

Hon hackade tänder och vände sig ängsligt åt sidan, där hennes skjorta låg bredvid gördeln på golfvet. Gördeln ena tofs hade glidit ned i vattnet och afspeglades förlängd i det oändliga. Under tiden steg vattnet beständigt, så att hålet i mattan vardt allt mindre och mindre.

— Ännu ser jag dig, — sade han. — Och ännu är ögonblicket vårt.

En dof mansröst ropade redan ur hvalfvets trappgång, svarad af ekon, af gällhalsade evnuker och kvinnostämmor, och hålet i mattan var nu helt litet.

Då tryckte hon händerna för ögonen som för att häftigt springa ur vattnet, men blygseln gjorde henne tvehågse. Så stod hon en lång stund alldeles orörlig. Därefter gick hon fram till hålet i mattan och sträckte den ena handen framför sig mot honom. Hennes andedräkt immade vattenytan under hennes haka. Men ännu en gång dröjde hon på steget, och vattnet höjde sig långsamt till dess det helt och hållet skylde mattans hål under sin spegel.

Otåligt sprang han upp på stenkanten samt drog kåpan om sin ännu våta kropp och knöt repet kring lifvet. Då hörde han att Ahirab ropade honom, och han böjde mattan åt sidan samt gick in till henne.

Hon satt på kanten med kläderna lagda öfver sitt sköte och vattnet droppade från flätorna utefter ryggen. Hon framletade ur kjorteln en metallkapsel i form af en fisk, hvars hufvud lyftes af som ett lock. Kapseln innehöll en hvit salva.

— Gnid in mina armar och axlar, — sade hon och gaf honom metallfisken samt lutade sig framåt och kastade flätorna upp öfver hjässan.

Han böjde sitt ena knä samt lade däröfver hennes vänstra arm och började ingnida den med salvan, hvilken hade en sötaktig honungslukt.

Förundrad och samtidigt halft i ett tillstånd utan bestämda förnimmelser och tankar, hörde han bullret uppe i trapporna och badsalarna komma allt närmre, men både han och Abirab tego, och framför dem speglade det stigande mörka vattnet mattans blänkande trådar samt delvis urtvättade och möglade vidunderliga djurbilder.

Några evnuker och halfskrämda kvinnor rusade slutligen in från trappan och betraktade nyfiket de båda badande. De skakades som af frossa, ty midt i sorlet närmade sig lätta oroligt sökande och brådskande steg. Alla kände de denna oroliga gång. Det var en sömnlös människas. De visste hvem som kom och stannade styft utefter väggarna på den trånga stenkanten med korslagda händer.

På det rutiga golvet bakom den något åt sidan dragna mattan närmade sig Sardanapal.

Han stannade öfver Abirab, som framåtböjd blef sittande vid hans rödskjortas fäll med fötterna ännu i vattnet och kläderna endast i hast hopdragna om höfterna och om sin ena axel, så att den andra skuldran och hälften af hennes öfverkropp var blottad. Hans Alienus höll alltjämt hennes arm

öfver sitt knä. All den åtrå, hvilken brann bakom hennes svårmod, gaf uttryck åt ögat, och med sakta och oklar röst uppstämde hon en af de hemska sånger, som hon hört kvinnorna sjunga i sin fädernestads Mylittatempel.

Sardanapal betraktade sin gäst, den främmande snäckskäraren, hvilken han mottagit som en vederlike.

— Jag hade väntat, — sade han, — att antingen finna dig beväpnad utanför min dörr eller också bland de dina, som delat sig i skaror på hundra man och från alla sidor tränga in i staden. Steg för steg måste de bryta sig fram genom de brinnande kvarteren under ett regn af stenar, bjälkar och sjudande vatten. Hvilket yrande tumult, hvilken ringdans af jubel och vederkvickande fasa, när ett helt rike störtar hopa. Gå dit ut och gläd dig åt ovädrets förskräckande vildhet. Jag missunnar knektarne den svindlande lyckan att dö med vapen i hand.

Då Hans Alienus icke reste sig, fortfor Sardanapal:

— Jag är stolt att det icke är trälaktigt arbete, som nedbrutit min kropp. Hvert veck i mitt ansikte skryter af njuten lycka. Den sista lycka, som jag hittade i min lefvande lustgård, ville du

frånstjåla mig. Jag skall veta att återtaga den, ty i det förhåxande skönhetskrig, som vi utkämpa, lyster det mig att bli segrare. Skulle du väl kalla mig det högsta mänskliga, om jag ej äfven gudomliggjorde allt det mänskligt onda och låga, liksom mina väfvare gjort något skönt af de grinande drakarna på denna trasade matta?

Hans Alienus lyfte Ahirabs arm, som vid rörelsen blänkte af den ingnidna salvan, samt drog knifven ur repbältet och höll den öfver hennes vänstra armhåla.

— Jag unnar henne icke åt dig, — sade han.

Då lutade sig Sardanapal framåt. Han lade sin hand på hans och tryckte den så hårdt, att knifven långsamt stacks in i bröstet ända till skaftet.

Ahirab kastade sig ångestfullt än på ryggen och än åter på sidan samt stammade några ordiga ord om, att hon förbannade honom, Sardanapal, såsom oräkneliga kvinnor förbannat honom allt från det han blef yngling. Sedan uppgaf hon andan.

Det blef stilla i hvalfvet, men från en af gårdarna hördes ännu hammarslag och gnisslet af släpade stockar. Med upplyfta armar likt en präst vid offring gick Sardanapal tillbaka uppför trappan,

hälsande dörrens tjursphinxer, och evnukerna och de halfklädda kvinnorna följde honom smygande.

Hans Alienus afskar en af den dödas hårflåtor. Han fäste den som en tofs vid sitt bälte och knäböjde i timmar framför hennes kropp, men öfver hvalfvets ljusöppning sväfvade i dagningen en häger med vidt utbredda vingar.

VI.

Sardanapals bål.

Annu i middagstimmens hetta ljödo hammar-
slagen, och på Sällhetens Förgård restes en
täckt fyrkantig byggnad af cypressstammar och stoc-
kar från andra kådrika träd. De arbetande slaf-
varne hunno icke att ordentligt kvista och skala
dem, men det betydde föga, ty de hade snart
öfverdragit hela byggnaden med blommiga mattor,
så att den närmast liknade ett ofantligt tält.

Under tiden satt Sardanapal på bibliotekshal-
larnas tak i skuggan af en uppspänd rödrandad
duk samt omgifven af sina läkare. Han hade
flere gånger fallit i vanmakt, innan han emot af-
tonen lät kalla Hans Alienus. Hans ansikte var
trött och visset och skiftade och förändrades ej
som annars. En kvaf medikamentlukst omgaf

honom, och han låg tillbakalutad mot den djupa stolens pösande kuddar som en sjuk.

— Min kropp är min vanära, — begynte han, då Hans Alienus hälsade. — Mina läkare förmå icke längre att lifva mina vätskor och stärka mina senor.

— Dina läkare känna måhända människokroppen, — svarade Hans Alienus, — men de känna icke människan. Eller hvarför komma de annars med droppar och kryddor! Icke dina vätskor och senor ha skulden till din svaghet i detta nu. Hvad betyder kroppen! Saken är att din inbillning har tröttnat och somnat in. Detta flata tak, gården där nere, cypressstockarna och matorna — allt står likgiltigt och dödt för ditt öga, därför att lampan, som lyser upp tingen, är utbrunnen, därför att din inbillning slocknat. Människan är endast ett tomt hängande segel, som först lyfter sig till handling och rycker kroppen med sig, när hon fylls af inbillningens vind. — Nu ser du bara det kalla yttre och din hjälplöshet och din brist på verkliga vänner . . .

— Hvad jag behöfver är fiender.

— Vänd därför endast hufvudet mer åt höger och se röken från de tända kvarteren. Den rullar allt närmre och närmre och begrafver hela din stad.

Sardanapals ögon glimmade, och han reste sig en smula från kuddarna.

— Och vårt skönhetskrig? — sporde han. — Har jag öfverträffat dig?

Då gick Hans Alienus till takets kant och gaf ett tecken. I detsamma öppnades på kvidande gänglor en af gårdens portar, och fem bårar inburos, lastade med det präktigaste af de skatter som han medfört från Babylon. Där lågo fat af ädelmetall och kannor med påfågelsfjädrar stuckna i kalken. Rökelsekar, tunga, gråaktigt skiftande pärlknippen och guldsmycken med kornblå stenar släpade i marken, och öfverst på hvar bår gränsade en kedjelagd lefvande tigerunge.

Nu Hans Alienus:

— Hvad värde ha några kannor och fat! Men inbillningens lampa lyser öfver dem, och jag hör guldsmedernas flitiga knackande med sina små hammare, de fattigas gråt, de girigas sömnlösa pustande, tjufvarnas raspande dyrk, de lyckligas larmande jubel och de plundrade städernas ångestskrik. Lifvet visar mig sin lysande blomma, mot hvilken alla safter sugas upp.

Sardanapal nickade utan att svara och klapade tre slag i händerna.

Då öppnades en annan af gårdens portar och

trettio bårar inlyftes, rågade med ännu härligare föremål, med eröfrade gudabilder, silfversphinxer och vapen af det mest fulländade arbete. Mellan bårarna leddes elefanter, och på ryggen af hvar djur satt en naken gosse med en skrällande basun.

Åter gaf Hans Alienus ett tecken.

Då intågade på gården mellan trängseln af bårar och elefanter hela hans hof med panterfällar och lejonhudar om höften. Sammuramat och Girgil svängde sjungande sina skramlor och dansade med vågiga steg. Deras skjortor af styft silfvertyg voro utan ärmar, och på vristen klingade tunga ringar.

Nu Hans Alienus:

— De två främsta äro mina hustrur och de vackraste af Babylons döttrar.

— Är också den gamla hostande kvinnan, som stöder sig mot dörträt, din hustru? — frågade Sardanapal och pekade på Abu-Rasaks orkeslösa änka.

Hans Alienus jakade rodnande.

Då log Sardanapal och klappade åter tre slag i händerna.

Nu inr~~agg~~lade på gården gipssminkade, starkt berusade ynglingar med förgylt hår och klädda som danserskor. Bakom följde dem hundra och

åter hundra kvinnor, de vackraste och mest fullkomliga, som Asien lagt i Sardanapals armar. Några af dem vacklade eller utstötte meningslösa glädjerop, ty alla hade de nyss stigit från gästbudet och voro druckna. Deras kläder voro upprißna, och några af dem kastade gycklande sina halsband på bårarnas glittrande last.

Sardanapal reste sig och lade sin hand på sin gästs axel, men lätt och knappast kännbart. Som en sömngångare följde han honom med stora, stirrande ögon fram till takets kant, från hvilken båda sågo ned öfver vimlet och öfver det besynnerliga, på gården upptimrade mattbetäckta stockhuset.

— Hvad värde hafva för mig några köpta trälar! — sade han. — Men inbillningens lampa lyser öfver dem, och jag genomlefver försvunnen sällhet. Genom min mun ropar människan till världsrymden om sin höjd och sin lycka. Aftonstjärna, du himmelens vackraste bloss, bröllopfesternas lykta, hör från mina läppar människans tacksamma lof till lifvet och allt hvad lifvet gaf.

Regnmolnen och röken inhöljde den gula solnedgången, och hastigt mörknade Ninives sista afton. Ännu på detta första dygn hade de anfallande icke hunnit bryta sig genom de tätbefolkade kvarteren till borgen. Endast några spridda hundra-

skaror hade på omvägar kommit före de andra och närmade sig redan genom gränderna som brusande vatten i rännilar.

På gatan nedanför gården jagade i vild oordning alla de hopar af svultna hundar, som skrämnda lämnat den redan eröfrade stadsdelen, och mellan dem sprungo svarta och hvita får samt några åsnor med sliten grimma.

Marken darrade under de antågande hundraskarornas järnraslande steg. Gatustridens tordön rullade allt närmre, genljudande i trappor och rum, och regnande gnistor slocknade likt döende eldflugor på stenplattor och pelarnas stelt framspringande bladverk.

Håret ströks tillbaka undan myrthenkransen på alla de väntande, som från gårdar och tak stirrade mot gatan. Allestädes stodo simpelt klädda knektar strålande och tysta samt bidade döden. Det största inom dem gick i blomma. Allt lumpet och smått vardt dem med ens föraktligt, och vigda åt undergången voro de icke längre människor, utan keruber i trasor, men med höjda bröst och dragna vapen, som, speglande eldskenet, själfva tycktes brinna. Några män tryckte sakta hvarandras händer, förbrödade af faran och glömska af gammalt groll. När den första pilen sprang ur

mörkret och kastade en gosse till marken, begynte alla sjunga.

Sardanapal fattade Hans Alienus vid armen, och stödd på den gick han utför den öppna trappan till gården, där de rusiga ynglingarne och kvinnorna trängdes framför det mattbelagda stockhusets rymliga ingång.

En evnuk släpade vid håret Ahirabs styfnade och ohöljda kropp öfver stenläggningen samt lyfte den sedan på sin rygg och bar den in i stockhuset.

Där rådde halfskymning, och mellan några glesa stockar, som ej mattorna helt räckte att täcka, gled den sista tynande dagern i strimmor. Evnuken lade den döda midt på golfvet under ett skylande gult tält. Vid tältdukens fäll framstack hennes bara vänstra fot och bäddens ena hörn. Långa väggarna lågo bjärtgula dynor, och bakom dem stodo i rad med jämna mellanrum ett slags höga, smala alabastervaser, och i hvar och en satt en lefvande tulipan. Den friska kåddoften från de nyhuggna stockarna blandades med en svag liklukt.

Evnukerna lyfte in bårarna från gården och tömde den slamrande lasten i högar rundt liktältet. Tråden brast i några af halsbanden, så att pärlor

och mynt rullade öfver golfvet och en bild, formad af grumligt rödaktigt glas, sprang rasslande i bitar.

Midt framför stockhusets skumma ingång begränsades gården endast af en låg stenkant, från hvilken de många druckna ögonen sågo ned öfver den milsvida brinnande staden. Men ännu i sin förvirring darrade alla närvarande inför sin herres blick och ordnade sig i rad med korslagda händer. Vid stockhusets tröskel stannade de svarta etiopiska evnukerna med gisslet på skuldran, och bakom Sardanapal framträdde sju gråklädda ohyggliga skepnader. De voro helt och hållet höljda i kåpor af grå säckväf, hvilka vid marken voro utspända kring vida bamburingar. På vänstra axeln buro de en grå säck, som var så packad med halm, att de hvassa gula stråna här och hvar stucko ut genom tyget. I högra handen flämtade en kådsticka.

Dansande steg Sardanapal och hans följe öfver tröskeln. Handtrummorna ljödo, och smittade af de dansandes yra jublade alla munnar så högt, att intet öra längre uppfattade den aflägsna förstörelsens dån. Inbillningens stormväder fyllde andens segel och ryckte allt mot undergången och evigheten, mot en odödlig död, som skulle stå ristad på minnets högtidsbägare, när den i sena år vid eldarna gick laget rundt.

En vit darrande fläck steg upp på Sardana-
pals kind, och hans rödkantade och försvagade ögon
glänste af hjältens hänryckning. Alla sågo, att
han häftigt rörde läpparna och sjöng, men i följd
af hans stämmas spröda kvinnlighet kunde endast
de närmaste fånga hans ord.

— Jag, som var den afundade, skall nu afund-
das den fattigaste blomsterplockerska vid vägen.
Sällheten blommar ej för den döde. Snart är jag
stoft, fast nyss jag höll det rika Ninua i mitt sköte.
Blott hvad gommen mig gaf och den skalkande
tärnan är mitt. Allt annat måste jag lämna. Drag
samman liktältet om mig och den kallnade, ty i
armarna på den sinnlighet, vid hvars bröst jag
framlevvat mina dagar, och som här ligger dräpt
på mitt bål, vill jag äfven brinna till aska. Det
blifve det sista hvarmed jag bedårar och förskräcker.

De grå männen stannade i ring om liktältet
med de sprakande kådstickorna höjda och bakom
dem trängde sig kvinnorna in i stockhuset.

Den kvafva luften steg dem åt hufvudet, och
redan under gästabudet hade ett pulver hemligt
blandats i vinet. Några af dem föllo framstupa
och kramade pärlknippena mellan sina fingrar som
klasar. Halfgömd under snibben af en matta och
utan kläder låg en afsvimmad negrinna med sitt

ulliga hufvud på ett rutigt schackbräde. En annan kvinna lindade armarna om sin systers lif. Håret föll öfver hennes ansikte, och de breda, färglöst hvita höfterna sjönko djupt ned i putorna. Två vilsekomna papegojor hoppade skrikande med sina kedjor släpande vid foten och blefvo nedtrampade mellan de högar af dyrbarheter, som täckte golfvet.

De grå männen lyfte nu från ryggen sina halm-säckar samt höllo kådstickorna under dem, så att de fattade eld. Därefter kastade de säckarna rätt in bland kvinnorna och satte sig själfva på golfvet med korslagda ben och händer.

Sardanapal fattade redan liktältets snibb, men pekade samtidigt på den döda flickans fot och sade med dämpad röst:

— Se noga på den foten. Gif akt på formen, på hudens öfverträffliga mjukhet, på ådrans ädla svängning och den konst och noggrannhet hvarmed naglarna äro skurna. Du kan icke se något vackrare. Du kan icke finna något fullkomligare än den lefvande och den döda skönhet, som jag lyft på mina händer och visat de andra planeterna och sagt: Detta är det jordiska!

Hans Alienus lyssnade till hvart hans ord och böjde sig djupt i vördnad inför människans skönhet.

Hvad voro de döda kannorna af ädelmetall och pärlknippena mot denna döda fot!

Sardanapal steg in i liktältet samt vände sig sägande:

— Räck mig din vaxtafla, som besitter den kraften att låta hvart osant ord utplånas af sig själf. Jag vill uppskrifva lifvets innersta mening och mål. Jag vill gifva dig sanningen.

Han mottog taflan och höjde det stift, som hängde i den vidfästa silfverkedjan, samt tecknade detta enstaka ord:

»*Jag.*»

Därefter återlämnades taflan af hans späda händer.

Liktältets fållar gled nu samman och i hämnande vrede brände Sardanapal till aska den vissnade kropp, som ej längre lydde hans önskan.

Men innan Hans Alienus ännu höjt ögat från det ristade, ströks ordet redan bort ur det mjuka vaxet som af ett osynligt finger, ehuru endast till hälften, så att skriftecknens understa uddar ännu voro synliga.

Facklan, som hade lyst framför hans ungdom, föll släckt.

Han steg tillbaka mellan brinnande stockar och kläder. Framför sig höll han oafvänt den

tomma taflan, men hans blick träffade inne i röken ännu en gång den döda flickans fot.

— O, Sardanapal! — mumlade han. — Du kunde icke bära dig själf. Din förtärda kropp var luckan i din skönhetslära. I det andra var den sann.

De ropande kvinnorna trängdes kring honom på gården, medan stockhusets brand upplyste natthimmeln och hela staden. Tuklat-Nirgal, som banat sig fram öfver de afhakade portarna, drog honom med sig till en afröjd bår, hvilken några unga babylonskor just stodo i begrepp att lyfta på sina axlar.

— Sardanapal har fallit, — sade han. — Din egen ungdom står på bålet, och de svala fläktarna från gubbålderns öken blåsa redan i ditt hår.

Hans Alienus steg upp på båren och bars ur den brinnande borgen, följd af alla de evnuker, ynglingar och kvinnor, som räddat sig ur lågorna. De kostbarheter, hvilka de hunno att medtaga, buro de på hufvudet, och sjungande svängde de sina skramlor. På natthimmeln kunde icke röken skiljas från regnmolnen och icke gnistorna från stjärnorna, och genom de öde kvarteren, hvilkas befolkning redan flytt med sina åsnor och sitt husgeråd, fortplantades ekot. Flockar af höns med

svedda fjädrar sprungo kacklande utefter marken, och svartfåglarna sutto redan med sträckta halsar i rad utefter taklisterna och väntade en måltid.

Från sin gungande bår såg Hans Alienus tillbaka öfver Ninives förstörelse. Han höjde sin hand, och läpparna rördes utan att tala, men väpnaren, som betraktade honom, utfrågade hans tankar.

Då svarade han:

— Jag tänker på mitt lif. Jag har vallfärdat genom århundraden hän mot det förflutna, och när jag äntligen stod framför detta förflutna, såg jag ljuset slockna i min lykta. Då förbrann min ungdom på Sardanapals bål.

VII.

Hans Alienus uppsöker Pontius Pilatus i Jerusalem.

Buren af sina trogna tågade Hans Alienus mot solens nedgång, men färden varade icke blott i dagar och veckor utan i många hundra år.

Hans följeslagerskor åldrades. Deras hår blef hvitt och tunnt. Deras kläder multnade sönder. Lädret på evnukernas rustningar vardt grönhvitt af frätande mögel och vägen kantad med döda hoptorkade människokroppar liksom med gulnade ax i skördemånaden. Flöjterna rördes snart endast af trötta, styfnade fingrar, så att melodien brast i skorrande missljud, och småningom tystnade instrumenten ett efter ett. I tjugo år dundrade ännu två ensamma cymbaler, men en morgon föllo äfven de ur de döende händer, som rört dem.

Midt i detta krokryggiga och stumma hof, som blef allt mer fåtaligt, satt Hans Alienus allvarlig och vemodig på sin bår. Kransen hade länge sedan vissnat på hans hufvud, och till och med bärstängerna under båren hade fått röta i trät bakom förgyllningen, men hans ansikte var alltjämt mannaålderns. Hans långa yfviga hår hängde som en fakirs ända ned öfver ryggen och bröstet, ögonbrynen under den bruna pannan hade blifvit buskiga, och på hakan växte ett svart spetsigt skägg.

När slutligen de sista af hans bärerskor orkeslösa lyfte båren från sina skuldror och dogo, vinkade han Tuklat-Nirgal och lät honom uppsamla i en säck de kannor och dyrbarheter, hvilka ännu funnos kvar.

Väpnaren bar tvär och trumpen ännu sina två svärd och två lansar och hade virat trasor om sina blödande fötter. Icke heller honom hade åren krökt, men hans stickande ögon brunno allt dystrare i skuggan under den nedhasade hjälmen, ty läderpungen, som Hans Alienus knutit vid hans hals, plågade ständigt hans nyfikenhet och störde hans sömn. Hvar afton ställde han hemligt det löftet att nästa morgon sprätta upp pungen och se hvad den innehöll, men när det blef dager, svek honom modet och han mindes, att om nyfikenheten

förledde honom, skulle han förvandlas till sin herres fiende.

De trampade lyckliga ängder, där sorglösa landtmän beskuro sina vinstockar och, med skäran hakad öfver skuldran, nickade sin hälsning. Men när landtmännen sågo svartfåglarna, som länge sedan slutat sin glupska måltid bland Ninives ruiner och åter i en lång strimma med hvisslande vingslag förföljde vandrarne, flydde de skrämnda in i sina byar. Lyfta stenar och bommade dörrar blefvo snart de husvilles enda välkomnad.

En dag kom Hans Alienus till en af murar omgifven mörk lund, som hellenske utvandrare helgat åt Apollon. Framför den igenskjutna träporten trängdes en flock af män. Kring sina lif hade de knutit rep, hvilkas ändar voro fastsurrade vid en järnring i ett stort klippstycke. Repen voro jämt så långa, att männen kunde gå fram till porten.

— Du kommer som kallad, främling, — sade den ene. — I trädgården står en bild af Apollon, och rundt den stränge stenguden har en grön orm med det mest förledande kvinnoansikte slingrat sig upp. Ansiktet är ibland synligt öfver muren och lockar hvar natt otaliga unga män — vanligen just de bästa, de som vi sist ville förlora — att lista

sig dit in likt simpla tjufvar. Förgäfves ha vi äldre utsatt vakter. De klättra själfva öfver muren, när det blir mörkt. Men äro några väl komma så långt, biter kvinnoormen sig fast i deras nackgrop och utsuger hjärnan, ända till dess de falla hop och dö. — Nu gäller det att slå odjuret ihjäl. Men knyt ett rep om lifvet som vi, så att du icke låter fresta dig, att störta dit in, när vi skjuta upp porten.

Den som sade detta var en bedagad lampförsäljare med stora silfverringar i öronen. Hans gulaktiga drag hade ett tungt och olustigt uttryck, och han talade långsamt och trögt.

Hans Alienus stannade.

— Asiaterna, — svarade han, — föda sin lifs-
åskådning i smärta liksom kvinnorna sina barn, men
själshälsans tankar äro romare och hellener liksom
ni själfva. De komma med horn och klingande spel.
Hvarför då så många högtidligt rynkade pannor?
Hur mycken skalkaktighet lefver ej upp, när stadens
ungdom om natten klättrar öfver muren! Aldrig
vinner någon lättare mitt hjärta än när jag mär-
ker skalken. Till och med hos tjufven, som stjal
ett par silfveraskar, tycker jag mig märka en skalk,
som roar mig mer än jag vill tillstå. Hur mycket
klarare skulle jag ej då märka den hos alla de

unga, som öfverlista era vakter för att komma öfver muren. Låt oss bygga ett altare åt kvinnoormen i stället att dräpa den!

Lampförsäljaren mulnade och strök öfver sitt gråsprängda hår.

— Du anar icke, hur mycken ungdom, hur mycken förmåga odjuret spisar för hvart dygn. I går dödade det min egen son. Låt mig nu hjälpa dig att knyta ett af repen om ditt lif. Dina ord nyss bär du kvarglömda i fickan, sedan de år, då du var ung.

Lampförsäljaren snodde repet om hans lif och band därefter en duk för väpnarens ögon samt räckte denne en hammare.

— Du som är starkast, — sade han till denne, — skall för säkerhetens skull ställa dig borta vid järnögeln och hålla om hela knippet af rep. Men haf hammaren till hands i bältet, om vi ropa på den, när kvinnoormen ringlar emot oss.

På portens tröskel satt en blind väktare, som var lam i fötterna. När nu allt var i ordning, sköt han upp porten på vid gafvel.

Alla blundade utom lampförsäljaren själf, som nyfiket öppnade sitt dåsiga vänstra öga.

I trädgårdens stickande solljus såg han odju-

rets hafsgörnt skinande ringlar rundt stengudens midja och bröst. Bilden stod under ett rundt tak, som hvilade på fyra pelare, djupt inne mellan cypresser och förvildade klängväxter. Nedanför bland buskarna lågo skallar och ben samt halft multnade lik, hvilka ännu höllo flöjter eller tärningar mellan fingrarna. Kvinnoormen höjde ur löfverket sitt förtrollande människoansikte med de gröna ögonen halfslutna och tänderna borrarade i den våta underläppen.

Med vild styrka slet lampförsäljaren det hejdande repet och sprang in i trädgården. Han tog upp en kastad cithara från markens gräs, och vänd mot kvinnoormen spelade han och sjöng med en så smittande eld, att alla de andra också sågo upp. De hade aldrig väntat något sådant af den fule och obetydliga mannen, hvars blick varit så sömnig. Det tunna stripiga skägget på hans haka och öfverläpp, hvilket omslöt de tjocka läpparna som en svart ring, skakade, och hans sång stormade i allt vansinnigare yrrel.

En af männen ryckte till sig hammaren, för att med den bända upp knutarna kring sin midja, och alla repen drogos så strama, att järnöglan i stenen när som helst hotade att springa loss. Väpnaren fattade om de spända repen med båda ar-

marna för att hålla tillbaka detta tiotal af bundna män.

Genom den vidöppna porten sågo de, hur kvinnoormen lindade sig om lampförsäljarens korta hals och bet sig fast i hans nacke. Han skrek en förbannelse och släppte citharan.

— Hammaren! — ropade han.

Men när den slungade hammaren väl låg vid hans krokigt styfnade fingrar, var han död.

Den blinde väktaren drog häftigt porten åter i lås.

— Aldrig körde jag ett värre spann! — pustade väpnaren och slet bindeln från ögonen. — Men sannerligen! En sådan sång som lampförsäljarens nyss var värd att köpas med ett lif.

Hans Alienus satte sig på klippan trött och vaggande med händerna knäppta om knät.

— Du tror på lifvet som ett beskedligt barn. Eller hur kan du hitta något uppbyggligt i att se en viljeslö lampförsäljare hetsas till vanvett af första kvinnoorm i hans väg? Skall det nödvändigt vara förakligt att icke springa efter kjortlar? Den store Sardanapal satt i ömkedom för sina många kvinnors skull. Han bar Ninive på sin hand, men kunde icke bära sig själf. Tror du spartanerna med sin svartsoppa äro olyckligare än han? De

färga sin inbillning annorlunda och fästa skönhets-
sinnets öga på sin viljas och sin kropps styrka.
Det är hela saken. Väl hörde du hur jag talade
ännu nyss, men i ungdomens första höstdagar
kommer för oss alla en timme, då vägen med ens
förlorar sig på kala hällar.

Hans stämma blef bitter och hans blick irrande.

— Skyler jag redan en munk under min
egen kåpa? Apollon! Du som i upphöjd köld ser
ned på Dionysos, de viljeslöas kringstrykaregud!
Är det för din fot jag efter min husvilla vandring
slutligen skall lägga min myrthenkrans?

— Därpå funderar gärna den som just är på
hemvägen från Sardanapals lustgård. Men lifvet
är som det är.

Väpnaren ledsagade sina ord med ett dun-
drande skratt och lyfte säcken med dyrbarheter
på ryggen.

— Hur det är kan vara ganska likgiltigt. Lif-
vets önskan är lifvets enda rättesnöre.

— Denna gången hjälpte oss repen bättre.

* * *

Vandrande på ovissa stigar inträdde Hans
Alienus en morgon i doft susande urskogar. En

aflägsen fjällbäck blandade sitt sorl i de flyende skogsandarnas klingande skratt, barrträden stodo stam vid stam, och knotiga lianer snodde sig högt mot löfträdens täta bladverk, där en flock apor klättrade under gälla skrik. Midt i skogen sof ett buddistiskt tempel kringvuxet af buskar, hvilkas smultronliknande frukter glödde som runda små hänglyktor.

Ur en grop framför templet fladdrade blå lågor, och rundt om stodo män och kvinnor. De göto en klocka.

Fattiga och rika kastade i slösande offerlust ringar och mynt i den smälta malmens flöde, som fyllde formen. En tiggerska hade intet annat att skänka än sitt afskurna hår.

Hans Alienus tog säcken från väpnarens rygg samt löste det ombundna snöret.

— Gif då hellre något åt tiggerskan eller åt mig till en ny lejonfäll, — invände väpnaren buttert och lade sin hand på hans arm, men Hans Alienus svarade:

— Tiggerskan får sin skärf vid stadsporten, och din lejonfäll kan du lappa, men ditt torra öga skall fuktas, när du första gången i morgonväkten ur klockans sjungande mun hör det jordiska ropa efter allt det, som ännu blott är inbillningens

syner. Det är lifvets handling att lyfta dem öfver till verklighetens tröskel. Templet här framför dig är förstenad inbillning. — Men det som redan är i vår hand, det som redan ligger på verklighetens tröskel har fyllt sin bestämmelse och blommar ut.

Han steg in bland åskådarne kring gjutformen och tömde öfver den säckens rasslande innehåll. Fat, på hvilka syltade blad och frukter framburits till Sardanapals bord, armringar och pannsmycken offrade han, och de halsband, hvilka Mylittabrudarna upphängt i Babylons tempel och sedan på bårarna medfört till Ninive.

— Må detta guld, renadt från grafluftens, få stämma! Till vår önskans syner, till allt det, som ännu blott är ande, ropar det jordiska hvar gång vi höra klockorna ringa.

Guldet och silfret smälte, men många af de infattade stenarna bevarade ännu i lågan sina färger, och öfver den sjudande brygden susade luften som af osynligas röster.

Daggen föll redan, och när mörkret bröt in, hissades i höjden en klocka, som hade skapnad af ett människohufvud med vidöppen ropande mun.

När Hans Alienus på byarnas torg såg ungdomen samlas till lekar i månljuset och hörde de djupröstade tegelflöjterna spela, betänkte han hur snart han själf och alla de tusen, som han mött, skulle vara borta, och han gick ut i öknen för att gråta i ensamhet.

I sin villrådighet och ångest vände han sina steg mot Jerusalem, där Pontius Pilatus' villa låg vid muren med utsikt från trikliniet öfver judarnas grafstad.

När han beträdde ariet, sutto där några knektar på de solheta mammorplattorna och stirrade i luften.

— Du ser ut att söka skrifvarne, — ropade den ene under de andras munterhet. Där till vänster är deras dörr. Mycket nöje. I sällskap med sådant luddslitet slödder våga vi ej visa oss på öppen gata. Besvärar det dig att höra det, hvad? Människan börjar först med knekten.

Då nu Hans Alienus öppnade den utpekade dörren, möttes han af en gäll röst:

— Du söker kanske knektarne. Lycka till! Sådana släpper man icke in i prokuratorns kamrar. Tacksamt vill jag bränna ett rökoffer därför att jag icke blef knekt.

— Jag söker företräde hos prokuratorn, er herre, — svarade Hans Alienus.

Alla skrifvarne reste sig genast, och några slafvar skyndade ifrigt fram samt förde honom öfver en inre gård till en i klara färger målad sal. En sirlig bur med lefvande ödlor stod midt på golvet under ljusöppningen, omgifven af stolar och liggsoffor.

Pontius Pilatus kom honom genast till mötes med en förbindlig handtryckning och ett välkomstord.

Han var lång och smal med spenslig kroppsbyggnad samt alldeles skallig. Det skägglösa ansiktet var hvasst och skarpt, men älskvärdt leende. Den långa spetsiga näsan hade utstående och mycket svängda näsvingar, som rörde sig när han andades.

Hans hälsa var svag, och den kyliga vintern i den högländta staden bekom honom sällan väl. Han var förkyld och hade vid högra kinden en kryddpåse, som fasthölls af ett hvitt under hakan knutet band. Utanpå sin romerska dräkt bar han en varm österländsk päls, hvilken han frusen drog tätt omkring sig. Men han hade ädlingens raka hållning och vana att gifva akt på sig själf.

— Dina skrifvare och knektar kyssa icke hvar-
andras kind, — begynte Hans Alienus, då de många
hälsningarna voro slut.

— Vet du icke, att människan alltid numre-
rar andra så, att hon själf blir nummer ett. Säg
mig, hvad du föraktar, och jag skall visa dig din
begränsning.

— När jag var en nittonåring skulle jag kan-
ske ännu kunnat svara dig härpå. Nu är jag
många hundra år gammal, och allt, som fordom
syntes mig visst, står nu ovisst. Ryktesvis har jag
dock hört om ditt klara förstånd, och likt en för-
fallen Dionysospräst kommer jag till dig för att
tigga en almosa. Här vid mitt repbälte bär jag
en vaxtafla, på hvilken hvarje nedskrifven osan-
ning utplånas af sig själf. Skrif din mening om
lifvet. Det är den almosa jag begär.

Pontius Pilatus fattade hans händer med sam-
ma utsökta och värdiga höflighet som nyss, samt
förde honom till en rad af smärre sidorum.

— Förlåt att jag icke erbjuder min gäst en
sittplats, men denna kyla är outhärdlig. Låt mig
hellre få den hedern, att förevisa min samling.

Han pekade utefter väggarna, längs hvilka på
smala hyllor ett oräkneligt antal tofflor, skor, san-
daler och guldstickade snibbstöflar voro uppradade.

— Knappast något bereder mig så mycket nöje som min kära samling. Jag passar icke till publik person, till skådespelare. Som sådan blir jag kort och karg och hör mig därför också beskyldd för grymhet. Man lär till och med vara sinnad att återkalla mig från min post. Julius Cæsars smidiga förställningskonst på öppet torg kan jag ej lida. Befria mig från risken att dö ihågkommen, att bli ett namn, en rad bokstäfver, med hvilka de trätande partierna kasta boll. Jag har sett så många hycklargin i marmor och brons. Unna mig glömskans ära.

— Och vaxtaflan? — sporde Hans Alienus. — Den förgäter du.

Pontius Pilatus förde bugande handen till hjärtat med den regelrätta höflighet, bakom hvilken han oåtkomligt afstängde sig från världen och tvang dem, med hvilka han talade, till samma aktningbetygelser.

— Jag trifs bäst i privatlivets stillhet, — fortfor han. — Men mina fränder nödgade mig att redan som ung söka ett ämbete, att bli tjänare. Jag var ej rik. Hellre än att rädda staten för jag på lediga timmar anteckningar öfver hvar särskildt skoplugg i min samling, som i förbigående sagdt, ej kostat så litet.

— Du vill påtagligen helst glömma min sanna-
sägande vaxtafla.

— Här ser du ett besynnerligt plagg, funnet i
en af Jerusalems kungagrifter. De gråludna skinn-
pjäxorna däremot lära vara från yttersta Thule.
Jag köpte dem af en sjöröfvare, en våldsman, som
på andens eller krigets fält kunnat bli ett odödligt
namn.

— En sista gång dristar jag fråga, om du
icke vill pröfva min vaxtafla med att uppteckna
en sanning?

Pontius Pilatus ryckte på axlarna.

— Hvarför skulle jag påtruga din vaxtafla ett
eller annat infall? Förlåt mig en ohöflighet, men
sannsägare äro ledsamma gäster och lika ledsamma
värdar. Sub rosa vill jag tillstå, att jag är en vän
till Pyrrhons från Elis läror. Jag vet ingenting
med säkerhet, icke ens att jag ingenting vet. Hvil-
ket nöje skulle också sanningen bereda dig eller
mig? Lofva ville jag en bländande lögn! Säg mig
en sådan, och jag skall betala dig frikostigt och
göra dig till min græculus. Sanningen har ofta
icke högre panna än så. (Han höll två fingrar bred-
vid hvarann.) Men den fyndiga osanningens panna
är lika ofta så här hög. (Han höll fyra fingrar
bredvid hvarann.) Sanningen är det tråkiga, det

blacka grå, det medelmåttiga, det försiktiga, som talar med dubbla tungor och nickar ja åt alla sidor. Sanningen är, när allt kommer omkring, just det, som snillet i två fall af tre med de mest vinnande ord ställer på hufvudet. Låt henne då trona på hufvudet, om det kläder henne bäst. — Låna mig ett ögonblick din vaxtafla. Här står ju redan hvad jag vet om sanningen, efter här ingenting står.

Pontius Pilatus höll en stund vaxtaflan mellan sina händer och betraktade den samt återlämnade den därefter och ledsagade med värdighet sin gäst ända till villans tröskel.

— Våra många ord, — sade han, — börja blifva bugande och tråkiga och äro därför förmodligen sanna. Jag vågar ej inbjuda dig till min måltid, ty vi skulle komma att säga så många sanningar, att vi somnade framför kryddvinet och oliverna.

VIII.

Skuggan.

I Jerusalem bodde Hans Alienus i ett torftigt härberge. En afton stod han länge vid den öppna fönsterluckan. Huru svårt var det icke att komma sig för att stänga den! Luften var ljum, staden stilla. Nedanför på den trånga och backiga gatan kom en åsnedrifvare grensle och framstupa öfver ryggen på åsnan, hvars små hofvar klingade och snafvade på de stora glatta stenarna. Han sjöng en monoton sång på österländingens vanliga sätt, med klagande, uttänjda nästoner. Då han aflägsnade sig, erinrade ljudet af hans röst om säckpipans.

På fönsterbrädet låg en präntad afhandling, och februarinattens sydländska månsken var så ljusst, så skarpt, att han utan svårighet läste den fina skriften.

Afhandlingen försvarade det häfdvunna, det stillastående och visste ingen prutmån. Då han nu emellertid där i den stad, från hvilken förbröd-ringstanken gick ut öfver jorden, ögnade i denna lunta, sade han till sig själf: Nej, nej! Vi unga, som genom vår ungdoms värme äro stillaståendets naturliga fiender, vi äro de, hvilka nu och i alla tider röjt ett stycke land för de sanningar, som utgått från denna stad.

Medan han talade, gjorde han omedvetet en rörelse med handen. I detsamma föll blicken på hans egen skugga, hvilken månen aftecknade på rummets vägg tätt vid bädden. Ovillkorligen måste han skratta. Var det icke skuggan af en skådespelare, som med hufvudet tillbakakastadt och handen utmanande lyft deklamerade en klangfras?

Blygselfull inför sig själf kom han för första gången att besinna, huru bland de tankar, hvilka öfverfördes från denna stad till Västerlandet som en skeppslast kostliga fynd, också låg en liten mycket, mycket sällan ihågkommen pärla — ödmjukheten.

Han tryckte handen öfver ansiktet och blundade, och det var som om tusen små stjärnor blossat upp framför ögonen. Det var visserligen endast hans eget pulserande blod som framkallade

dem, men småningom föreföll det honom, att de små ljuspunkterna liksom stannade och liknade de matta stjärnor, hvilka han nyss betraktat. Först efter en lång stund väcktes han af röster från gatan och såg ut.

Mellan husen på andra sidan sträckte sig en mur, och på marken brann en eld. Vid elden satt Kristus, omgifven af några få uppriktiga anhängare och vänner. Ett par steg bakom honom aftecknades hans skugga, förstörad på murens jätteblock.

Då tog Johannes, hans älsklingslärjunge, tankspridd ett svartnadt kol och lät det följa skuggans linier, till dess han aftecknat mästarens hela gestalt på muren. Därefter lät han kolet falla och fördjupade sig i samtalet.

Nästa morgon, då Hans Alienus åter stod vid fönsterluckan och såg folket gå förbi, stannade många och betraktade teckningen på muren.

— Det där föreställer en skoflickare, ty han är krokig i ryggen, — sade skoflickaren.

— Du far med tomt tal, — svarade frukt-försäljaren. — På den framåtlutande ställningen synes bäst, att det är en fruktmånglare, fast man glömt att rita dit korgen på hans rygg. Den half-öppna munnen visar tydligen, att han ropar: Köp granatäpplen! Kom och köp! Kom och köp!

En hög medlem af synhedriet, som gick förbi, men som naturligtvis icke blandade sin röst i tras-männens ordsvall, tänkte för sig själf: — Jag ser nog på den höga pannan, att det där föreställer en lärd, en tänkare. Man kunde nästan taga det för ett porträtt af mig själf. Det är bestämdt jag själf. Inte illa gjordt. Troligen någon af tras-männen som tecknat af mig. De känna ju till mig litet hvar.

Under tiden hade en af åskådarne tyst närmat sig kolteckningen. Det var en välklädd man med ett mildt och vänligt ansikte, som påminde om ett barns. Ingen visste stort om honom, och ingen krönika har heller sedan bevarat hans namn, ty han lefde tillbakadraget, skygg för allt buller, allt uppseende. Med händerna korsade öfver knappen på sin käpp betraktade han teckningen. — Hvilken ädel panna! — tänkte han. — Hvilken upphöjd ödmjukhet i hela gestalten! Ack, den som vore lik den där bilden — men hvarför önska det omöjliga!

Då han stod där ödmjuk och tyst, var han så påfallande lik teckningen, att alla veko tillbaka och hviskande pekade på honom. Häpen och blyg aflägsnade han sig, utan att förstå hvarför de sågo efter honom.

Han liknade icke Kristus, ty hvilken skulle kunna det; han liknade endast hans skugga utan att veta det. Om han hade vetat det, om han stolt öfver denna visshet öfvermodigt kastat hufvudet tillbaka — då hade likheten varit försvunnen.

IX.

Lyran.

Jorden somnade in, och i de odödligas trädgårdar sprungo kvällens molnrosor i blomma. Den sista gråbleka dyningen afspeglade redan aftonstjernans stilla ljus, och aflägsen körsång darrade öfver vattnet.

Hans Alienus steg undrande ned mellan de mörka strandklipporna, bakom hvilka sångerna ljödo och liksom drogo honom till sig med lockande makt. Stenarna voro klädda med blåaktiga musslor och med långt sjögräs, som ännu droppade efter dagens svallar. Han fann här ett väntande odäckadt långskepp med oleander lindad kring mastträt och röda silkessegel. Långs de båda relingarna stodo sjungande hvitklädda kvinnor med utslaget hår och notrullar i händerna. Förstammen bar på en

träplatta det otrikoliska zevshufvudet. Det hade ansiktet vändt inåt fartyget och täcktes af ett kläde, hvilket dock ej var tätare än att dragen skymtade genom. På en af de tomma roddarebänkarna låg ett mindre föremål, som också var svept i en tygvåd.

— Hvert fören I mig? — sporde Hans Alienus.

Utän att afbryta sin sång pekade de kyska kvinnorna väster ut mot Hellas och Rom.

När han såg detta, steg han ombord, följd af väpnaren, samt gick fram till förstammens zevshufvud, som han omfattade med båda sina händer. Hans fingrar trefvade utanpå klädet öfver gudens drag, och en känsla af glädtig ro spred sig från hans händer genom hans väsen.

Fylld af en osynlig vind, som icke krusade vattnet, svälldes det röda silkesseglet och drog skeppet bort från stranden mot hafvets öppna synrand. I kölvattnets skvalp gungade Poseidon med treddeu lagd under sin nacke, och vågplasket spolade hans silfverludna bröst, som aftonens kyla gjort rödflammigt. Lurfviga tritoner sträckte sina drypande hufvud öfver relingen och kikade grinande in i båten eller ledsagade kvinnornas tvåstämmiga sång med stötar i sina pärlemorglittrande musslor,

hvilkas sträfva och gurglande läte erinrade om hjorttjurars råmande. Öfver Pathmos, där Apollo just vid det laget jagade vildsvin, flämtade gula kornblixtar. Aftonstjärnan framlockade under tiden hela sitt oräkneliga följe af fladdrande ljus, hvilka speglades i hafvet, så att skeppet tycktes glida fram genom rymden med en åskådlig evighet öfver sitt segel och under sin köl.

Då brusto tårarna från den hemlöse främlingens ögon, och inom honom vaknade en lust att så fastnita sin hänförelse i ord, att människorna intill sena tider skulle kunna återupplefva denna allenastående natt på hafvet och betrakta den med *hans* ögon. De skulle i hans ord se de minsta skiftningarna på Poseidons hud och höra den sista dyningens slag i strandbädden.

— Om jag ägde skaldegåfvan! — utbrast han. — Apollo är upptagen af sin vildsvinsjakt och har ingen tid för bönhörelse.

Den kvinnan, som stod honom närmast och som hade ett strängare ansiktsuttryck än de andra, pekade på det kringhöljda föremål, hvilket låg på roddarebänken.

— Där ligger diktens lyra, — sade hon. — Men glöm icke en sak. Behåll klädet öfver lyran,

då du spelar. Om du vetgirigt och nyfiket lyfter det, mista strängarna sitt ljud.

Hans Alienus fattade den höljda lyran med häftighet och slog an strängarna med det plekter, som låg vid sidan. Han kände en feberhetta stiga till ansiktet, och tinningarna bultade som under en sjukdom. Hela landskapet framträdde förädladt, och han kunde se in i själfva tingen som genom glas och spåra världstankar, där han nyss endast sett våta stenblock och plaskande vatten. När han slutligen utmattad och darrande grep fast i relingen och sjönk ned på bänken, visste han icke själf, att lyrans gud bönhört honom, att kvinnorna tystnat för att lyssna till hans ord och se natten med hans ögon.

Han väcktes förvånad af deras handklappningar, och häpen öfver lyrans egenskaper slet han nästan vred klädet åt sidan och granskade instrumentet noga och nyfiket samt började tvista med kvinnorna om sättet att dikta. Lyrans båda horn voro nötta, och på den med skinn öfverspända sköldpaddsbucklan hade Homeros, Pindaros, Sapho och flera andra inskurit sina namn i grekisk skrift.

— Din sång begynte med följande ord, — sade den stränga kvinnan:

Slösande Zevs du bräddar
hafvets bäcken med purpurvin,
mäktar dock icke återväcka
bleknande dagen till lif.
Nu blef det mörkt.

— Jag är icke till freds med orden »nu blef det mörkt», — invände han. — De äro klumpiga och platta och måste uteslutas för att icke skämma det hela. De komma som den afklippta och skrattretande skrällen från en ton, hvilken af misstag blifvit anslagen strax efter ett redan afslutadt musikstycke.

Den stränga kvinnan svarade:

— Den första raden om den slösande Zevs har du omedvetet stulit af Homeros. Den andra raden om hafvet och vinet har du stulit af Pindaros. Den tredje och den fjärde raden om den bleknande dagen har du stulit af Sapho. Den sista raden däremot, som du säger skämmer det hela, har du själf lagt till.

När Hans Alienus nu insåg, att han icke tvingat åhörarinorna att se natten med hans ögon utan att han i stället sett den med andras, begynte han åter skärskåda lyran, och i flera timmar samtalade han med de kyska kvinnorna om huru en dikt skulle födas för att kunna kallas äkta.

Men då han slutligen åter grep strängarna, voro de utan ljud, och yran kom icke öfver honom på nytt. Böljans gudar tumlade alltjämt i det bubblande kölvattnet, men lutad mot relingen stirrade han i skummet utan att se dem, och på hans knä låg lyran förstummad.

X.

Mejseln.

Arets milda blomstermånad var inne, och fälten lyste i skiftningar som den med vallmo och äpplen belastade trappan till den paphiska Venus' tempel. De behornade korthåriga hjordarna sökte vattendragen, de krusigt ullna hvilade helst ända till aftonen på välbeskuggade sluttningar, och gigan sjöng på kullarna.

Arkipelagen låg så blank, att de aflägsna farkosterna tycktes med sina bruna segel stå orörligt sväfvande i luften, och en morgon landade Hans Alienus vid en bergig ö.

På randen af den högsta klippan stod en byggnad inbäddad i murgröna, men inga jordarbetare rörde sig i dalsänkan, intet hundskall berättade om någon kojans närhet, och i sanden blekte sol-

skenet förtorkade bläckfiskar och alger, som uppkastats af vågorna.

Lustvandrande bultade Hans Alienus på den ensliga byggnadens port. Den öppnades genast, och inkommen på den stenlagda gården, i hvars hörn efterlikningar af hellenernas mest kända konstverk voro uppställda, fann han ett sällskap af män, som formade bilder af lera. De voro alla hvitklädda som han själf och buro myrthenkransar samt hälsade honom med hjärtliga handslag, och medan han besåg gårdens märkvärdigheter, berättade han sina öden.

— Vi alla, — sade de, — äro konstnärer, som dragit oss undan till denna stilla ö och vigt oss till präster. Vi kalla oss hvitbröder, och de bilder vi förfärdiga äro vår enda trosbekännelse. Stanna hos oss och blif en god och trogen hvitbröder.

I muntert språkande flock förde de honom öfver gården till en tämligen trång och låg rotunda, och de bådo honom att äfven framlyfta ett fat med lera och deltaga i deras fredliga fejd.

Han jakade genast utan betänkande, och ända till solnedgången arbetade han glädtigt bland de andra på gården. Äfven de följande dagarna stod han lika ifrigt öfver leran, och under hans bråd-

skande händer reste sig redan en mänsklig gestalt. Endast efter måltiderna, som bestodo af mjölk och stekt killing, hvilade han ut en stund, men det dröjde aldrig länge innan den yngste hvitbrodern åter afkastade sin skjorta och steg upp på en af bänkarna som modell.

Så hände det en dag att hettan blef kvafvare än eljes. Genom den öppna gårdsdörren sken solen in under murgrönan, och en svart ibis, som de tämt, satt dåsig hopkrupen på kanten af en vattenkruka.

Då gick en af hvitbröderna fram till Hans Alienus och betraktade länge hans arbete. Det var en undersäsig, rödlett man med kort hals men klara och godmodiga ögon. Hans Alienus hade lagt märke till, att han under måltiderna med förkärlek utvalde de fetaste bitarna af killingen.

— Din bild har ingen vidare likhet med modellen, — sade han vänligt. — Kom dock ihåg, att mannen där borta ännu för några år sedan var fattig daglönare. Du kan se det på hans dåliga hållning och breda händer. Betraktandet af skulpturarbeten har gifvit dig hela din lifsåskådning, ändrat, rättat och förenklat den, jag vet det, men säg mig, broder, finner du det icke riktigt att vi hellener arbeta efter naturen?

Hans Alienus svarade med samma harmlösa vänlighet:

— Jag har aldrig sett era bilders öfverdrifna muskler på någon människa. Era bilder äro jämt lika litet eller lika mycket natur som förädlade trädgårdsblomster. Era bilder visa ej människokroppen, utan det som människokroppen önskar.

— Kanhända. I hvilket fall som helst är det i dag för varmt att arbeta. Låt oss hellre gå in i rotundan och fördrifva tiden med samspråk.

De andra hvitbröderna gillade förslaget, och alla lämnade snart gården samt satte sig på golfmattan inne i rotundan. Hvar och en begynte nu framställa sina meningar om skulpturer, granska, undersöka och förklara, och detta beredde dem en sådan förströelse och ett sådant nöje, att de först sent på natten kommo sig före att skiljas och gå till hvila.

Men när Hans Alienus nästa dag stod vid leran, voro hans händer famlande och osäkra, och han ändrade och försämrade i stället att fullborda. Äfven nästa dag blef den förra lik, och om aftonen funno bröderna honom sittande i gräset utanför dörren ensam och svårmodig.

— När jag förr betraktade den afklädda modellen, — sade han, — såg jag hans kropp stå

inne i en annan genomskinlig, som var större och mer öfverväldigande. Jag såg allt det i hans bröst-korgs hvälfning, hans arms muskler, hans ögonbryn och panna, som icke fanns där, men som önskade lif, som bad mig om tillvaro. Nu efter våra samtal och skärskådande förklaringar får jag genast syn på den krokiga hållningen och de breda händerna. Må den som behagar stirra på detta. Jag skulle endast ha lyckats, om jag kunnat afbildade den större genomskinliga kropp, i hvilken han stod innesluten. Nu kan jag det ej. Nu grumlade era ord min syn på samma sätt som min lyra förstummades, när jag betraktade den. Nu återgifver mitt arbete hvarken det jag ser eller det jag önskar. Det är en stridig blandning af båda, en vanskapt fulhet. Två fiender slita min förmåga i blödande stycken. — Allt hvad jag vidrör, faller till aska liksom jag själf.

Han steg upp och gick till stranden utan att låta kvarhålla sig af hvitbrödernas lugnande tillrop. Han hissade själf seglet, men efter luften var stilla och utan vind, väckte han den insomnade väpnaren och satte honom vid den ena åran samt rodde skeppet ut på hafvet.

XI.

Hans Alienus blir romersk kejsare.

Böljorna sjöngo kring den klyfvande ekstäfven och det röda silkesseglet afspeglades som en ringlande eldstunga, men vattnet speglade äfven de förföljande svartfåglarnas långa strimma.

Hans Alienus sprang upp på roddarebänken och satte sin fot på relingen samt spejade otåligt under sin lyfta hand mot fjällkusten, som steg ur hafvet, ty han visste att det var Hellas.

Då skeppet törnade mot stranden, ville han springa i land på de slammiga klipporna, men en skara herdar samlades hastigt och hindrade honom med sina stafvar och med stenkastning.

— Hvad vill du oss? — frågade de. — Svartfåglarna som förfölja dig lefva af förruttnande ämnen, och vi förstå, att de hoppas byte, där du går

fram. De känna dig. Det göra också vi. Lämna oss i fred på våra öar och berg.

— Jag är er vän, — svarade Hans Alienus.
— Ni äga allt det, som jag sökt. Ni förspilla ej timmarna på drömmar om framtiden utan vårda er kropp och lefva lyckliga, medan ni lefva. Det framtidssläkte, till hvilket ni vilja blifva föräldrar, ställa ni för ögonen i era statyer.

— Visserligen är du inställsam, — gycklade en af de äldre, — men vi veta, att du medför en smittosam sjukdom, ehuru den icke har sitt säte i kroppen utan i själen. Du kommer från någon osund trakt. Vänd skeppet. Det är ditt öde, Hans Alienus, att där du helst vill dröja, där skall du aldrig sätta din fot.

Några af herdarne sprungo i vattnet och stötte ut skeppet. Andra kastade stenar och hvassa musslor, som skuro hål och långa rispor i seglet, bakom hvilket sångerskorna sökte skydd.

Tuklat-Nirgal sof på ryggen under bänkarna, och först när stenarna och musslorna föllo på hans bröst öppnade han ögonen.

Hans Alienus täckte ansiktet med sin skjortas vida ärm och, omfattande zevshufvudet, lutade han sig mot framstammen.

— Ni ha rätt, — svarade han. — Om jag också endast dröjde hos er natten öfver, skulle allt, som ni räckte mig, smulas. Era böljeglittande friska sånger skulle jag göra grå och grumliga som vatten, i hvilket man kastat aska. På afstånd ser jag beständigt saftiga frukter, men när jag väl håller dem i min hand, förvandlas de till stickande kardborrar, hvilka jag skyndar att trampa på för att jaga efter nya. Lönlöst bär mig kölen öfver hafvet. Jag är den hemlöse vandraren Hans Alienus, är en annan tillhörig. Jag tillhör alltid en annan tid än just den hos hvilken jag rastar för att söka ett skuggadt hviloställe.

Han hörde icke längre hafsbrisens vågplask under borden och icke herdarnes försmädliga afskedshälsningar. Han såg icke framåt, icke heller tillbaka mot det Hellas, som sjönk i blårod dimma. Fartyget dref sakta till sjös, redlöst öfverlämnadt åt stormarnas lek.

I två hundra år och mer gungade vågorna det väderdrifna skeppet, och de fordom unga sångerskorna grånade och dogo. Otålmodigt kastade Æolus slutligen det murkna skrofvat på stranden vid Ostia, och Hans Alienus upphängde sitt rifna segel i Neptunus' tempel samt torkade kläderna framför nattväktarnes eldar.

Då nu Tuklat-Nirgal efter tjugu årtiondens törst varmt strupen med hett vin, kunde han icke låta vara att bakom sin herres rygg hviskande berätta om dennes namn och äfventyr. Han sköt hjälmen i nacken, tuggade med de tjocka läpparna och slog eftertryckligt på sitt ben hvar gång han kom till något ställe i sina historier, där han kunde inblanda orden: »I det ögonblicket var mitt lif inte mycket värdt».

Skvallret gick genast vidare med hans sagor, och redan i dagningen inträngde i Roms kejsarborg ett koppel prætorianer samt väckte allhärskaren med orden: — Cæsar, bär ditt öde som en stoiker. Hans Alienus, som låg i skönhetskrig med Sardanapal och lefvat öfver tusen år, står utanför din stad. Han lär vara en son af någon gudinna och en svart gam.

En timme senare låg Cæsars döda kropp framstupa på trappan vid mamertinska fängelset med bakbundna händer och ett rundt sår i ryggen.

Hans Alienus hade emellertid somnat framför elden, och då om morgonen hans väpnare väckte honom, blef han ännu en stund sittande framför den kolnade veden.

— Hvad är eld? — frågade han. — Kan du säga mig det?

— Eld? Det är något som man värmer sig vid, när man är frusen, och bryner kött öfver, när man är hungrig.

— Behöfver jag veta mer! — svarade Hans Alienus. — Men jag kan snart icke stryka mitt skägg utan att fråga: hvad är ett skägg?

Barfota gingo de nu till Rom, följda af nyfikna, samt inträdde genom en af de oansenligaste portarna. Från de illa beryktade gränderna vid Tulliska muren veko de in i bullrande Subura. Det led redan åter mot solnedgången, och krämarne hakade träluckor framför sina handelsbodas, i hvilkas utåt gatan vända stendiskar inmurade tegelkärll stodo fyllda med specerier, frukter och oljor. Huslängorna voro låga med endast några gällerskyddade gluggar i stället för fönster, och på de hvitrappade knutarna hade kors och tvärs röda och svarta kriter ritat latinska mansnamn, bokstäfver och punkter, ibland också långa gycklande verser. En regnskur hade nyss fallit, och vattnet flöt plaskande fram öfver gatans lavaplattor, förbi de höga stenar, hvilka tjänade till spång mellan gångbarnorna. Bland krusiga svarthufvud och illa medfarna hvita dräkter rasslade språket som korsade svärd, och i en trång sidogata samlades gipssminskade och brokigt utstyrda slinkor. Tuggande väl-

luktande kåda satte sig några af dem i rad på rörbänkarna utanför ett hvalf, i hvars midt en vidrig enögd gammal gumma tagit plats bakom en stendisk, som var full af mynt. En hornlykta hängde redan tänd på kroken i taket och kastade gult sken öfver en späd flicka med förgylldt hår, hvilken satt på tröskeln och spelade dubbelflöjt. Den var fastbunden framför munnen, och hon rörde de långa fingrarna konstförfaret samt undvek noga att låta kinderna svälla ut och vanställa ansiktet.

Hans Alienus hade emellertid icke gått många steg, innan han mötte de stojande prætorianerna, hvilka midt i Subura tvungo honom att sitta upp på ryggen af en fångad centaur. Besten stegrade sig och gnäggade, men sedan de gifvit honom några skärbönor ur foderpåsen, blef han lugnare, och knektarne ledde honom framåt. Emellertid blef Hans Alienus' hvita kåpa skyld under en purpurdräkt med guldinsydda palmkvistar och stjärnor, hvilken hämtats från den Capitolinske Jupiters tempel. En elfenbensspira, på hvilken örnen brutits bort, sattes i hans hand, men ingen lager virades. Han behöll sin vissna myrthen. Vid hans sida bar Tuklat-Nirgal det otrikoliska hufvudet, som stått i skeppets stäf, men han blef nödsakad att hålla det med båda händerna. Under ena armen hade han

sina svärd, och lansarna, hvilka han tryckt fast, under den andra, släpade hela tiden i stenarna. Gatpojkarne surrade skrattande omkring honom, ryckte i lejonfällan samt sjöngo smådevisor, och hela hans förfärliga kropp skakade af vrede.

Templen stodo öppna, rökelse brann på altarna, och med bindlar för ögonen framleddes behornade slaktdjur till offring. Hans Alienus visste att från detta nu skulle hans bild uppställas i huskapellen, och grafstickeln eller mejseln snart öfver halfva den kända världen i sten och blyrör inpräglad orden:

ALIENVS. AVGVSTVS.

DOMINVS. ET. DEVS.

I palatset väntade honom ett lysande gästabud, men de uppmärksamme hofmännen sågo, att vecket i hans solbrända panna blef allt djupare, det oroliga ögats glans allt hemskare och hotfullare. Förgäfves samlade de alla frosseriets läckerheter på hans bord. Midt under måltiden kastade han bågaren, kväljd af det ljumma, kryddade vinet. Och öfver staden kretsade redan hans bevingade dystra följe. Svartfåglarna flaxade i fönsteröppningarna till hans borg och sväfvade in genom rummen öfver de dukade borden. De sutto tjugu och trettio i rad på templens taklister samt på trädgårdsmurarna och kunde endast fördrivas med hugg och slag.

Då Alienus Augustus om natten gick i ensamhet, hörde han röster bakom en låst dörr och lade ögat till den ljusa springan. Han såg nu Tuklat-Nirgal drucken förlusta några slafvar med att leka skådespelare och föreställa romersk Cæsar. Tuklat-Nirgal gick så bakåtlutad att strålkronan af palmblad gled i nacken, och öfverlägset viftande i luften med handen ropade han utan uppehåll: Plebs! Plebs!

— Så är det! — utbrast Alienus Augustus, utan att bekymra sig om huruvida trälarne hörde hans ord. — När en plebej skall leka Cæsar, lutar han sig bakåt och säger: Plebs! Plebs! — Det är godt om sådana cæsarer. Pontius Pilatus däremot, den födde patriciern, följde sin obetydligaste gäst ända till dörren. Just i denna stund börjar jag också halft förstå hans motvilja för den uppmärksammade undantagsställningen, hans värdiga och samtidigt nästan listigt kloka längtan att få dö förgäten. Jag förstår den med tanken men icke med inbillningen, och det är hon, som leder mig. Omättad ärelystnad blir en tagg i min svepning, blir den mörkaste skuggan öfver min sotbädd. Där finns ingen plåga så stor, att den ej blir en lättnad, om den bär ett världsrykte till lön. Men icke heller handklappningar båta, så länge min önskan

kan bygga en fullkomlighet, bredvid hvilken jag själf står som en vanför narr. Att bli en af de få, hvilka människorna kalla gudomliga sändebud, må det ej åtrås af hvarje, äfven om han dör på en risknipa i ett lider! Jag ville *vara* och icke förklara, men de yppersta förstodo att vara själfva förklaringen. Människorna skola icke resa ett tempel på min mull, icke anropa mig i dödsögonblicket.

Vid midnatt lät han i den öppna pelargången duka ett enkelt bord med vin och bröd och hemligt ditkalla några medlemmar af en brottslig från Judeen utgången lära. Där kommo i torftig klädsel både äldre och yngre män, och i det vinterklara månskenet satte han sig med dem till en kärleksmåltid.

— Tro icke de män, — begynte han, — som ej kunna tala i lifvets frågor utan att bli röda på den skalliga delen af sitt hufvud. Låt oss brädda våra ord med det stilla månljus, som leker mellan vinkrukorna. — Den skönhetsdrift, som gör plantan till rese eller dvärg och gestaltar lejonhanens ram har också timrat er lära om dygden, ni hänsomnade hellener. Och just därför att ni mindre räknade med det som är, än det som skönhetssinnet fordrade i sin stränghet, sågo ni ofvanifrån. Sträng-

het? Att närma sig en önskan är glad befrielse. Så klokt fattade ni också dygden. — I natt är det visserligen med er, förföljda kristianer, jag delar mitt bröd, men när jag rätt betraktar er och era broderligt förenade händer, förstår jag att det i själfva verket också är lifvets skönhetsinne som tvungit er att framträda för att borthugga en torkad gren. Jag hör era veka röster i min själ, och intet kan tysta dem. Där bor en kvinna och en man, och därför att de äro äkta makar vända de hvarann ryggen och motsäga hvarann med stor fyndighet. Hjälpen mig att förklara mig själf, att få en timmes ro, en natt utan vaka. — Och hvad är hela detta Rom? Hvad är den juliska lagen?

Medan måltiden pågick, lyssnade slafvarne vid dörrspringan och stötte hvarann skrattande i sidan. En sådan Cæsar behagade dem föga. Han missunnade de asiatiska profetgrafvarna deras lampor. Han tog icke lifvet i sin hand och gick framåt i muntert mod utan satte sig i stället och frågade hvad lifvet var. Med ett träkol ritade slafvarne af honom och hans vaxtafla på väggen och förlöjligade i breda streck hans långa hår och skägg. Tuklat-Nirgal, som med förtrytelse nyss ord för ord hört sin skådespelareförmåga så ogunstigt bedömd, var den som valde de mest gäckande tale-

sätten. Han hade redan druckit så rundligt af slafvarnes vin, att hans gamla nyfikenhet, underblåst af ruset och vreden, sprang i ljusan låga. Till sist kunde han icke längre bemanna den. Han ref den lilla nötta läderpåsen från halssnöret och ropade med ett krigarelöje:

— Så länge jag kan bära denna påse utan att öppna den, skall jag förbli min herres vän. Hoho! Ännu en bägare, mina bröder! Och ritsch, nu är påsen öppen!

Som Abu-Rasak hade förutsagt innehöll påsen endast ett par hoptorkade mullbär, ty den kloke gamla hade förstätt, att det var provvet på en vän, att det som han fått i förtroende kan han bära utan att nyfiket uppsprätta och genomleta det.

Men knappt hade väpnaren föraktfullt kastat de skrumpna frukterna, innan han upptändes af lust att hämnas på sin herre för dennes gäckande ord om hans spel. I dagningen gick han därför ut på gatan och väckte en halt gumma, hvilken somnat på en tröskel. Han underrättade henne i lågmäld ton om allt hvad han hört genom dörrspringan samt lät henne uttryckligen lofva att icke berätta det för någon, icke ens för sin jämnåriga fränka. Han visste, att på det sättet skulle hela staden få veta det redan innan middagen.

Emellertid hade staden inbjudit Alienus Augustus att på eftermiddagen åse en tvekamp mellan väpnaren och de mest kända gladiatorerna.

fascies
Det var en kvalmig och grågul vårdag utan sol och utan regn. Företrädd af sina liktorer, hvilka dock icke buro fascies utan tyrsosstafvar, steg han fram på sin balkong vid arenan i tälttakets blå skugga. Ofvan triumfatorns purpur brann på hans hjässas vissna myrthen en strålkrona, som Rom förärat sin mänskliga gud, men hans yfviga hår, hvilket hängde ända ned öfver bröstet, och hans skägg hade blifvit gråsprängdt. Hela hans hufvud var som strödt med aska, och oafvänt stirrade det sänkta ögat på lejonfällan vid hans fötter.

Väpnaren gick med slamrande steg fram och åter mellan sina två lansar, hvilka han faststött i arenans sand. Han svängde sina trubbiga slagsvärd i blodiga händer, och hans förfärliga utmaningar drunknade i den åska af handklappningar, hvilken rullade från den oerhörda rundbyggnings trappor af lefvande människoansikten.

Vädret klarnade upp, och Alienus Augustus framträdde till balkongens med en brokig asiatisk matta öfverhängda räckverk samt gaf de kämpande tecken att afbryta fäktningen. Likt när en bränning

höjer sig utefter Misenums klippvägg, steg från arenans mark ända upp mot de öfversta solbelysta bänkringarna ett vimmel af glitter, då åskådarne reste sig från sina platser för att uppsnappa ett ord af Cæsars mun.

— Min ungdom förbrann på Sardanapals bål, men mina mannaår sjunka i töcken, äro blott röken, som hänger kvar öfver askan. Jag har gått vill och skönjer ej längre vägen genom skymningen och törnet. Hämta därför det jupitershufvud, som jag medförde. Det var fordom min lykta.

Det vardt stilla öfver den vida arenan, och en timme förgick innan prästerna hunno att hörsamma befallningen. En dräpt fäktare släpades under tiden bort med ett slags järnkrattor. Hjälmens hade rullat af, och solen glänste i den fyrhörniga skölden och den samnitiska rustningens benskenor. Det blottade bröstet, högt som en kvinnas, var ännu i döden svettigt efter striden, och den styft utsträckta armen drog en blodig fåra i sandmyllan.

Ändtligen hördes aflägsen sång af mansröster, och i den port, där fäktarne nyss, svingande sina svärd, gått döden till mötes, intågade jupitersprästerna med palmkvistar i händerna och klädda i glödande djuprödt. Högt på sina axlar buro två af de äldste det öfvertäckta gudahufvudet. De

stannade nedanför Alienus Augustus, och han kunde nå bystens hjässa med sin hand.

I detta ögonblick gaf en aflägsen pipa ett i hemlighet öfverenskommet tecken, och samtidigt drogo åskådarne de vapen, som de haft dolda under kläderna. Från alla sidor pekade mot honom ny-slipade svärd, och alla munnar ropade med en stämma:

— Följer du ännu Roms och din ungdoms gud eller förnekar du honom?

Alienus Augustus lutade sig framåt och slet undan duken, som höljde bilden.

Han reste sig icke åter till sin fulla längd utan stod djupt böjd med ögonen riktade på bildens glatta drag och händerna knutna om mantelsnibbarna.

— De tjocka läpparna, som endast njuta och befalla! Den smala pannan, kan den rymma tankar! Har hon, som föddes ur den pannan, vänt lansens mot sin egen far? Dog Jupiter, då han blef barnföderska? Detta hufvud är ej längre för mig, hvad det var i min ungdom. Det är du, Minerva, du faderdråperska, som lockar mig att betrakta det blodfulla lifvets hufvud med dina elakt blåkalla ögon. Likt elden förtär du det, som skänker dig lifvet. Din fula nattfågel är blind på ljusan

dag. Det är du, som kallas arbetskan. Det är du, som naken narrar Teiresias att smyga efter dig till badet och sedan slår honom med blindhet, så att han icke längre kan se det lustiga lifvet, som ute i solskenet går förbi hans dörr, icke leka och dansa med de unga. I stället skänker du honom vetandet, afspeglingen. Gif mig åter min ungdoms okunnighet och låt mig med stolthet bära den inför ett släkte, som skräpper om sitt vett. Gif mig åter den stund, då jag bekymmerslös satt i Abu-Rasaks gödselstack och spelade stenpärla. Jag genomlefver hela människosläktets saga i mig själf. Hvert pulsslag har varit en dag. Men du skulle ej ha öfvermannat mig, hade jag ej varit en son af det kommande nittonde århundradet.

Då han med detta gälla rop nu förrådde sin härkomst, slocknade i detsamma såsom det var förutspått hans makt öfver skuggorna.

Blekheten sken fram under hans ansiktes solbränna, och då han lyfte strålkronan från sitt hufvud, kramade han de mjuka gulduddarna så hårdt, att de kröktes ända till dess kronan liknade en taggig tistel.

Under förbannelser och klagorop från åskådarebänkarna samlades uppe i luften giganterna till ödeläggelse. Som ett svart oväder med moln-

kölen glöddgad af solnedgången seglade flocken öfver hustaken med eldbränder, från hvilka gnistorna regnade. Ansiktena hade icke mänskligt utseende utan voro stålgrå och blanka med ett enda rödt öga, krumt fågelnäbb och en trubbig uppåtböjd hornaktig utväxt på pannbenet.

De slogo dammande ned på arenan och klappade med sina klibbigt fuktiga vingar likt en svärm af läderlappar. Med sina runda hufvud sänkta som stångande tjurar och sina seniga ryggar i båge, så att de ludna svansarna sträckta släpade i sanden, sprungo de upp på trappbänkarna och piskade åskådarne till döds med sina knittrande eldbränder. Skrålande med runda gap bröto de doft det öfversta galleriets pelare och kastade dem genom luften som de stodo, så att de först vid den tunga stöten i marken föllo sönder i de många block, af hvilka de voro hopfogade. Murar, broar och hus störtade in. Jorden darrade, och skakningen slungade Tibern ur sin bädd, ända till dess att det gula vattnet som olja i en allt för bräddad kruka forsande flödade öfver åt alla sidor och dränkte allt lefvande.

Solen gick ned bakom bräckta pelarerader och klufna tempelgaflar, hvilka dödt speglades i det pestgula vattnet. På skär af hopade stenblock,

hvilkas sprängda järnkrampor blänkte i skymningen, hängde liflösa människokroppar med armarna ännu lindade om de fat och prydnader, hvilka lifvet haft kärt. Vida i tystnaden hördes det svaga hvisslande, hvarmed svartfåglarna lockade hvarann medan de hackade i liken.

Hemskt och underifrån som från dödsriket steg kvällsskenet öfver de sju kullarnas med ruiner täckta öar. Högt ofvan murkanten af en ramlad sal, i hvilken Tiberius fordom gaf gästabud, reste sig ännu Laokoongruppen, den af Minervas ormar kväfda mänskligheten, mörk af sin egen skugga, och med sina förvridna ansikten hopplöst vända mot den döfva rymden.

Omgifven af förödelsen satt Alienus Augustus på sin tronstol. Giganterna hade trötta kastat sig framstupa på de upptornade stenarna bakom honom med de knotiga armarna korslagda under hakan och vingarna hopdragna utefter ryggen samt betraktade honom med sitt röda öga.

Hans syner buros icke längre af förnuft. De mörknade till skummaste vanvett. Han började halthögt berätta likgiltiga händelser från sin tidigaste barndom och skrattade klart. Han sade sig se sin ålderstigne fader hvithårig sitta under en risig idegran och skära en docka af ett barkstycke.

Dess emellan talade han om sitt ödelagda skönhetsrike och tryckte hufvudet i sina händer, så att det yfviga håret föll fram mellan fingrarna och skylande hängde ända till knät. Snibben af hans purpurtoga halkade i vattnets skvalp och målade där en afspeglings, som, då natten bröt in, liknade blodsdroppar långsamt sipprande från ett genomstunget hjärta.

XII.

Hans Alienus blir gud.

Väl tusen år och längre satt Hans Alienus försjunken i dvala.

Då han vaknade, låg det rimfrost öfver hans hår och kläder, och framför honom stod Tuklat-Nirgal utan vapen och med djupa ärr i ena kinden.

— Det var en svår dust vi hade sist, — sade han, — men jag höll stånd mot gastarna. Nu har jag suttit här vid din sida och väntat att du skulle vakna. Har du glömt flaskan, hvilken Sardanapal gaf dig i uppdrag att lämna åt den, som du kallade den helige fadern. Jag har ingen lust att sitta ännu tusen år utan kvinnor och rusdrycker.

Hans Alienus reste sig upp och såg, att de befunno sig i en halfmörk klyfta, som öppnade sig mot en stenig dalbotten.

— Vi stå vid utgången till ofvanvärlden, — svarade han, — men hennes middagsstjärna förefaller mig blek mot fordom. Och, Tuklat-Nirgal! Hvad skulle det också båta dig att gå dit ut? Där måste du bli daglönare för att kunna lifnära dig. Vill du bli slaf, du som varit fri? — —

Efter några hundra år hörde de klang af spadar och sågo arbetande män bryta en väg genom dalen, men Hans Alienus drog sig endast djupare in i klyftan utan att tilltala dem.

Väpnaren, hvars blod den upphettade inbillningen icke gaf någon ro, började dock försiktigt utfråga Hans Alienus om ofvanvärlden, och denne märkte icke, att det var en list. Han lät tvärt om locka sig att i tankarna beskrifvande vandra upp och ned på städernas gator och samspråka vid hushörnen eller vinstugorna med gamla bekanta. Eller också berättade han om skogarna i sin hembygd, där nordan hissade gråsegel på viken. Lefde ännu hans gamle far? Stod trädet med augustipäronen ännu vid hemmets knut?

En dag, medan de talade om allt detta, trängde buller af hjul för första gången från den länge sedan fullbordade vägen, och då Hans Alienus gick till utgången, såg han en gul postvagn, framför hvilken den ena hästen störtat. Kusken ropade

på hjälp, och inne i vagnen suto en capuciner-munk och två gamla engelskor i blå bahytter. Alla tre hade hvar sin uppslagen bok med ett kors på de svarta permarna.

— Här är något för dig, — hviskade Hans Alienus och ledde Tuklat-Nirgal med sig vid armen nästan som ett farligt djur.

Den assyriske jätten, som nu icke bar annat än sin slitna fäll om höfterna, drog den störtade hästen i diket och ställde sig själf i hans ställe vid fimmelstången. Hans Alienus band de båda tömmarna om två testar af hans hår och steg själf upp på bocken bredvid kusken.

— Du fnyser och sparkar som en centaur, — sade Hans Alienus, när de hade åkt ett stycke. — Men nu köra vi till ett kloster. Det är den ort, där det förflutnas hvila funnit sin sista fristad på jorden. Där inskrifver jag dig som novis, Tuklat-Nirgal. Det är bara en svårighet. Du måste först aflägga kyskhetslöftet. Men tro mig, det kommer att gå lättare än du väntat.

Tuklat-Nirgal tvärstannade, men kusken gaf honom ett så våldsamt slag med tömmarna, att han sträckte ut i vildt språng, och våt af svett mumlade han skrattande en förbannelse.

Efter en timme dundrade postvagnen på sten-

läggningen utanför klostret, en fyrkantig vid byggnad, omgifven af tysta trädgårdar, där apelsinerna lyste och dufvorna kuttrade. Då nu emellertid de båda engelskornas stämmor hördes genom det fällda vagnsfönstret, råkade Tuklat-Nirgal i ett sådant raseri, att kusken icke kunde hålla honom. Förgäfves sökte Hans Alienus lugna honom med några stränga ord. Han vände sig om och sträckte sitt hufvud med de stickande ögonen mot fönstret.

Då strök capucinermunken eftertänksam sitt skägg samt öppnade vagnsdörren på vid gafvel, så att de två gamla engelskorna, deras böcker och deras blå bahytter blefvo fullt synliga.

— Har du sett dem? — frågade han.

Ett ögonblick stirrade väpnaren in i vagnen och blef sedan genast helt stilla samt gick fogligt och utan motstånd in genom porthvalfvet till gården.

— I ett sådant århundrade, — mumlade han, — kunna till och med centaurerna utan saknad gå i kloster.

Munkarne gånge honom nu en kåpa, sedan han aflagt kyskhetslöftet, och därefter gingo alla samtalande i den stilla korsgången, där törnet klängde kring de vridna sandstenspelarna. Slutligen tryckte en af bröderna med axeln upp en rank

sidodörr, som ledde ut till trädgården, och de beslöt att förlusta sig med kägelspel.

Då Hans Alienus motvilligt lyfte träklotet och ställde sig på den raka sandgången, i hvars slut kägolorna voro uppställda, sade han:

— Vore jag Gudfader och detta klot jorden, skulle jag kasta det på elden. Jag skulle göra en fullkomligare jord till nästa tisdag.

Han hade emellertid knappast uttalat de orden, innan trädgårdsportens hessa skälla klingade och en äldre man inträdde mellan de soliga källanden. Han var också klädd i munkkåpa, och skägget så långt, att han hade stuckit in det under bältet för att det icke skulle släpa i marken. Några kanonlockar reste sig gungande öfver det väderbitna och alltför rödsprängda ansiktet, och hans bruna ögon hade, ehuru godmodiga, en viss ungdomlig liflighet, som skulle han icke haft något emot ett eller annat olofligt puts emellanåt. Då han gick, skramlade nycklarna i fickan.

Alla reste sig, ty de misstänkte genast att han icke kunde vara någon annan än den helige Petrus själf.

— Jag bönhör alltid en förnuftig önskan, — sade han och vände sig till Hans Alienus. — Låna mig ditt kägelklot, så lånar jag dig under tiden

min herres solborg och jorden. Min herre är för tillfället borta. Han gör sitt intåg på en stjärna, som jag har antecknat med numret elfva tusen ett.

Skrapande med foten och bugande räckte priorn, en välmående yngre man, sin runda snusdosa af horn åt Petrus och vidfogade urskuldande:

— Vi äro ännu öofvade kägelspelare, som knappast slå två enkla, men det blir nog bättre med den saken, om vår käre gäst Hans Alienus skapar en ny jord till nästa tisdag. Han funderar på en fullkomlighetsjord, en skönhetsjord »utan intresse», för att tala med en förmodligen bekant kungsbergare.

— Det intressanta, — tillade Hans Alienus, — är något som antingen är på väg till poliskontoret eller sjukhuset. Jag vill inte neka, att jag är mer intresserad af det ointressant fullkomliga, af breda bröst och friska kinder.

Petrus låtsade att han förstod hvarom de talade samt nickade besväradt och ställde dosan på stenbänken sedan han snusat.

— Nå, Petrus, — frågade priorn och gnuggade händerna med en förarglig plirning. — Lefver din herre beständigt på resor? Har du sett honom?

Petrus strök öfver ögonen och pannan med sin vida ärm.

— Tror ni jag berättar Solborgens hemligheter. Säg mig i stället, Hans Alienus, hur finner du ofvanvärlden vid sidan af skuggornas rike?

— Här uppe var jag den kloke och de andra voro åsnorna; där nere var jag åsnan och de andra voro kloka. Mer behöfver jag inte säga dig. Skall jag nu åter begynna min gamla gång bland uppståndna Buddamunkar, som inbilla hvarann, att lifvet är en plåga. Skall jag åter höra uppfostrarpredikanternas närgångna: så skall du färga dina tankar och ord, så skall du bevara dig mot det otillåtna sköna. — Apostlasekel! Kväkaresabbat! Jag kastar dig min pilgrimshatt i ansiktet. Jag härdar inte ut att bli din på nytt, och den, som ej härdar ut, skall inte tynga lifvet med sin närvaro. Jag vill dö. Min kåpa och hatt räcka att betala grafplatsen.

Priorn slog honom på axeln.

— Låt oss till en början pröfva din fullkomlighetsjord. Är du väl uppe i Solborgen, skall väl ingen heller neka dig att stanna, om du ej längtar tillbaka. Konsten blir att komma dit upp.

Väpnaren närmade sig, och novisdräkten stramade om hans grofva tegelröda lemmar. Han pekade mot trädgårdsporten, genom hvilken Petrus

hade inträdt. Där stod en stege från tröskeln upp mot ett af molnen.

— Det blefve tungt för dig, Hans Alienus, — sade han, — att gå uppför stegen. Åren taga ut sin rätt. Sätt dig grensle på min hals, så skall jag, som ännu har mina krafter i behåll, bära dig till Solborgen.

Hans Alienus räckte Petrus kägelklotet samt trädde upp på stenbänken, och sedan han satt sig på väpnarens stadiga skuldror, bar honom denne uppför stegen.

Nere från trädgården, där Petrus slog sin första bom, hörde de länge munkarnes skratt, men det ljud allt aflägsnare och svagare. Slutligen beträdde de molnen, hvilka i milslånga trappsteg höjde sig mot Solborgen.

Den låg på själfva solen som på ett rundt berg, och likväl i ständig skugga, ty ljuset utströmmade underifrån i en ring af strålar. På templens ärgiga koppartak fladdrade i halfskymningen otaliga stjärnbloss, och öfverst på muren sutto de lycksaliga så tätt, att deras hvita rad liknade nyfallen snö. I själfva murväggen voro inhuggna bilder ur de heligas saga. Där stodo alla de män och kvinnor, som gifvit lifvets önskan läppar att

tala, de kristna med sina broderligt förenade händer, Perikles med sitt skönhetshof och Sardanapal med sin lyfta skål, hvars målade vin syntes afspiegla Solborgens tinnar. Bilderna voro täckta med matta färger och förgyllningar, men i fogarna mellan stenarna hängde yfvig mossa, och genom skottgluggarna böjde sig lummiga trädgrenar med genomskinliga blå äpplen. Hvar gång ett sådant äpple föll i en människas sköte, tilldrog sig något, som hon kallade en lycklig tillfällighet.

Hans Alienus red in öfver den fällda vindbron, där Solborgens väktare samlades. De voro alla barnsligt outvecklade gossar med vingar och korta hvita skjortor samt buro lyror i band öfver axeln. Så snart de sågo någon ankommande, spelade de upp, ty när den främmande hörde tonerna, brast han i gråt och vände tillbaka, om han kände att hans längtan till Solborgen grumlades af en ännu större längtan till den stjärna, som han nyss öfvergifvit.

Porthvalfvet var från grund till tak blankgrått af spikhufvud, hvilka fastslagits af de inträdande. Vid väggen hängde en hammare i en kedja, och rågad med spikar stod nedanför ett stentråg, som bar följande inskrift:

Tag hammarn, som vid murn är fäst,
välj ut en spik tillika
och börja sedan spika
samt ropa hvad du önskar mest;
ty innan hammarslagens ljud
bland stadens ekon somna,
skall redan salighetens gud
din högsta bön fullkomna.

Hans Alienus höjde sig från väpnarens skuldra
samt fattade hammaren och utvalde en spik, som
han höll mot ett ställe på väggen, där teglet ännu
sken fram och ingen spik var inslagen. Därefter
begynte han hamra och ropade under tiden med
hög och tydlig röst:

— Min önskan är att bli gud!

Då spiken var inslagen ända till hufvudet,
gaf han med hälen väpnaren ett lätt slag i midjan
samt red vidare.

Genom en smal dörr såg han in i en skum
smedja, där de som hade att godtgöra någon svår
jordisk förseelse till en tid måste förfärdiga de
spikar, hvilka de andra slog i väggen, när de ut-
talade sina önskningar. Deras bleka och sotiga
ansikten voro nästan oigenkännliga, men han såg
dock, att den man, som i grå tröja stod vid blä-
stern, var Louis Philippe, konungen, hvilken endast

lyft sin önskan till en filthatt och ett bomullsparaply. Äfven hängde på väggarna några svärtade porträtt i oljetryck af amerikanska presidenter.

På trappstenarna utanför sina hus sutto långsgatorna de lycksaliga i familjegrupper ömt lutade mot hvarann, och barnen höllo ännu i förklädet de trähästar och vagnar, som de önskat sig tillbaka, då de slog sin spik i Solborgens porthvalf. Men bakom huset låg i mattad dager en vid äng, öfversållad med prästkragar. Här dansade en skara af unga utan kläder och utan tanke på sin nakenhet. Fyra af dem höllo turvis öfver de dansandes hufvud en våd af samma blekgröna färg som luften, och vid sidan stod en gosse med en lyra, som susade stilla. Hans rygg böjdes lätt då han spelade, ty han hade satt ena foten på det nedersta trappsteget till ett rundt och öppet tempel samt stödde lyran mot knät. Men ingen af dem kastade skuggor på marken, utan de voro genomskinliga, så att gräsmattans grönska lyste fram genom deras lemmar, och dagern föll regnbågslikt genom deras kroppar som genom ånga.

I templet bakom dem stod den högstes stol af gult flämtande lågor, och ängeln Mikael, som vaktade den, gick Hans Alienus till mötes och hälsade honom med sitt brinnande svärd. Hans

svartspräckliga vingar reste sig bakom de dansandes våd, som stormfyllda latinersegel.

— Alienus Deus, allsvåldig herre! — begynte han. — Rid fram till den tron, som står ledig.

Då steg väpnaren med sin börda upp på stolens säte, och ängeln Mikael öppnade i golfvet en lucka, genom hvilken Alienus Deus såg ned öfver världsrymden.

Han höjde sina händer, och i det hissande djupet formade sig en ny jord, befolkad af mänskliga gestalter. Han inrättade dock deras lungor så, att de ensamt kunde förse kroppen med tillräckligt näringsämne. Vidare förlänade han de lyckliga en evig ungdom, så att de icke behöfde fortplanta sig. Men om en enda varelses jämmer trängt till hans öra, hade hans verk varit ofullkomligt. Därför skapade han inga djur utan blott ett känslolöst växtrike, hvars buktiga blad öfver-skuggade sluttningarna och pelargången, där människorna sutto i hvila vid ett klart vattendrag. Och vattnet var så vindlöst stilla, att det tydligt afspeglade minsta veck i den hand, som sträckte sig mot vassen för att bryta en säfpipa.

Så stod nu denna nya värld i en fullkomlighet, som ensamt en människa förmått gifva henne, och de lycksaliga trängdes undrande kring luckan i

Solborgens golf. De samlade rika fång af de blåaktigt genomskinliga äpplena, som växte vid muren, samt läto dem falla ned i de nya människornas sköte, men där inga händelser funnos, kunde ingen heller tala om en lycklig tillfällighet, och frukterna blefvo därför obemärkta och brusto mot marken som bubblor. Då förstodo de lycksaliga att de nya människorna voro deras gelikar, och darrande af glädje vinkade de hälsningar.

Hela första dagen jublade Alienus Deus med de andra. Han såg natten bryta in och de lyckliga somna i ro som oskyldiga barn, sedan de uppsändt sitt tack till den evige.

Mot den andra dagens afton förde han oförmodadt handen öfver ansiktet. Ängeln Mikael vände hufvudet åt sidan, så att den bruna halsen lade sig i två veck under nacken, samt betraktade honom oroligt. Hade han måhända upptäckt en ofullkomlighet, en mörk fläck på sitt verk?

Men efter en stund förde den allsvåldige åter handen öfver ansiktet. Alienus Deus gäspade.

Ängeln Mikael rynkade pannan, och strängt granskande trädde han honom närmre. Nu såg han, att den allsvåldige lutade hufvudet åt sidan och att de knäppta händerna medvetslöst rörde tummarna kring hvarann.

Alienus Deus hade somnat.

Då stötte ängeln Mikael sitt brinnande svärd i Solborgens golf, och hans vingar skakade, så att svartspräckliga fjun yrde om det krulliga hufvudet.

Alienus Deus vaknade och försökte dölja den blygselns rodnad, som drog öfver hans ansikte.

— Ack! — sade han. — Åskådandet af fullkomlighetens enahanda... Säg, Mikael, kommer du inte ihåg någon gammal historia från den förra jorden, som jag tänkte bränna upp.

— Jo, — svarade ängeln Mikael. — Jag minns en historia om en tjuf, som stal i en sparbank och förförde kassörens dotter. Slutligen blef han nedstucken i Kalifornien under ett slagsmål på ett illa beryktadt ställe.

— Nej, låt mig få höra den, Mikael. Den förefaller åtminstone spännande och underhållande.

— Kanske den roar dig, — genmälde svärdets dystre ängel, — men en gud, som vill fullkomlighet, borde den misshaga. Sedan du plundrat Hades, red du till Solborgen, men min frånvarande herre skall kanske förlåta dig, ty är han saligheten, då är han äfven skönheten, och då var det honom du sökte, både i Sardanapals pärlslingor och vid Ahirabs sida. Hvad är människornas njutningslust annat än ett famlande efter salighet! Men var

mig tacksam, du kryp, att jag kastar dig ned till ditt rätta hemvist, där värjstötarna i gathörnen och de tvistandes röster hålla dig vaken.

Medan svärdets ängel talade, slocknade eldstolen till glasrasslande kol, och de lycksaligas ansikten blefvo sorgsna. De förbleknade långsamt likt hufvud på en af solljuset länge anfrätt elfbensmålning och syntes allt fjärmare och töcknigare, till dess de voro helt försvunna.

Hans Alienus satt rak på sin bärares axlar, men ungdomen hade länge sedan dött på hans sjunkna kind, och på håret låg det första återskenet från förgängelsens lie.

När han red ut genom porthvalfvet och hörde väktarnes lyror, betäckte han dock sina ögon gripen af hemlängtan till den jord, där yran öfverröstar jämmerskrit, men ålderdomens tynande höstafton väntade honom själf.

Nu framträdde en fattig hellenisk konstnär, som stått lutad mot muren.

— Räck mig din sannsägande vaxtafla, om hvilken jag hört talas, — begynte han och lyfte kappan med ena handen för att skydda ansiktet mot det underifrån strålande solljuset. — Du känner vissa stammars saga om gudarnes förlorade guldtaflor, hvilka en gång efter världsskymningen skola

återfinnas. Äro de förlorade, kunna de icke heller innehålla något nytt utan snarare något, som blifvit så förgätet, att det därför synes nytt. Hvad jag har att uppteckna anade du redan innan din långa vandring började. Jag känner dig. Jag var en af hvitbröderen på den ensliga ön. Jag har sett guldaflorna, ty jag är en inbillningens man. På dem finns ingen skrift, inga bokstäfver, endast en bild.

Han mottog vaxtaflan och tecknade på henne en bild snarlik en af Vatikanens marmorfångar. Den stod lekande upprätt med handen framåsträckt.

För första gången utplånades icke det ristade ur vaxet. Konstnären pröfvade själf att stryka bort bilden med fingret, men det var honom icke möjligt, och vaxet blef hårdt som metall.

Då böjde sig Hans Alienus från väpnarens axlar och tog ur stentråget några af de spikar, med hvilkas bistånd en önskan kunde förverkligas. Sedan gömde han dem vid bröstet under kåpan samman med sin vaxtafla.

På aftonmolnens trappor red nu sakta
Hans Alienus ur den sälla stad,
där högt från murn de lyckliga i rad
med hvilans drömmarögon tyst betrakta
de ungas dans, som än på afstånd ljud;
där mjuka fingrar lekte öfver strängen;
där ro af sommarnatt stod öfver ängen,
men intet klockslag sjöng en timmes död.

Hämndfullt naturens makter i trupp
stötte i vädrens lurar.
Red väl strafflöst en lefvande upp
ända till himmelens murar.

Askgrå händer svängde
åskans gissel med brinnande snärt.
Molnens tumlande flockar,
tiohöfdade odjur med stjärt,
liksom stångande bockar
framför vagnarna sprängde.
Tungt som rullande klippors dån
bullrade hjulen fjärran från.

Under jagade skyar
skymtade redan jordens rygg
lastad med städer och byar.
Väpnaren mumlade skrämnd och skygg:

— Hans Alienus, ett gisselslag
kunde sveda oss båda.
Du har tubbat naturens lag
format i tanklös våda
världar efter människosinn.
Vredgad mulnar naturen.
Låt oss vända och springa in
bakom vindbron och muren.
Mången panna jag blodig slog.
Aldrig mot åskan svärd jag drog.
Se, i väntan stå djuren,

kreaturen
beta ej tufvan.
Dufvan
söker i skogen ett skyddadt rum.
Hör du ej fågel drilla?
Skogen är spöklikt stilla,
skeppet med fallna segel,
vattnet en rostad spegel
utan dyning och skum.
Allt en vaken förskräckelsens dvala.
Jorden är stum,
rymderna tala.

* * *

På fjällhöjden i djupet under dem stod en
människa, och hon svarade naturen:

— Låt vädren jaga, låt ditt tordön rulla,
skräm möss och flugor med din hagelskur,
jag böjer ej mitt knä för dig, natur,
du dunkelfulla.
Svep dina fält i vårens grönska,
fyll drufvan med sin kvalmigt söta saft,
jag räcker högre i min kraft att önska

än du har hunnit i din skaparkraft.
Mig synes människan först verkligt stor
hvar gång hon lugnt förkväfver
din röst, natur, vår mor,
och skönt i strid med dina lagar lefver;
när hon i tempel, hvilka utestängt
din andedräkt, ser altarlågan flamma
för den fullkomlighet, som hon har tänkt
men dina rofdjursspenar aldrig amma;
när stolt hon tvinnar dina hjordars ull
med purpurtrådar och med gull
och skyler rikt sin nakenhet i kläder;
när hon förnekar dig i dikt och bild;
när hon i mänsklig onatur beträder
sin lustgårds mark, där från ditt buller skild
hon sinnrikt tuktar dina träd till häckar,
och dammens springbrunn tvingar dina bäckar,
att slunga sina flöden upp mot skyn.
Hon växer först hvar gång hon gäckar
din blinda gång, ditt blodbestänkta tryn'.
På fyra fötter krälar du i dyn.
Med människan fick först ditt öga syn.

Jag går till mina värf. Som förr jag vaktar
mitt hus mot dina skyars vreda skur

samt glömmet dig, natur,
och mina egna gudar aktar. —

* * *

Då väpnaren ännu stod tveksam, böjde sig Hans
Alienus ned och ropade i hans öra :

— Nu framåt, knekt! Hvad rör oss trätan?
Låt mannen sömma på sin tankeväf.
Så många gånger vänd den redan blef,
att knappt du skiljer afvigan från rätan.
Natur, det är ett skumt och dubbelt ord,
som dunkelt skrefs på skilda altarbord.
Dröj hellre knäböjd för naturens *önskan*.
Och likafullt! Känn ren en doft af grönskan!
Hur skifta bergen under oss i blått!
Ren hör jag sus af vattendrag, som flyta,
ej ens mot andens Solborg, där jag stått,
jag, människan, min ljufva jord vill byta.

* * *

Hans Alienus red allt djupare ned mellan molnen, och snart buro honom väpnarens skuldror öfver bergens snöiga åsar.

* * *

Han red till Rom, till Vatikanens port,
och uppför trappan till ett tempelstort
med ljusa fresker smyckadt rum, där lutad
i stolen påfven hade sammanfört
sitt tysta hof och eftertänksamt hört
en lärd disputation, som nyss var slutad.

Hans Alienus satt nu hastigt af
och knäföll: — Fyllt jag har det värf du gaf.
Jag som ditt sändebud med pilgrimsstaf
följt jordens källrar, där de döda bodde
i sjunkna städer. Deras bloss jag tändt.
I deras lampor vecken åter bränt.
Jag ull och purpur på mitt finger snodde
hos Sardanapal, som vid sländan satt.
Han hälsar dig ur det förflutnas natt
samt skickar dig, som suckandet och stönet
från våra tider ständigt kring dig haft,

en kurbitsflaska med en lönlig saft,
som återskänker gamla gubbar kraft
att se i rosenrödt och hylla könet. —

Förskrämdt en snabb och ängslig hviskning gled
långs kardinalernas och vaktens led.

På mattan lade han för toffeln ned
sin med sigill och vax och snöre stängda
kurbits, som efter färden än var varm.
Den helge fadern stödde tungt sin arm
mot sammetsstolens präktigt skurna karm.
Så steg han upp och grep det eldslikt svängda
och långa svärd, som närmsta schweizarn bar.
Han höll det sträckt. Hans röst blef skarp och klar.

— Mer stadigt stod ej fanan på ett fäste
än korset vid min tron. Då räckte jag
en spade åt de vise. Nästa dag
grofs hvalfvet upp till glömskans röfvarnäste.
Men allt, som spaden lade för min pall,
allt, allt som steg ur jordens källargångar,
mitt hela hof af stumma marmorfångar

står sammansvuret för att se mitt fall.
Jag själf, mitt sekel, ordet som var skrifvet
slås redan ned af deras upprorskraft.
Och denna flaska med sin vilda saft
är det förflutnas återskänk till lifvet! —

Med båda händer hårdt han svärdet höll.
Det likt en ljungeld svingadt blänkte.
I vrede hugget öfver flaskan föll.
Som blod den tjocka saftens droppar stänkte,
och hvar en droppe på en krage låg,
blef kinden het, förhäxad öga såg.

Den gamle påfven lade handen blek
på närmste klerkens axel, och han vek
ett steg tillbaka. Under golfvet hördes
ett sakta sorl, en spröd och klocklik kör
från stenansikten, hvilkas läppar rördes.
Från alla gårdar och från parken utanför,
från undervåning, hvalf och trappuppgångar
sjöngs lifvets hymn af påfvens marmorfångar:

— Evtigt hos oss i soligt förnuft
lifvet sin önskan gömde.

Fåfångt människan vägrar oss luft,
fåfångt oss hon fördömde,
bad och stormade,
band med remmar;
gudadrömmen hon vandrade i
långsamt formade
bål och lemmar,
den vardt människokropp, den är vi. —

Hans Alienus sprang besinningslöst
från golfvet upp. Så röd var ärmen färgad.
som hade nyss vid offer blod han öst.
Han drog ur kåpan taflan, hvilken bärgad
och frälst han hemfört från sin pilgrimsfärd,
och spikarna, som han vid bröstet burit,
samt vred ur påfvens händer detta svärd,
som nyss i tvenne hälfter flaskan skurit.

Med fästet slog han häftigt spik vid spik
i rummets vägg, och mellan dem han hängde
nu taflan med sin enkla teckning lik
de marmorfångar, hvilka segerrik
själf kyrkan i sin hofborg innestängde.

Och medan vida slagen hördes runga
begynte han i takt med dem att sjunga:

— Må flaskan af din hand i stycken slås.
Må vi och må vårt trötta tidehvarf förgås.
Det ville spegla, åse och förklara,
men det förflutna svarar: Du skall *vara*.
Min tafla är den gåfva som jag fått
af det förflutna, i hvars hvalf jag gått.
Jag nitar den med svärd vid muren brådt.
Lyss! Fönstren skallra i ditt jätteslott,
som för en stormvind, för en stöt af nordan.
Den lifvets önskan, hvilken ristad står
på detta vax skall alltid blifva vår
och genom sekler ropa på fullbordan.

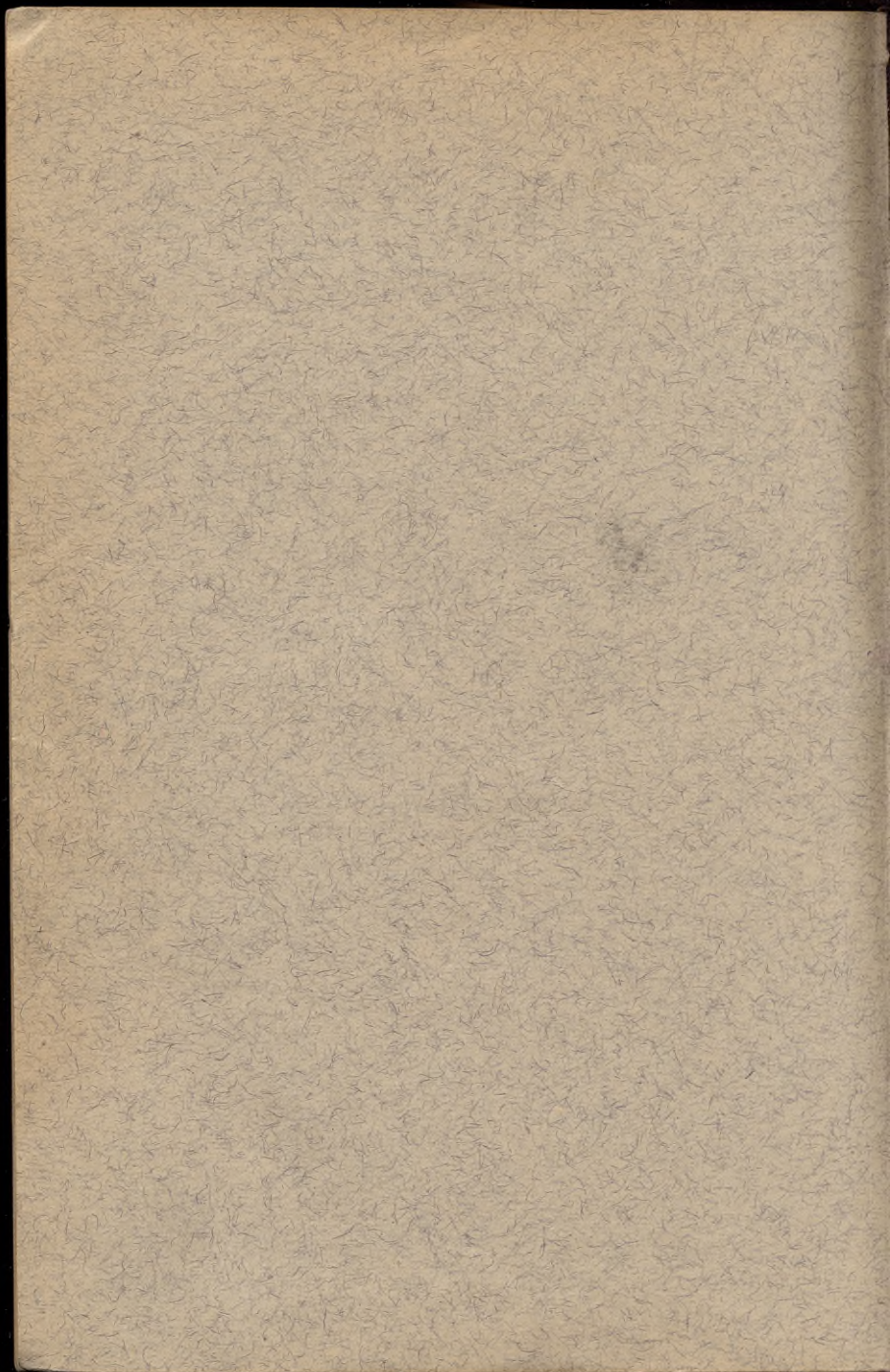
Harliga verser.

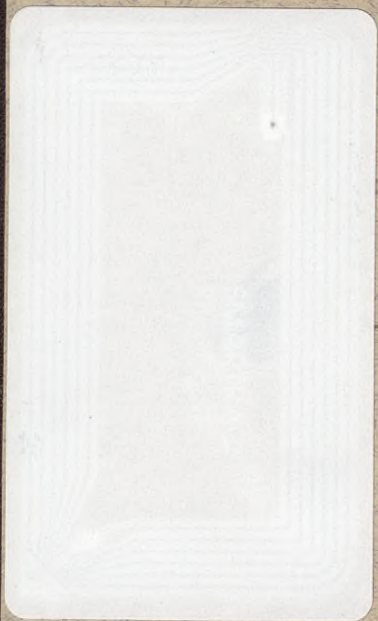

Innehåll:

I. Hades	29
II. Hans Alienus äktar fyra hustrur samt anför Babylons härskara	44
III. Sardanapal	88
IV. Sardanapals lefvande lustgård	113
V. Ahirab	128
VI. Sardanapals bål	142
VII. Hans Alienus uppsöker Pontius Pilatus i Jeru- salem	155
VIII. Skuggan	171
IX. Lyran	176
X. Mejseln	182
XI. Hans Alienus blir romersk kejsare	187
XII. Hans Alienus blir gud	205

to
a
re

